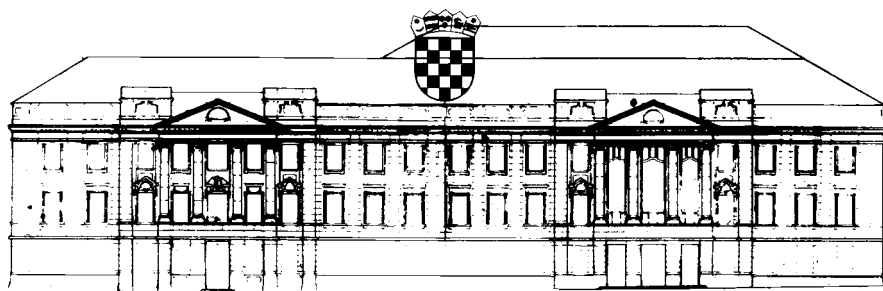

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XIV.

BROJ 379

ZAGREB, 12. XII. 2003.

37. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

Prvi prosvjed pred Saborom

Prije 15 godina, 10. prosinca 1988, na Dan ljudskih prava, na Trgu Stjepana Radića, kako se onda nazivao Trg Sv. Marka, okupila se skupina od tridesetak ondašnjih disidenata, mahom bivših političkih zatvorenika. Bili su tu Vladimir Šeks, organizator tog događaja, Ante Paradžik, Vlado Gotovac, Hrvoje Šošić, Dražen Budiša, Marko Veselica, i drugi, i to u okruženju brojnih milicionara naoružanih strojnicama.

Tako se dogodio prvi javni prosvjed zbog kršenja ljudskih prava u komunističkoj Hrvatskoj. Prosvjednici su donijeli peticiju u kojoj se, pozivom na Opću deklaraciju o pravima čovjeka i na Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, ukazalo na kršenje jednog od osnovnih ljudskih prava: prava na slobodu kretanja, a što je vlast činila uskraćivanjem putovnica.

Premda su prosvjednici najavili svoj dolazak, tadašnji predsjednik Sabora Anđelko Runjić i predsjednik Predsjedništva SRH Ivo Latin nisu primili predstavnike demonstranata, pa je Vladimir Šeks peticiju predao saborskom portiru s riječima: "Poručite predsjedniku Runjiću da nas je sada došlo ovoliko, a uskoro ćemo doći u većem broju."

Mediji su prešutjeli gornjogradski prosvjed i o tome je izvijestila jedino ljubljanska "Mladina".

Kada je 1990. uslijedila pobjeda na demokratskim izborima i primopredaja vlasti uoči konstituiranja demokratskoga hrvatskog Sabora, Šeks je Runjiću rekao: "Evo sada smo došli u većem broju!"

Povijesni događaj je obilježen u Hrvatskom saboru prigodnim susretom sudionika prosvjeda prilikom 10. obljetnice, a i 9. prosinca 2003. povodom 15. obljetnice.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru; Prijedlog odluke Hrvatskog sabora o proglašenju gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru	3
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakonika	27
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o financiranju između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt - obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi	31
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o izmjenama i dopunama Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini	34
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: zastupnici Lucija Debeljuh (SDP), Valter Drandić (IDS) i Damir Kajin (IDS)); Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a); Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a)	35
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske	37
- Prijedlog i konačni prijedlog zakona o mirenju	38
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju dioničkih društava	42
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga	45
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o mjeriteljstvu	46
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o normizaciji	48
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o patentu	50
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu	51
- Konačni prijedlog zakona o prostornom uređenju	53
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hidrografskoj djelatnosti	59
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit	60

PRIKAZ RADA:

- 37. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 24, 25, 26, 29. I 30. RUJNA TE 1, 2, 3, 7, 9, 10, 14, 15, 16. I 17. LISTOPADA 2003.

PRIJEDLOG ODLUKE O PROŠIRENJU JURISDIKCIJE REPUBLIKE HRVATSKE NA JADRANSKOM MORU; PRIJEDLOG ODLUKE HRVATSKOG SABORA O PROGLAŠENJU GOSPODARSKOG POJASA REPUBLIKE HRVATSKE U JADRANSKOM MORU

Proглаšen zaštićeni ekološko-ribolovni pojas

- Proглаšen sadržaj isključivog gospodarskog pojasa koji se odnosi na suverena prava istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim prirodnim bogatstvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora te na jurisdikciju glede znanstvenog istraživanja mora i zaštitu očuvanja morskog okoliša.

- Odluka o proširenju jurisdikcije na Jadranskom moru izglasana je u tekstu predlagatelja, Vlade RH, korigiranom prihvaćenim amandmanima Kluba zastupnika HSS-a. Nije prihvaćen prijedlog Kluba zastupnika HSP-a o proglašenju gospodarskog pojasa.

Prihvativši prijedlog Vlade RH - korigiran amandmanima Kluba zastupnika HSS-a - zastupnici Hrvatskog sabora proglasili su zaštićeni ekološko-ribolovni pojas na Jadranu. Odbijen je prijedlog Kluba zastupnika HSP-a da se proglasi - gospodarski pojas.

Prethodila je tome opsežna rasprava, u kojoj su Vladi RH kritike upućene i iz redova pozicije i oporbe. Od predstavnika predlagatelja čulo se obrazloženje kako, sadržajno, velike razlike između gospodarskog i zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa nema, ali isto tako da nije riječ o identičnim rješenjima te da Europa različito percipira ta dva pojma.

Ovim objašnjenjem, međutim, nisu bili zadovoljni ni zagovaratelji proglašavanja gospodarskog pojasa, a niti oni koji smatraju da je trebalo povesti računa o zahtjevima Europe i odnosima sa susjedima. Kako netko reče, semantičkom akrobacijom Europi se nije udovoljilo nimalo (možda je prokockana 2007), a odnosi sa susjedima (Slovenija, Italija) nepotrebno su ugroženi.

Uvodno još izdvajamo sljedeće ocjene i upozorenja iz rasprave: za prijedlog (korigiran HSS-ovim amandmanom) nema uporišta ni u međunarodnom ni u domaćem pravu; svako rješenje osim gospodarskog pojasa popuštanje je pred političkim ucjenama i pritiscima izvana i diskreditiranje suvereniteta Hrvatske na Jadranu; riječ je o nepotrebnom izazivanju Europe; stranački i politikantski interesi pred izbore nadvladali državne; nije sporno da Hrvatska ima pravo na gospodarski pojas, ali moramo se pripremiti na pritiske nakon njegova proglašenja.

Spomenimo još i upit u tonu kojega je bila cijela rasprava, - tko će Europskoj uniji i Romanu Prodiu uspjeti objasniti što je proglašeno.

O PRIJEDLOGU VLADE

Donošenje Odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru predlaže se na temelju Konvencije UN o pravu mora iz 1982. koja je uspostavila prava obalnih država na proglasa-

O DNEVNOM REDU

Prioritet gospodarskom pojasu

U nastavku rada na 37. sjednici Hrvatskog sabora predsjednik Tomčić izvjestio je zastupnike da će im se tijekom dopodneva obratiti predsjednik Europskog parlamenta, gospodin Pat Cox, te apelirao na njih da budu u što većem broju u sabornici.

Mr. sc. Tonči Tadić (HSP) javio se s poslovnikom primjedbom u vezi s utvrđivanjem dnevnog reda. Podsjetio je, naime, na to da je Klub zastupnika HSP-HKDU-a još prije nekoliko dana podnio prijedlog za izmjenu dnevnog reda, zahtijevajući da se o Prijedlogu odluke Hrvatskog sabora o proglašenju gospodarskog pojasa Hrvatske u Jadranskom moru, koji je uvršten u dnevni red na njihovu inicijativu, raspravlja još istog dana ili najkasnije do kraja tjedna. Budući da redosljed točki dnevnog reda nije promijenjen (ta je točka i dalje na 74. mjestu)

zatražio je kraću stanku radi konzultacija sa svojim stranačkim kolegama.

Predsjednik **Tomčić** je konstatirao da su oni svoj zahtjev formulirali na pomalo neuobičajen način. Naime, ne radi se o dopuni dnevnog reda, već o zahtjevu da se određene točke prioriteto razmatraju, precizirao je.

U nastavku je najavio da će se o ovoj temi svakako raspravljati prije raspuštanja ovog Doma radi izbora, te da se s tim u svezi očekuje i odgovarajući prijedlog Vlade.

Dr. **Zlatko Kramarić (LS)** je nato primijetio da na dnevnom redu nema ni odluke o samoraspuštanju Parlamenta radi raspisivanja prijevremenih izbora koji bi se trebali održati 23. studenoga. Budući da je u raspravi više puta rečeno da je ovo zadnja sjednica Hrvatskog sabora u ovom sastavu, on mora donijeti tu odluku sukladno članku 77. stavku 1. Ustava RH.

Zlatko Tomčić je pojasnio da nije govorio o samoraspuštanju Sabora, već je iznio pretpostavku da će Parlament biti raspušten sredinom listopada. Dakako, to podrazumijeva i donošenje odgovarajuće odluke ovog Doma, ali to pitanje sada nije tema rasprave, dometnuo je.

Nakon toga je, na zahtjev Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, (pridružili su im se i klubovi LS-a, HSLA-a, DC-a i IDS-a) odredio petominutnu stanku.

Proglašenje - prije Konferencije o održivom ribarstvu

U svom ponovnom javljanju, nakon stanke, **Tonči Tadić** je prenio mišljenje zastupnika HSP-a i HKDU-a, kako je prijeko potrebno da Sabor, prije svog raspuštanja, raspravi predloženu Odluku i proglasi gospodarski pojas. To bi svakako trebalo učiniti prije početka Konferencije o održivom ribarstvu na Mediteranu, koja će se krajem studenoga održati u Veneciji. U prilog tome spomenuo je da je na nedavno održanom ministarskom sastanku na tu temu u Bruxellesu, usuglašena Deklaracija iz koje proizlazi da će Konferencija u Veneciji poštivati sve presedane u proglašenju gospodarskih pojaseva (takve zone već imaju Španjolska, Egipat, Francuska, Engleska i mnoge druge

šenje isključivog gospodarskog pojasa te regulirala određena suverena prava i jurisdikciju obalne države te polazeći od Pomorskog zakonika iz 1994. godine koji je definirao gospodarski pojas RH i suverena prava i jurisdikciju koju RH može ostvarivati u gospodarskom pojasu te u članku 1042. propisao da Sabor RH donosi odluku o proglašenju gospodarskog pojasa.

Hrvatski sabor ovime proglašava funkcije isključivog gospodarskog pojasa koje se odnose na suverena prava istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim prirodnim bogatstvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora te jurisdikciju glede znanstvenog istraživanja mora i zaštite i očuvanja morskog okoliša, čime se (danom donošenja) uspostavlja zaštićeni ekološko ribolovni pojas Republike Hrvatske.

Nadalje, razlog donošenju ove Odluke je velika ugroženost živih morskih bogatstava u Jadranskom moru, vodeći računa da u zadnjih nekoliko godina sve više raste ribolovni pritisak nejadričkih i nesredozemnih država, uključujući i upotrebu tzv. brodova tvornica. Tu je i svijest da bi havarija poput one tankera Prestige u Jadranu dovela do devastacije živih morskih bogatstava što bi imalo vrlo teške društvene i gospodarske posljedice za obalno područje cijeloga Jadrana ali i za nacionalno gospodarstvo RH u cjelini, a posebice za hrvatski turizam. Tu je, i, među ostalim, uvjerenje da će širenje nacionalne jurisdikcije u Sredozemlju stvoriti uvjete za održivi ribolov, pridonijeti učinkovitom suzbijanju ilegalnog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova te stvoriti uvjete za učinkovitu bilateralnu i multilateralnu suradnju država u Sredozemlju.

Hrvatski sabor ovime proglašava funkcije isključivog gospodarskog pojasa koje se odnose na suverena prava istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim prirodnim bogatstvima

voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora te jurisdikciju glede znanstvenog istraživanja mora i zaštite i očuvanja morskog okoliša, čime se (danom donošenja) uspostavlja zaštićeni ekološko ribolovni pojas Republike Hrvatske. Hrvatski sabor pridržava pravo da po potrebi proglasi i ostale funkcije gospodarskog pojasa u skladu s Konvencijom UN o pravu mora.

Primjena pravnog režima zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa RH počet će godinu dana nakon njegovog uspostavljanja a razdoblje do početka primjene poslužit će za pripremu provedbenih mehanizama i moguće sklapanje sporazuma i aranžmana sa zainteresiranim državama i EU. Ne dirajući u suverena prava i jurisdikciju RH ovaj zaštićeni pojas RH ostaje morski prostor u kojem sve države uživaju međunarodnim pravom zajamčene slobode plovidbe, preleta, polaganja podmorskih kablova i cjevovoda i druge međunarodnopravno dopuštene uporabe mora.

Zaštićeni ekološko ribolovni pojas RH obuhvaća prostor od vanjske granice teritorijalnog mora u smjeru pučine do njegove vanjske granice dopuštene općim međunarodnim pravom. Vanjske granice tog pojasa utvrdit će se međunarodnim ugovorima o razgraničenju s državama čije obale leže sučelice ili bočno u odnosu na hrvatsku obalu a do sklapanja tih ugovora vanjska granica zaštićenog ekološko ribolovnog pojasa RH privremeno će slijediti crtu razgraničenja epikontinentalnog pojasa uspostavljenju Sporazumom između SFRJ i Talijanske Republike o razgraničenju epikontinentalnog pojasa iz 1968. godine a kod bočnog razgraničenja crtu koja slijedi smjer i nastavlja se na privremenu crtu razgraničenja teritorijalnih mora kako je to utvrđeno Protokolom o privremenom režimu uz južnu granicu između RH i Srbije i Crne Gore iz 2001. godine.

Hrvatski sabor pridržava pravo da po potrebi proglasi i ostale funkcije gospodarskog pojasa u skladu s Konvencijom UN o pravu mora.

Primjena pravnog režima zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa RH započeo će godinu dana nakon njegovog uspostavljanja, stoji među ostalim, u Prijedlogu odluke.

Ne dirajući u suverena prava i jurisdikciju RH zaštićeni ekološko-ribolovni pojas RH ostaje morski prostor u kojem sve države uživaju međunarodnim pra-

vom zajamčene slobode plovidbe, preleta, polaganja podmorskih kablova i cjevovoda i druge međunarodnopravne dopuštene uporabe mora. Zaštićeni ekološko-ribolovni pojas RH obuhvaća morski prostor od vanjske granice teritorijalnog mora u smjeru pučine do njegove vanjske granice dopuštene općim međunarodnim pravom. Vanjske granice zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa RH utvrdit će se međunarodnim ugovorima o razgraničenju državama čije obale leže sučelice ili bočno u odnosu na hrvatsku obalu.

Do sklapanja međunarodnih ugovora o razgraničenju, vanjska granica zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa RH privremeno će slijediti crtu razgraničenja epikontinentalnog pojasa uspostavljenju Sporazumom između SFRJ i Talijanske Republike o razgraničenju epikontinentalnog pojasa iz 1968. godine a kod bočnog razgraničenja crtu slijedi smjer i nastavlja se na privremenu crtu razgraničenja teritorijalnih mora kako je to utvrđeno Protokolom o privremenom režimu uz južnu granicu između RH i Srbije iz Crne Gore iz 2001. godine.

Republika Hrvatska će tijesno surađivati na svim jadranskim i ostalim zainteresiranim mediteranskim državama u naporima da se kroz usklađeno djelovanje zaštiti Jadran i Mediteran, stoji u predloženoj Odluci Vlade Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU ZASTUPNIKA HSP-A

Zastupnici HSP-a **Anto Đapić**, mr.sc. **Miroslav Rožić**, dr.sc. **Tonči Tadić** i **Vlado Jukić** podnijeli su Hrvatskom saboru Prijedlog odluke Hrvatskog sabora o proglašenju gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru. Proglašenje tog gospodarskog pojasa u nas se neprestano odgaga a brojne skupine stručnjaka predlagale su to u više navrata pri usvajanju Pomorskog zakonika RH još 1994. godine. Ipak prvi konkretni korak u tome učinili su zastupnici HSP-a u ožujku 2001. godine podnošenjem Prijedloga odluke o proglašenju gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru o čemu je provedena cjelovita rasprava u Hrvatskom saboru nakon koje je Hrvatski sabor, 10. srpnja 2001. godine usvojio zaključke. Njima je bilo predviđeno da će se glasovanje o pri-

jedlogu HSP o proglašenju gospodarskog pojasa provesti najkasnije krajem ožujka 2002. godine no to glasovanje nije do danas provedeno radi očito svjesne opstrukcije iz redova Vlade i vladajuće koalicije (a danas Vlada ističe iste argumente), navode, među ostalim, zastupnici HSP-a u Ocjeni stanja podnijetog Prijedloga. Te dodaju da su stoga zastupnici HSP-a prisiljeni ponovno podnijeti Prijedlog odluke o proglašenju gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru.

U Ocjeni stanja uz ovaj Prijedlog zastupnici podsjećaju da je opće međunarodno pravo mora potvrđeno Konvencijom UN o pravu mora iz 1982. i daje obalnim državama pravo da proglase svoj gospodarski pojas u produžetku njihova teritorijalnog mora. Taj pojas obuhvaća i vodeni stub i površinu mora ali ne i zračni prostor iznad njega. Nakon što ga proglasi obalna država u njemu stječe "suverena prava" radi istraživanja i gospodarenja svim živim i neživim prirodnim bogatstvima, u koje u prvom redu spada ribolov. I mada se glede plovidbe stranih brodova u gospodarskom pojasu primjenjuju pravna pravila koja se odnose na otvoreno more, u njemu obalna država stječe posebnu jurisdikciju i to u prvom redu glede zaštite i očuvanja morskog okoliša.

Proglašenje gospodarskog pojasa u interesu je svih jadranskih zemalja a ponajviše Hrvatske. Naime, dok god na Jadranskom moru postoje prostori pod režimom otvorenog mora ako u njima dođe do havarije nekog tankera ili drugog broda koji prevozi opasne ili škodljive tvari, obalne države imaju pravo intervenirati nad tim plovilom tek nakon što se nezgod dogodi.

Proglašenje gospodarskog pojasa u interesu je svih jadranskih zemalja a ponajviše Hrvatske. Naime, dok god na Jadranskom moru postoje prostori pod režimom otvorenog mora ako u njima

zemlje). Po svemu sudeći, to bi se odnosilo i na gospodarski pojas koji bi proglasila Hrvatska, ali prije održavanja te konferencije. Ne napravi li se taj korak do tada, nakon Venecije to će biti vrlo teško realizirati, ako ne i nemoguće, upozorava zastupnik. Naime, predviđena je vrlo komplicirana procedura, odnosno detaljno ispitivanje razloga za stvaranje zaštitnih ribarskih zona, a trebat će ići i na usuglašavanje regionalog pristupa, temeljem dijaloga i koordinacije, vodeći računa o potrebama svih zainteresiranih ribarstava. U tom kontekstu spomenuo je činjenicu da Italija ima 20 puta veću ribarsku flotu nego Hrvatska, tako da ćemo s njima teško usuglasiti interese. Osim toga, na spomenutoj ministarskoj konferenciji u Bruxellesu pojavila se i Slovenija, kao mediteranska zemlja, koja smatra da je parafiranim sporazumom Račan-Drnovšek (Slovenci misle da taj sporazum vrijedi) dobila suvereni izlaz na otvoreno more. Zbog svega toga, Klub zastupnika HSP- HKDU-a smatra da Hrvatski sabor treba što prije raspraviti predloženu Odluku i proglasiti gospodarski pojas, kako bi on u Veneciji bio prihvaćen kao presedan o kojem će se voditi računa i koji će biti neupitan, zaključio je Tadić. Na kraju je ponovio njihov zahtjev da se zbog važnosti ove teme izmijeni utvrđeni redoslijed točki dnevnog reda.

Ispravljajući njegove navode, **Ljubo Česić-Rojs** je rekao da se ne radi samo o tome da Slovenci stoje iza Sporazuma Račan-Drnovšek, nego i o onih 300 milijuna maraka koji su podijeljeni (o tome je, kaže, već govorio u Saboru, a nitko ga nije demantirao). Logično je, kaže, da se naš današnji predsjednik Vlade boji da Drnovšek ne izađe s tim što su oni koji su uzeli te novce "dili" oko toga. Kako reče, svatko tko ne digne ruku za proglašenje gospodarskog pojasa, zanj je nacionalni izdajnik.

Dr. **Mate Granić** je napomenuo da se i Klub zastupnika DC-a zalaže za to da Hrvatski sabor proglasi gospodarski pojas prije sastanaka u Veneciji, jer će kasnije imati minimalne šanse za to. Naime, Italija ima 20 puta jaču ribolovnu flotu od naše, pa je naivno očekivati bilo kakve simpatije u tom pogledu s njihove strane, a još manje

od Slovenije. Nema sumnje, kaže, da u sadašnjem trenutku taj potez neće biti dobar signal EU, ali to jamči trajnu zaštitu hrvatskih nacionalnih interesa. Stoga je za Hrvatsku daleko bolje da proglasi gospodarski pojas a potom dade zadatak diplomaciji da ga brani. Budući da se to pravo temelji na Konvenciji o pravu mora iz 1982. godine, to ne može biti prepreka našoj kandidaturi za EU, zaključio je zastupnik.

Izabran krivi trenutak

Nije sporno da Hrvatska ima pravo na gospodarski pojas, ali moramo se pripremiti za pritiske koji će uslijediti nakon njegova proglašenja, rekao je **Damir Kajin**, glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a. Uostalom, već danas smo izloženi nizu takvih pritisaka, počevši od Italije, preko Slovenije, pa do EU (gospoda Prodi, Solana, Peten i Werhaugen nisu izrazili razumijevanje za hrvatsku inicijativu). Po riječima zastupnika još pred godinu dana nitko nije ozbiljno shvaćao inicijativu HSP-a, ali nakon što ju je podnio Predsjednik Sabora, ona je postala "službenom inicijativom" hrvatske vlasti ili hrvatskog Parlamenta i razumljivo da je svijet na to reagirao. Osobno smatra da je za proglašenje gospodarskog pojasa izabrano krivo vrijeme, pred izbore, i da je to trebalo učiniti davno ranije, možda još za vrijeme bivše, hadezeove vlasti (iako to ni tada nije bilo jednostavno, kao ni za vrijeme bivše Jugoslavije).

Na kraju se složio s prethodnicima da o ovoj temi Parlament treba raspravljati najkasnije do kraja tjedna, a ne da se čeka zadnji dan prije raspuštanja Sabora. "Ne možemo nakon proglašenja gospodarskog pojasa pobjeći kućama, ostavljajući Vladu s "nepotvrđenim" legitimitetom da se nosi s pritiscima izvana koji će uslijediti, i zasigurno štetiti koaliciji u izborima", zaključio je.

Ispravljajući njegove navode, mr.sc. **Miroslav Rožić** je podsjetio na činjenicu da je HSP podnio prijedlog za proglašenje gospodarskog pojasa još u ožujku 2001. (proteklo je više od 2 godine otkako se o njemu raspravljalo u Saboru), uz napomenu da je tada bilo najlakše riješiti to pitanje.

dođe do havarije nekog tankera ili drugog broda koji prevozi opasne ili škodljive tvari, obalne države imaju pravo intervenirati nad tim plovidom tek nakon što se nezgoda dogodi. Ali u gospodarskom pojasu države stječu pravo da zavedu jedinstveni režim plovidbe i nadzora nad brodovima. Gospodarski pojas ili isključivu ribolovnu zonu od 200 milja širine proglasile su praktično sve obalne države u Crnom moru, na Baltiku, u Karipskom moru i u sličnim morima posvuda u svijetu jedino ga nisu proglasile obalne države na Sredozemlju, uključujući one na Jadranskom moru uz izuzetak Egipta i možda Malte.

Aktom proglašenja tog pojasa Hrvatska bi trebala odrediti prijelazno razdoblje u najkraćem trajanju (šest mjeseci) u kojem bi ribarski brodovi susjednih država i dalje mogli loviti u našem gospodarskom pojasu kako su to i do sada činili, dakle bez naknade i ograničenja ali se to ne bi odnosilo na ulov vrsta od dna u epikontinentalnom pojasu, navode, među ostalim predlagatelj, u Ocjeni stanja.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo razmotrio je oba ova prijedloga i potvrdio svoje stajalište prema kojemu nema ustavnopravnih zapreka da Hrvatski sabor donese odluku o posebnom pravnom režimu gospodarenja dijelom Jadranskog mora izvan teritorijalnog mora RH poštujući prava i dužnosti drugih država sukladno Konvenciji UN o pravu mora iz 1982.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu nakon rasprave o oba ova prijedloga odlučio je predložiti Hrvatskom saboru većinom glasova da donese odluku o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru te da ne prihvati Prijedlog odluke o proglašenju gospodarskog pojasa RH u Jadranskom moru.

U raspravi članovi **Odbora za pomorstvo, promet i veze** naglasili su da je neophodno zaštititi interese Republike Hrvatske na Jadranu radi razvitka turizma, postizanja održivog razvitka, temeljite i dosljedne ekološke zaštite tog vrijednog nacionalnog bogatstva. Odbor je predložio Hrvatskom saboru da prihvati Vladin Prijedlog odluke o proširenju jurisdikcije RH na Jadranskom moru (primjena treba započeti 1. lipnja 2004.) te da prije početka rasprave imenuje među-

stranačko povjerenstvo koje bi u nastojanju da se ova, s nacionalnog gledišta vrlo važna tema donese konsenzusom, nastojalo usuglasiti stavove.

RASPRAVA

Suverena prava

Kažimo najprije da su zastupnici odlučili da se o ovim prijedlozima objedini rasprava pa su na sjednici Hrvatskog sabora najprije uvodno govorili predstavnici predlagatelja.

O Prijedlogu Vlade RH govorio je premijer **Ivica Račan**. Podsjetio je da se funkcije iz Vladinog Prijedloga o proširenju jurisdikcije RH na Jadranskom moru odnose na suverena prava, istraživanja i iskorištavanja, na očuvanje i gospodarenje živim prirodnim bogatstvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora te na jurisdikciju u pogledu znanstvenog istraživanja mora i zaštite i očuvanja morskog okoliša. A sve to regulirano je Pomorskim zakonikom RH i do ovog Prijedloga došlo je nakon mjeseci rada Vlade na pitanju proširenja jurisdikcije Hrvatske na Jadranskom moru i nakon ozbiljnog promišljanja i ocjenjivanja što je najbolje u skladu s nacionalnim interesima. Za to formirana radna skupina intenzivno je radila, imali smo različite kontaktne s međunarodnim europskim čimbenicima, predstavnicima drugih zemalja i EU, rekao je premijer. Dakako, dodao je, našli smo se u delikatnoj situaciji, u situaciji kada treba nešto učiniti bez obzira što osobno nisam zadovoljan načinom eskaliranja i tajmingom. S jedne strane je pitanje kako zadovoljiti očekivanja i stavove hrvatske javnosti kada je riječ o zaštiti Jadrana i o dominantnoj orijentaciji u Hrvatskoj ka donošenju odluke oko isključivog gospodarskog pojasa i kako u isto vrijeme zaštititi i drugi strateški interes, nacionalni interes Hrvatske, ulazak u EU, ne napraviti si nikakvu novu prepreku, problem koji bi usporio ulazak Hrvatske u EU i ostavio nas izvan vrata EU.

Ovaj prijedlog Vlade nije na liniji vrlo teške i za Hrvatsku opasne dvojbe - isključivo gospodarski pojas ili EU jer Prijedlogom mi ne prihvaćamo tu dilemu i maksimalno štitimo i jedan i drugi nacionalni interes. Svjesni smo također, rekao je među ostalim premijer, da bi donoše-

nje odluke o isključivom gospodarskom pojasu ne samo zbog upozorenja koja dobivamo iz EU, bila odluka koja bi Hrvatsku stavila u težu situaciju od ovog Prijedloga.

Najveći gaf

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** ispravio je navod premijera i rekao da nije točno da je ovaj Prijedlog nastao kao plod ozbiljnih razmišljanja u Vladi već kao plod političke ucjene. Jedna ozbiljna Vlada morala bi proglasiti direktno gospodarski pojas u interesu hrvatskoga naroda, hrvatskih ribara i hrvatske države. Ako imamo na to pravo po međunarodnom pravu zašto se toga odričemo, pitao je dodajući kako misli da je ovo najveći gaf u hrvatskoj vanjskoj politici i politička blamaža. **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** rekao je da nije točno da neće biti dobro prihvaćeno u EU ako proglasimo gospodarski pojas jer nas na to obvezuju međunarodne konvencije, naš Ustav i Pomorski zakonik.

Zatim je zamjenik ministra vanjskih poslova dr.sc. **Ivan Šimonović** u ime predlagatelja, Vlade, dodatno govorio o ovom Prijedlogu Vlade, objasnivši da je na njemu, kao i na priloženom "Izvješću o mogućnostima i učincima širenja jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranu" radila ekspertna radna skupina koju je Vlada osnovala u svibnju ove godine. Spomenuto Izvješće u osnovi govori o prijeljama ribljim bogatstvima i ekologiji u Jadranu i znanstvena istraživanja potvrđuju, rekao je zamjenik ministra, da je tu situacija doista dramatična i da se posljednjih 50 godina količina u Jadranu smanjila tri puta uslijed nemilosrdnog izlova koji ne vodi računa o dugoročnim interesima.

Osigurati održivi ribolov

Stoga da se osigura održivi ribolov jedini je način upravo širenje jurisdikcije RH na Jadranu, nastavio je zamjenik ministra vanjskih poslova. A što se tiče ekologije Jadran spada po svojim karakteristikama u mala, zatvorena ili poluotvorena mora i svaka ekološka nesreća, primjerice havarija poput Rica ili Prestigea, za Hrvatsku bi značila nenadoknadivu ekološku katastrofu koja bi se posredno odrazila i na nacionalnu ekonomiju a naročito na turizam, naveo je, među osta-

lim u širem izlaganju zamjenik ministra vanjskih poslova govoreći i o prigovorima koji se upućuju Hrvatskoj glede širenja jurisdikcije u Jadranu.

Stoga da se osigura održivi ribolov jedini je način upravo širenje jurisdikcije RH na Jadranu.

Oni se odnose prvenstveno na koncept isključivog gospodarskog pojasa i od europskih država i Europske komisije gdje se tvrdi da premda je potpuno neosporno zasnovan na Konvenciji o pravu mora isključivi gospodarski pojas predstavlja koncept koji počiva na logici isključivosti koja je Europskoj uniji strana. Prigovor se odnosi i na neusuglašenost hrvatskoga širenja jurisdikcije sa susjedima i da Hrvatska vodi računa isključivo o vlastitim interesima a tu je i glavni prigovor, naveo je, da Hrvatska kreće u proširenje jurisdikcije prije Konferencije u Veneciji koja bi trebala definirati dugoročnu europsku ribolovnu politiku na Mediteranu.

Što se tiče prigovora na isključivi gospodarski pojas ovim se Prijedlogom nudi umjesto koncepta isključivosti koncept zaštite ali i zaštite koja bi pokrivala identičan sadržaj i s identičnom pravnom snagom za koji je Hrvatska zainteresirana u okviru koncepta isključivog gospodarskog pojasa, rekao je zamjenik ministra vanjskih poslova te naveo kako isključivi gospodarski pojas definira Konvencija o pravu mora. Jedno je pitanje prava nacionalnog mora na iskorištavanje podmorja što je Hrvatska već u potpunosti ostvarila kroz iskorištavanje podmorja putem epikontinentalnog pojasa (taj je pojas razgraničen još 1968. godine između SFRJ i Italije), RH nesmetano koristi podmorje, naftu, zemni plin, gradi instalacije na Jadranu, zatim, mogućnost raspolaganja ribljim resursima što je Hrvatskoj u svakom slučaju bitna dimenzija i u ovom Prijedlogu ona je potpuno zaštićena proglašavanjem svih oblika zaštite ribarstva na Jadranu koje predviđa Konvencija o pravu mora.

Treća bitna dimenzija Konvencije odnosi se na zaštitu ekologije i u vezi s tim na znanstvena istraživanja i sva prava koja Hrvatskoj pripadaju po Konvenciji sadržana su u Prijedlogu. Tako da je razli-

Svaki dan odgode - korak natrag

Joško Kontić je izjavio da Klub zastupnika HSLs-a uvažava i podržava sve argumente koje su iznijeli predstavnici klubova HSP-a, DC-a i IDS-a. Napomenuo je da je sve do prije nekoliko dana proglašenje gospodarskog pojasa bilo vrlo kompleksno gospodarsko, odnosno tehničko pitanje, ali da je nakon prijeteće preporuke Europske komisije to postalo političko pitanje par excellence. U ovom trenutku to za Hrvatsku predstavlja pitanje nacionalnog ponosa, dostojanstva i državnog suvereniteta, a svaki dan odgode je korak natrag, naglašava zastupnik (donošenje te odluke odgađamo već dvije i pol godine, otkako ju je HSP inicirao). Ne proglasimo li gospodarski pojas do raspuštanja Parlamenta čekat ćemo narednih 25 godina, upozorava Kontić. Dobro je, kaže, da je danas u Sabor došao gospodin Cox, te da je u sabornici govorio gospodin Prodi, ali mi ne smijemo zaboraviti na činjenicu da su nas građani Republike Hrvatske izabrali da bismo ovdje štitili interese naroda, a to je u ovom trenutku proglašenje gospodarskog pojasa.

Slavko Canjuga (HND) ne dijeli to mišljenje. Kako reče, proglašenje gospodarskog pojasa je hrvatski nacionalni interes već 13 stoljeća, ali trenutno to nije primarno pitanje (takve izjave samo nepotrebno izazivaju EU, i narušavaju diplomatske odnose sa Slovenijom). Hrvatska država danas postoji i to bi se trebalo rješavati bilateralnim sporazumima, kaže zastupnik. **Joško Kontić** mu je spočitnuo da je, iskoristivši institut ispravka krivog navoda za iznošenje svojih političkih stavova, prekršio Poslovnik. Dodao je još da je Canjuga zadnja osoba koja je kompetentna govoriti o ponosu, posebno nacionalnom.

Nakon apela predsjednika **Tomčića** zastupnicima da se nastoje suzdržati od međusobnog vrijeđanja, javio se za riječ mr. sc. **Željko Glavan (HSLs)**. Primijetio je da Canjuga nije vodio računa o tome da EU, kad preporuča Hrvatskoj da ne poštuje međunarodnu Konvenciju o pravu mora, podsjeća na

onu čuvenu izreku: "pa neće se valjda sudac držati zakona ko pijan plota".

Reagirajući na riječi zastupnika Kontića o njegovoj nekompetentnosti, Canjuga je primijetio da bi bilo apsurdno da se političkom geostrategijom bave, primjerice, atomski fizičari, a ne povjesničari. **Joško Kontić** mu je uzvratilo optužbom za povredu članka 14. Poslovnika kojim su regulirana zastupnička prava. Kako reče, "nigdje u tom aktu nije predviđeno pravo lupeptanja".

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Jadranka Kosor** je naglasila da njihovi stranački dokumenti jasno definiraju pravo Hrvatske na proglašenje gospodarskog pojasa. Osim toga, o tome se jasno očitovala i sva hrvatska stručna javnost (primjerice, profesori Ibler i Horvatić). Zbog toga zastupnici HDZ-a podržavaju zahtjev da se najkasnije do kraja tjedna raspravlja i glasuje o proglašavanju gospodarskog pojasa.

U nastavku se založila za to da se u Parlamentu provede rasprava i o požarima (to su hadezeovci tražili još ljetos) te napomenula da njeni stranački kolege podupiru inicijativu gospodina Kramarića o stavljanju na dnevni red odluke o raspuštanju Hrvatskog sabora radi raspisivanja prijevremenih izbora.

Josipa Leku (SDP) zanimalo je iz kojeg razdoblja datiraju dokumenti o kojima je govorila zastupnica (potječu li iz vremena dok je HDZ bio na vlasti ili iz novijeg perioda). U svom ponovnom javljanju **Jadranka Kosor** je rekla da joj ne pada napamet da bilo kome u Saboru daje na uvid sve stranačke dokumente HDZ-a. Ponovila je da je u nekoliko tih dokumenata jasno izražen njihov stav o gospodarskom pojasu, kao što je od početka osnivanja te stranke bilo prioritarno naznačeno stvaranje države, obrana, stvaranje policije, vojske, diplomacije, itd.

Krunoslav Gašparić iznio je stav Hrvatskog bloka da Hrvatska ima pravo i obvezu proglasiti isključivi gospodarski pojas u Jadranskom moru. Zastupnici te stranke su mišljenja da bi Hrvatski sabor, kao jedina mjerodavna institucija, morao pravovremeno provesti raspravu o tome i donijeti odluku u interesu Republike Hrvatske. U prilog

ka u sadržaju između isključivog gospodarskog pojasa i ovog Prijedloga Vlade u dobivanju električne energije iz razlika plime i oseke morskih struja i vjetrenjača koje se mogu graditi na moru. No naše morske struje nisu takve da bi se mogle isplativo koristiti za dobivanje električne energije a danas u tu svrhu Hrvatskoj nije ni isplativa izgradnja vjetrenjača a u slučaju da bi to postala Hrvatska si u ovom Odluci pridržava pravo da po potrebi proglašuje i ostale funkcije gospodarskog pojasa u skladu s Konvencijom UN.

Što se tiče pravne dimenzije identično je pravno utemeljenje i stupanj pravne zaštite između isključivog gospodarskog pojasa i proglašenja njegovih određenih funkcija koje smo u ovom Prijedlogu nazvali zaštićeni ekološko ribolovni pojas. Što se tiče samog teksta ove Odluke njime se proglašuju sva Hrvatskoj interesantna prava koja proizlaze iz gospodarskog pojasa i Hrvatska dobiva instrument pravne zaštite koji je identičan proglašenju gospodarskog pojasa i razlika je samo u imenu danom na krštenju, rekao je, među ostalim zamjenik ministra naglašavajući da je vrijeme do stupanja na snagu Odluke 12 mjeseci potrebno da naša ministarstva pripreme pravne i tehničke instrumente i za odgovarajuće dogovore sa susjednim državama.

Nije ista razina pravne zaštite

S ispravkom netočnog navoda zamjenika ministra javio se **Mario Kovač (HSL)** i rekao da spomenuta Konvencija o moru iz 1982. godine ne poznaje termin "ribolovne zone" već "isključivo gospodarskog pojasa". Također misli da je netočno da je identična razina pravne zaštite ribolovne zone i isključivo gospodarskog pojasa jer ribolovna zona je institut međunarodnog običajnog prava i nema posebne i precizne definicije i nisu posebno definirane metode razrješavanja sporova dok to potonje Konvencija razrađuje.

Dr.sc. **Anto Kovačević** također smatra da je zamjenik ministra izrekao netočnosti (prigovori europskih zemalja) jer da jedino prigovore prave oni koji su nas pljačkali stoljećima, uzimali našu ribu a to su prije svega Slovenija i Italija, rekao je, zbog čega ga je predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Zlatko Tomčić** upozorio da ne vrijeđa države i u nastavku izrekao mu opomenu. Dr.sc. **Anto**

Kovačević rekao je da nije vrijeđao ali i ustvrdio (čudi ga što zamjenik ministra vanjskih poslova poučava o poljoprivredi) da nije točno da je isto gospodarski pojas i Prijedlog Vlade pitajući odakle ta semantička finoća. Mi jednostavno ne smijemo reći da ono što je naše da je naše jer se gazi ponos ovog naroda zahvaljujući kolebljivosti hrvatske vanjske politike.

Ivo Lončar (nezavisni) smatra pak da nije točno da je glavni prigovor EU zbog pojma isključivosti jer da je sve krenulo od naših susjeda Slovenaca koji su nakon naše najave o gospodarskom pojasu krenuli po Europi i brifirali je i pozivali se na Sporazum Račan-Drnovšek iz 2001. o Piranskom zaljevu godine kada je, kaže, među ostalim, naš premijer dao na tacni hrvatski nacionalni teritorij.

Ivić Pašalić (HB) upozorio je da je zamjenik ministra izrekao vrlo ozbiljnu netočnost jer da u tzv. zaštićenom ekološkom ribolovnom području Hrvatska ne bi mogla tražiti od Međunarodnog fonda za obeštećenje šteta u slučaju izlivanja nafte iz brodova na plovnim rutama koje isključivo idu isključivim gospodarskim područjem.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) rekao je pak da je netočan navod da se Hrvatsku želi isključiti iz međunarodne zajednice ako proglašuje isključivi gospodarski pojas. Mi smo do sada koristili epikontinentalni pojas na Jadranskom moru i ako ne bi proglasili gospodarski pojas onda će Hrvatska dobiti tužbu od Međunarodnog suda za pravo mora iz Hamburga čiji je predsjednik gospodin Vukas koji je nedavno na HTV izjavio da gospodarski pojas nije vlasništvo ni jedne zemlje što znači da ga RH može jednostrano proglasiti i s njim upravljati te štiti sukladno međunarodnim propisima.

Željko Glavan (HSL) također je ispravio navod zamjenika ministra i rekao da nije točno da je vrlo mala razlika između gospodarskog pojasa i ovog termina ribolovno ekološke zone jer, kaže, pravno je to velika razlika. No mi smo majstori za izmišljanje pravne kategorije no nismo valjda naivni da se naši susjedi Talijani bore protiv naziva a ne protiv biti, a i ako je tako mala razlika zašto se ne proglašuje gospodarski pojas, pitao je.

Dr.sc. **Ivo Sanader** rekao je pak da je potpuno nedopustiv način na koji se zamjenik ministra vanjskih poslova obraća Saboru i hrvatskoj javnosti. Nedopustivo je da nas drži za budale izjavom

da je riječ o jednoj te istoj stvari kad se radi o gospodarskom pojasu i ovom ribolovnom pojasu. A drugo je da proglašavanjem isključivo gospodarskog pojasa zemlje imaju potpuno pravo zaustavljati brodove ukoliko smatraju da imaju potencijalno opasan teret i preventivno djelovati da ne bi došlo do neke katastrofe a u slučaju ribolovne zone nemaju to pravo i zato je ovdje potrebna istina (ne obmane i laži) kako bi se vidjelo u čemu je ta razlika.

Krunoslav Gašparić (HB) kazao je da je netočan navod da se radi o davanju imena kod krštenja jer pojas je pojas a zona je zona. Proglašenje isključivo gospodarskog pojasa je očekivanje i traženje velike većine hrvatske javnosti a proglašenje ekološko ribolovne zone može biti očekivanje i traženje nehrvatske javnosti.

Ne može biti kompromisa kad je riječ o suverenitetu

Zatim je u ime predlagatelja o Prijedlogu zastupnika HSP-a govorio **Anto Đapić**. Zastupnici HSP-a kao predlagatelji odluke o proglašenju gospodarskog pojasa želi ponovno sada pred hrvatskom javnošću i Hrvatskim saborom sučeliti argumente obrane tog Prijedloga s onim što predlaže Vlada RH, naglasio je.

Točno je da danas govorimo o dva glavna interesa Hrvatske, gospodarskom i političkome koji se ne mogu odvojiti, rekao je zastupnik u nastavku šire govoreći o tome što je gospodarski pojas. Konvencija UN o pravu mora iz 1982. daje obalnim državama pravo da proglašavaju gospodarski pojas u produžetku njihovog teritorijalnog mora do ukupno 200 nautičkih milja od polaznih crta, tj. od najisturenijih točaka obale i otoka. Nakon što ga proglasi obalna država u njemu stječe suverena prava istraživanja, iskorištavanja i gospodarenja svim živim i neživim prirodnim bogatstvima u što u prvom redu spada ribolov. Međutim, gospodarski pojas nije ni dio teritorijalnog mora niti dio međunarodnih voda. Kada se glede plovidbe stranih brodova u gospodarskom pojasu primjenjuju pravila koja se odnose na otvoreno more u njemu obalna država stječe posebna prava i to u prvom redu glede zaštite i očuvanja morskog okoliša. Inače, svoj gospodarski pojas od 200 milja širine proglasile

su praktički sve obalne države u Crnom moru, na Baltiku, u Karipskom moru i u sličnim morima posvuda na svijetu. Ključni moment kojim obalna država stječe pravo proglašenja gospodarskog pojasa je da ispred teritorijalnog mora ima međunarodne vode. Gospodarski pojas obuhvaća i morski vodeni stup i površinu mora ali ne i zračni prostor iznad njega. Za razliku od gospodarskog pojasa epikontinentalni pojas obuhvaća samo morsko dno i njegovo podzemlje a svaka obalna država ima pravo na epikontinentalni pojas bez proglašenja gospodarskog pojasa (ni Slovenija ni BiH zbog svog položaja ne mogu imati ni gospodarski ni epikontinentalni pojas), objasnio je, među ostalim zastupnik tumačeći i značenje ekološko ribolovne zone.

Proglašenje gospodarskog pojasa, koji daje Hrvatskoj punu kontrolu naše polovice Jadrana a rješava i prisutnu pravnu dvojbu kako utjecati npr. na stranu kočaricu koja ruje naše morsko dno, naš epikontinentalni pojas, a plovi u međunarodnim vodama Jadrana je suvereno pravo Republike Hrvatske a kada je o državnom suverenitetu riječ onda tu ne može biti kompromisa pa stoga nije prihvatljivo proglašenje gospodarskog pojasa u nekakvom dogovoru sa susjedima. Za to je dovoljan akt Hrvatskog sabora, rekao je podsjećajući i na Prijedlog zastupnika HSP-a iz 2001. godine o proglašenju gospodarskog pojasa te obveze Vlade RH nakon rasprave o tome u Saboru (izrada izvješća o stanju ribljeg fonda u Jadranu itd.).

Ne postoji baš nikakav propis općeg međunarodnog prava koji bi spriječio Hrvatsku da pribjegne pravu proglašenja svog gospodarskog pojasa u Jadranskom moru, naglasio je, među ostalim zastupnik u dužem izlaganju. Na kraju je pročitao i prijedlog odluke zastupnika HSP-a, koji je, kako rekao, plod suradnje s najvećim stručnjacima iz ove domene i potpuno usklađen s međunarodnim pravom za razliku od Vladinog Prijedloga. Potkrijepio je i argumentima da je europsko ponašanje proglasiti gospodarski pojas i to je naš zadnji adut da pokažemo da se možemo ponašati kao suverena država, rekao je.

Zlatko Canjuga (HND) rekao je da bi imao više ispravaka navoda predgovornika ("da vjeruje da gospodin Đapić zna što govori") no zbog vremena ispravit će samo jedan "da je EU za Hrvatsku

tome spomenuo je da su, prema evidenciji UN, gospodarske pojaseve dosad proglasile 124 države na obalama svih mora. Od 24 obalne država na Sredozemlju 13 ih je, na temelju konvencije UN o pravu mora, proširilo svoju jurisdikciju izvan teritorijalnog mora.

U nastavku je aktualizirao zahtjev Kluba zastupnika HB-a, da se o Prijedlogu zaključka o postupku odgovaranja na upitnik EU raspravlja pod prvom točkom dnevnog reda (u prijedlogu dnevnog reda od prošlog tjedna bila je na 87. a u ovoj je na 76. mjestu). S obzirom na to da se radi o pitanju od državnog i nacionalnog značaja u procesu pridruživanja Republike Hrvatske EU, od iznimne je važnosti da se o tome prioritetno raspravlja na ovoj sjednici Hrvatskog sabora, naglasio je. Imajući u vidu rok za dostavu odgovora na upitnik (do 15. listopada) njihov je Klub predložio i zaključak kojim se Vladu obvezuje da odgovore dostavi Hrvatskom saboru do 1. listopada. U protivnom bi, kaže, rasprava o ovoj točki dnevnog reda bila bespredmetna i na štetu Republike Hrvatske te daljnje razvoju parlamentarne demokracije u nas.

M. Ko.

sredstvo a ne cilj". Za Hrvatsku EU je i sredstvo i cilj i jedino to može biti politika Hrvatske, smatra on. Mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** imao je na to poslovničku primjedbu jer da je predgovornik praktički postavio pitanje u okviru ispravka netočnog navoda. **Miroslav Korenika (SDP)** rekao je da je Deklaracijom o Domovinskom ratu Sabor izuzetno jasno i precizno izrazio svoje razmišljanje o Domovinskom ratu i da ne stoji teza koju je iznio zastupnik Đapić da je Domovinski rat upravo u Hrvatskoj proglašen građanskim ratom.

Zatim je **Josip Leko (SDP)** prenio stajalište Odbora za zakonodavstvo, **Dragica Zgrebec (SDP)** Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, dr.sc. **Jure Radić (HDZ)** Odbora za pomorstvo, promet i veze. Dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** izvijestio je da Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša nije održao sjednicu i raspravio o ovim prijedlozima jer nije bilo kvoruma.

Prije otvaranja rasprave predsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj sjednice Zlatko Tomčić pozvao je na sastanak

predstavnik klubova zastupnika koji imaju stajalište u vezi s prijedlogom matičnog Odbora o formiranju zajedničkog međustranačkog povjerenstva.

Zatim su o predloženim odlukama najprije govorili predstavnici klubova zastupnika.

Bledunjava i nekonzistentna vanjska politika

Ivić Pašalić (HB), dr.med. javio se u ime Kluba zastupnika HB-a i rekao da je proglašenje gospodarskog pojasa više od dvije godine tema rasprave stručnih krugova a uz pitanje međunarodnog pomorskog prava te hrvatskih ribara koji se jednostavno ne mogu nositi s agresivnim izlovom konkurentnih naših susjeda. Važnost ovog pitanja ponovno je istaknuta prilikom skandala poznatog kao Piranski zaljev, u kojem je predsjednik hrvatske Vlade jednostrano bez podrške hrvatske javnosti i odluke Sabora parafirao i time na neki način stvorio preduvjete da se susjednoj Sloveniji prepusti dio hrvatskog teritorijalnog mora, rekao je zastupnik. Dodao je da nakon za Hrvatsku nespretnih i štetnih ugovora o nuklearnoj elektrani Krško, slovenskog izbjegavanja pitanja oštećenja štetiša Ljubljanske banke, uistinu se postavlja pitanje o čemu se radi kad je riječ o hrvatsko-slovenskim odnosima. Radi li se o trulim kompromisima Slovencima za pomoć u procesu europskih integracija i podršku u kreiranju vanjskopolitičkog imidža ili o nečem drugom, pitao je zastupnik naglašavajući da ovo nije nikakav napad na naše susjede Slovence, koji dobro znaju što su njihovi nacionalni interesi i ne dopuštaju o njima nikakvu raspravu. No za razliku od njih Hrvatska se postavlja u položaj da sva njena suverena prava i nacionalni interesi postaju predmet pregovaranja i trgovine sa susjedima.

Ovo je samo dokaz i očekivana posljedica diplomatske aktivnosti RH, bledunjave, neodlučne i nekonzistentne vanjske politike koja je, radi dodvoravanja nekim javnosti nepoznatim vanjskopolitičkim interesima, spremna trgovati suverenim pravima naše države, pregovarati o svim pravima zajamčenim međunarodnim konvencijama i Ustavom RH. Upravo taj izostanak odlučnosti zbog koje Hrvatska već nije proglasila gospodarski pojas i izbjegla moguće diplomat-

ske afere sada nas postavlja, ističe zastupnik, u vrlo težak položaj da se moramo opravdavati u realizaciji svojih prava. Fijasko hrvatske vanjske politike (a dokaz za potpuni slom je ovaj Prijedlog) danas u svjetlu posljednjih premijerovih državnih posjeta možemo nazvati, kaže, i londonskim poučkom (bez obzira na to što ispunimo sve ultimatumе uvijek će se pronaći nove prepreke). Sada je to pak pitanje proglašenja gospodarskog pojasa, hapšenje generala Gotovine, pa što slijedi nakon ovoga.

S pravnog stajališta Hrvatska prema Konvenciji UN-a o pravu mora iz prosinca 1982. godine ima puno pravo proglašenja isključivo gospodarskog pojasa i tu ne postoje nikakve pravne prepreke što je i stajalište svih hrvatskih pravnih eksperata, naveo je zastupnik dodajući da su to pravo iskoristile već 124 zemlje a u Sredozemnom moru čak 13 država, rekao je, među ostalim naznačujući da će iz ovog Vladinog Prijedloga o ekološkom-ribolovnom pojasu proizaći za Hrvatsku jednake vanjskopolitičke posljedice kao i da se proglasio isključivo gospodarski pojas. Postavlja se i pitanje zašto Vlada pedesetak dana pred izbore dovodi Sabor u poziciju da se oko temeljnih strateških nacionalnih interesa stranački dijelimo i kad su doletjele pljuske sa svih strana onda se predlaže ovakvo rješenje koje je suprotno hrvatskim nacionalnim interesima, rekao je na kraju.

Pravo, ali i obveze

Zlatko Kramarić (LS) govorio je u ime Kluba zastupnika LS-a koji misli da nije bilo nikakvih valjanih razloga da je ova tema postala iz jedne pravno tehničke sfere politička tema, par excellence, i to zbog nekih naših unutarstranačkih odnosa unutar vladajuće koalicije i predizbornog vremena. Ta tema prerasla je i okvire Republike Hrvatske i postaje problem u odnosu Republike Hrvatske s međunarodnom zajednicom a to je nešto što se, po našem mišljenju, kaže zastupnik, moglo izbjeći da se vodila drugačija politika i da ponekad ne prevladaju uskostranački interesi pa onda i oni koji u svemu tome nisu sudjelovali ili su od početka imali umjereniji pristup zapravo ostaju u manjini i onda ih se lako dovodi u poziciju da navijaju za jednu ili drugu stranu.

U nastavku je govorio o gospodarskom pojasu, o čemu je ovaj Klub zastupnika konzultirao struku, te rekao, među ostalim, podsjećajući na međunarodno pravo u vezi s tim a i praksu, da je jasno da Hrvatska ima neosporno pravo proglašiti svoj isključivi gospodarski pojas. Ali isto tako da struka upozorava da to pravo povlači i određene obveze i sad je veliko pitanje, a koje nas je mučilo cijelo ovo vrijeme od otvaranja ove teme, je li Hrvatska doista ovog trenutka sposobna ispuniti i svoje obveze u vezi s tim (zaštita prirodnih bogatstava od zagađivanja itd.). No ono što nikako nije dobro i radi čega u Klubu zastupnika LS-a moramo blago protestirati je što se u javnosti i medijima euforijom senzibilizira javnost (da je Slovenija na koljenima itd.) a kada ta euforija raste moramo se suočiti da postoje i drugačija razmišljanje.

Klub zastupnika LS-a podržat će predloženu odluku o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru i smatramo da je ona dobronamjerna prema očuvanju tog mora i njegovih prirodnih bogatstava, prema interesima RH na tom našem moru. No LS isto tako zadržava pravo da pita Vladu i da ova Vlada odgovara ako ova njena koncepcija ne da rezultate, rekao je, među ostalim zastupnik.

Ljerka Mintas-Hodak (nezavisna) ispravila je predgovornika koji je, kaže, doveo u pitanje rad Sabora koji je izglasao Pomorski zakonik 1994. što tada nije proglašen gospodarski pojas. Tada još nismo kontrolirali ni sve naše kopnene granice ali u Zakoniku su stvorene sve pretpostavke da se proglasi taj pojas kad država, Vlada, bude to ocijenila oportunistim. Zlatko Canjuga naveo je pak da je potpuno kriva teza (zastupnik dr.sc. Kramarić) da mi ne vodimo samostalnu politiku. Upravo zato što smo poveljeli jednu samostalnu politiku bez konciznosti to smo doživjeli a dokle god je zajednica naroda Europe ne možemo voditi samostalnu politiku kako bismo mi htjeli, rekao je.

Odgovornost vladajuće koalicije

Zatim je Ljerka Mintas-Hodak govorila u ime Kluba zastupnika HIP-a primijetivši najprije da smo još do jučer svi bili jedinstveni u borbi za naše pravo na proglašenje gospodarskog pojasa na Jadranu a onda nakon što smo dobili prilično hla-

dan tuš iz EU danas Vlada nam nudi tek proglašenje dva supstituta tog gospodarskog pojasa. Slično kao i u brojnim dosadašnjim traumatičnim pitanjima hrvatske politike u zadnje 3,5 godine, vladajuća koalicija se uvijek pa i u ovom slučaju nakon mjeseci prepucavanja u javnosti, nepotrebnog iscrpljivanja javnosti svojim političko-diplomatskim akrobacijama te promjenama stavova na kraju ipak prikloni rješenju koje zapravo ne rješava stvar do kraja a kod svih nas ostavlja jedan osjećaj i gorčine i polovičnosti (povlačenje Vlade na rezervni položaj).

U nastavku zastupnica se također osvrnula na zbivanja koja su prethodila ovom Prijedlogu (predizborna kampanja koja je zaoštrila ovo pitanje), održavanje famozne međunarodne konferencije o održivom ribolovu na Mediteranu u Veneciji, diplomatske aktivnosti itd. rekavši da u ovom slučaju ovaj Klub smatra da odgovornost za neuspjeh u pridobivanju međunarodne zajednice za našu namjeru proglašenja gospodarskog pojasa u najvećoj mjeri snosi vladajuća koalicija koja nije odabrala ni pravi tajming a niti na pravi način pripremila donošenje odluke. Predloženo rješenje koliko god nekome možda izgleda kao solomunsko i jedino prihvatljivo u sebi nosi mnoge štete i to potencijalne štete za Hrvatsku a istodobno ne donosi neku veću korist od proglašenja gospodarskog pojasa, rekla je navodeći pri tom poruke koje su nam stizale iz EU u vezi s tim. I ovo rezervno rješenje imat će negativne reperkusije na hrvatsku vanjsku političku poziciju a tome treba dodati i dilemu stručnjaka o tome može li uopće jedna zemlja u moru kao što je Jadransko proglasiti ekološku zonu te što se time zapravo dobiva ako je druge zemlje odbiju poštovati.

Naime, institut isključivo gospodarskog pojasa reguliran je Konvencijom o pravu mora i našim Pomorskim zakonom no o ribolovnoj zoni nema ni riječi u Konvenciji ni u našem pozitivnom pravu, ponovila je zastupnica. Zapravo bi Hrvatskoj pravno lakše bilo braniti proglašenje gospodarskoga pojasa nego ribolovne i ekološke zone i kada je neosporno da će i ovakvom odlukom Hrvatska trpjeti određene vanjskopolitičke posljedice, a da ćemo proglasiti manje od onog što bi nam omogućio gospodarski pojas pitanje je zašto se opredijeliti za takvu Odluku. Tvrdnje Vlade da će se proglašenjem ekološko-ribolovnog pojasa zaštititi

hrvatski vitalni interesi na Jadranu nije sasvim točna, rekla je, među ostalim zastupnica naglašavajući da Klub zastupnika HIP-a predloženo Vladino rješenje smatra neprihvatljivim i da, Hrvatska kad već proglašava treba proglasiti gospodarski pojas, ma koliko to bila teška odluka. Stoga će ovaj Klub glasovati za Prijedlog odluke Kluba zastupnika HSP-a, rekla je na kraju.

Zlatko Canjuga ispravio je navod da je vladajuća koalicija kriva za ovu situaciju i, kaže, istine radi treba reći da je prijedlog o gospodarskom pojasu došao od desnice, koja je to pokrenula a onda se vladajuća koalicija pobojala da je prema nacionalna ako taj prijedlog ne prihvaća, rekao je, među ostalim.

Ucjena i zastrašivanje

Poslovničku primjedbu imala je **Ljerkica Mintas-Hodak**. Zatražila je od predsjednika Tomčića da upozori zastupnika da nije ispravio netočan navod nego da koristi priliku da polemizira sa svim zastupnicima u Saboru.

S indignacijom treba odbaciti bilo kakav ton ucjene kojim se plaši narod i ucjenjuju zastupnici tipa dileme - gospodarski pojas ili EU.

Prijedlog o gospodarskom pojasu dugo se kiselio u ladicama Vlade, a onda je, ne zaslugom oporbe, nenadano ali s razlogom koji se može pretpostaviti (ne i dokazati) postao tema dana u užarenim ljetnim mjesecima, rekao je **Dražen Budiša** istupajući u ime Kluba zastupnika HSL-a. Nakon prijedloga HSP-a zastupnici se suočavaju s ovom temom dva mjeseca prije parlamentarnih izbora i Konferencije o održivom razvoju ribarstva u Veneciji, a u trenutku kada je Hrvatskoj ukinut post-monitoring u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe. Suočavamo se s temom koja je dobila karakter presudnog pitanja za naš ulazak u EU, a za tako što aktualna hrvatska oporba ne snosi nikakvu odgovornost već je to posljedica odnosa u vladajućoj koaliciji, njihovih međusobnih suprotstavljenih interesa, a napose načina stvaranja predizborne

atmofere da bi se na kraju kada se treba provesti glasovanje o odlukama predložilo da klubovi usuglase stavove.

U ozbiljnim državama oko ovako važnih pitanja političke se stranke konzultiraju i nastoje postići nacionalni konsenzus. No, to se ne postiže finalnim raspravama u Saboru u zadnji trenutak u Saboru kaže gosp. Budiša, ali odmah dodaje kako to nije karakteristika hrvatske politike. I što bi bilo logičnije nego da su se u protekle dvije godine na inicijativu Vlade sastali prvaci političkih stranaka na inicijativu Vlade i raspravili to pitanje od nacionalnog interesa Hrvatske. Kada je išao pregovarati s hrvatskom stranom o Piranskom zaljevu slovenski premijer Drnovšek najprije je za svoj koncept dobio potporu oporbenih stranaka u toj državi, a nakon toga to je lako išlo i u okviru ondašnje vladajuće koalicije. U Hrvatskoj, međutim, ne samo što oporba o tome ništa nije znala nego i koalicijski partneri, a ta se praksa ponavlja u nešto drugačijoj verziji jer su ponovno koalicijski partneri iznenadili jedni druge oko teme vezane uz gospodarski pojas. Za ovog zastupnika to je znak naše političke nezrelosti, a napose političke nezrelosti aktualne Vlade. Dosad je bilo u pitanju neispunjavanje međunarodnih obveza koje je Hrvatska preuzela ili su joj nameknute, a sada se prvi put Hrvatska suočava sa činjenicom da je problematično njezino ponašanje ako slijedi međunarodne konvencije. Kod kreiranja vanjske politike država koja drži do sebe, prije svega, mora definirati svoj nacionalni interes, a zatim osluškivati reakcije međunarodne zajednice na definiranje tog interesa. Aktualna nas Vlada ne uvodi u EU-u nego nas pokušava provući kroz jednu malu rupicu u Europsku uniju, problem je samo što se mi ne možemo smanjiti do visine te rupice, a kada bismo se i smanjili i prošli kroz istu ne bi se više uspravili, podvlači zastupnik pitajući odakle taj mentalitet u politici jedne nacije koja je toliko uložila da izbori svoju samostalnost i suverenost, a suočila se sa svijetom koji relativizira pojam suvereniteta. "Odakle taj salto mortale da mi najprije pomislimo na reakcije drugih", nastavlja predstavnik Kluba. Vladin predstavnik tvrdi da je potpuno ista pravna važnost ili značenje ova dva zakonska prijedloga, i sada se inaugurira još jedna praksa tj. preko saborske se govornice obmanjuju zastupnici ali i susjedne ili zainteresirane

O Interpelaciji uz izravan TV prijenos

Prije prelaska na raspravu o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona **Joško Kontić (HSLŠ)** je, u ime 55 zastupnika potpisnika Interpelacije o radu Vlade RH u slučaju Gotovina, upitao kad će se provesti rasprava o tom ključnom političkom pitanju za Hrvatsku. Predsjedavajući, **Baltazar Jalšovec**, potpredsjednik Sabora, obećao je da će se o toj temi raspravljati vjerojatno još istog dana, kad se za to steknu uvjeti. **Kontić** je apelirao nanj da osigura prisustvo predstavnika Vlade i založi se za to da HTV izravno prenosi tu raspravu. U protivnom se, kaže, može steći dojam da je ta tema namjerno ostavljena za poslijepodne, kako visoki državni dužnosnici ne bi morali odgovarati na brojna pitanja koja zanimaju hrvatsku javnost, a sustavno se prešućuju u medijima. Njegovu zahtjevu pridružio se i dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**, uz napomenu da se radi o političkoj temi par excellence o kojoj treba raspravljati još istog dana i to pred TV kamerama. "Nemojmo od hrvatskog naroda skrivati mrakove o kojima nije imao pojma. Otvorimo sve mrakove, jer će nas samo istina spasiti".

Nakon toga je **Milan Kovač**, u ime Kluba zastupnika HB-a, zatražio petominutnu stanku. To su učinili i klubovi HIP-a, HSP-HKDU-a, HDZ-a i HSLŠ-a. **Joško Kontić** je sugerirao kolegama iz ostalih klubova da se založe za to da se rasprava o ovom važnom problemu organizira u 15 sati poslijepodne, uz nazočnost predstavnika Vlade i uz izravni TV prijenos.

Krajnje je vrijeme da se otvoreno kaže želimo li raspravljati o tom slučaju ili ne želimo izaći s istinom pred hrvatske građane, primijetio je **Ljubo Česić-Rojs**. Neće biti nikakve koristi od poslijepodnevne rasprave, jer tada obično nema tv prijenosa. A budući da se ova raspušta Sabor, izgleda da je ovo zavlčenje samo taktika da se sve nas, zajedno s hrvatskim narodom, zavara (jučer je ova tema bila pod 4. točkom dnevnog reda, a ipak je nismo uspjeli razmotriti, iako smo bili u sabornici čitav dan).

države te EU-u. "Pa što će oni reći nego da Hrvati ne osvrćući se rade po svom, i samo daju druga imena istom sadržaju, a ne može biti isti sadržaj". Problem je u tome što proglašenje ribarske i ekološke zone ide u domenu uobičajenog prava, dok se proglašenje gospodarske zone temelji na Konvenciji o pravu mora, a ona nesumnjivo ima veću težinu. Ako naš narod kroz svoje političko predstavništvo ima snage postići nacionalni konsenzus o vitalnim interesima tada se, kaže, ne boji da će Hrvatska te interese i ostvariti. Ukoliko se, pak, to jedinstvo ne ostvari Hrvatska nema šanse, a naša vanjska politika bit će politika europskih pučlica koje obilaze europske prijestolnice da bi ih se tapšalo po ramenu, a supruge njihovih premijera davale konačni pravorijek o tome jesu li supruge naših premijera podobne za veleposlanicu ili nisu, zaključio je gospodin Budiša.

Zlatko Canjuga (HND) reagirao je na, kako je rekao, netočan navod da se Hrvatska prvi put ponaša problematično ako slijedi međunarodne konvencije. "Zar druge države i mnogo jače od Hrvatske ne bi proglasile gospodarski pojas da ne vode interes o okruženju u kojem žive. Italija bi to na Jadranu učinila daleko prije nas", zaključio je ovaj zastupnik.

U ime zastupnika HSP-a koji je predložio Saboru proglašenje gospodarskog pojasa mr.sc. **Miroslav Rožić** s indignacijom odbacio je bilo kakav ton ucjene kojim se plaši narod i ucjenjuju zastupnici tipa dileme - gospodarski pojas ili EU-u. Radi se o posve lažnoj i netočnoj dilemi u funkciji spomenutog zastrašivanja. U napadanju prijedloga o proglašenju gospodarskog pojasa izuzetno iritira ton kojim je zamjenik ministra vanjskih poslova nekoliko puta izgovorio sa saborske govornice riječ "isključiv" gospodarski pojas i čak rekao kako nas je EU upozorio da se ne slaže s politikom koja se bazira na isključivosti. Rožić drži da je i to u funkciji zastrašivanja hrvatskoga naroda iz jednostavnog razloga što se engleska sintagma "exclusive economic zone" ne prevodi nikakvom isključivom politikom. Netočna je konstatacija Vlade kako je njezinom prijedlogu o ribolovno-ekološkoj zoni identična puna zaštita našeg gospodarskog pojasa, ali zato lakše prihvatljiva za Europsku uniju. Ako je ona doista identična zašto bi bila lakše prihvatljiva, pita ovaj zastupnik.

Tijekom rasprave čulo se kako je odluka o proglašenju gospodarskog pojasa jedan presedan te da bi nas proglašenje tog pojasa udaljilo i usporilo naš ulazak EU-a. To je, kaže zastupnik Rožić, posve netočno te podsjeća da nas je godinama ova ista Vlada uvjeravala u činjenicu da u mnogim zakonima i zakonskim rješenjima koje je donosio Sabor Hrvatska mora biti ispred Europe i svijeta (Ustavni zakon o nacionalnim manjinama, Zakon o azilu te rješenja o genetski modificiranoj hrani). Tada se to nije nazivalo presedanom, nego napretkom i iskorakom, a sada kada doista želimo učiniti iskorak ne temelju jedne UN-ove konvencije to se proglašava presedanom. Konačno, ako bismo doista željeli Jadran bez granica to ćemo vrlo lako ostvariti sa susjedima kada postanom punopravni članovi EU-a. Proglašavanjem gospodarskog pojasa Hrvatska rješava sve svoje probleme i sporove oko granice s Republikom Slovenijom jer proglašenjem gospodarskog pojasa jednostavno više u Jadranskom moru ne bi postojale međunarodne vode i Slovenija ne bi mogla tražiti suverenitet nad prolazom do nečega što ne postoji.

Na Hrvatsku se preko Bruxellesla rade pritisci u interesu Italije.

Dragica Zgrebec (SDP) drži netočnom konstataciju da je zamjenik ministra vanjskih poslova gospodin Šimonović provodio političko zastrašivanje upotrebljavajući riječ "isključivo". Naime, Konvencija UN-a o pravu mora u Glavi V. govori upravo o isključivoj gospodarskoj zoni dok je u fusnoti engleski izraz "exclusive economic zone" preveden kao isključiva gospodarska zona zbog specifičnog pravnog statusa i prava koja u tom pojasu imaju obalne države, a prije svega, radi racionalnog gospodarenja bogatstvi- ma, zaključila je zastupnica.

"Citirao sam gospodina Šimonovića da se EU ne slaže s politikom koja se bazira na isključivosti", uzvratilo je zastupnik **Rožić**.

Kratkoročna politika

U nastavku predsjednik **Tomčić** podsjetio je na prije dato obećanje da će se glasovati o prijedlogu Odbora za pomor-

stvo, promet i veze o formiranju zajedničkog povjerenstva za moguće iznalaženje kompromisnog rješenja. Procijenivši da u dvorani nema za to dovoljno zastupnika predložio je da se u nastavku sjednice saslušaju stavovi klubova zastupnika, a nakon istupa zadnjeg kluba osigura kvorum kako bi se moglo eventualno formirati zajedničko povjerenstvo u čiji bi sastav, predlaže, ušli predsjednici svih klubova zastupnika.

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je **Damir Kajin**. Prije rasprave o gospodarskom pojasu ili ribolovnoj zoni fali rasprava o stanju ribarstva u Hrvatskoj, položaju naših ribara i općenito rasprava o jadranskoj orijentaciji. O spomenutim temama ne želi se razgovarati u Saboru jer onda treba preuzeti odgovornost za nešto što ne daje rezultate preko noći, a u Hrvatskoj to nisu aktualne teme iako se baš od njih živi. Slaže se sa zastupnikom Rožićem da proglašavanjem gospodarskog pojasa otpadaju slovenske inicijative za doticanjem njihovih teritorijalnih voda s međunarodnim vodama. Slovenska flota na Jadranu koja godišnje ulovi par tisuća tona ribe nije nikakva opasnost, a još manje konkurencija bilo kome, dok je s Italijom stvar bitno drugačija. S talijanskom flotom za ribarenje Hrvatska se može nositi samo izgradnjom svoje modernije ribarske flote jer je postojeća u prosjeku stara 55 godina. Kada je proglašenje gospodarskog pojasa posrijedi to je naš odnos spram EU-a, nastavlja Kajin, i odmah dodaje da je u jednoj posve legitimnoj inicijativi kao što je proglašenje tog pojasa Hrvatska ostala posve osamljena i nije naišla na razumijevanje niti u jednoj europskoj državi. U ovom času u Hrvatskoj odnosno Sloveniji nema političara koji bi mogli definirati razgraničenje na moru, i zato stvar treba prepustiti arbitraži iako bi, kaže Kajin, predložio da se sve uputi na Međunarodni sud držeći da će to za Hrvatsku biti povoljnije. Zastupnik vjeruje da Hrvatska primjenjujući međunarodno pravo neće biti kažnjena prolongiranjem ulaska u EU 2007. godine. Nema iluziju da će EU riješiti sve naše probleme, ali dodaje kako drugog izbora nema, i ako ne uđemo tada u EU boji se da će se Hrvatska suočiti s ogromnim gospodarskim i socijalnim problemom. Drži da je lakše braniti gospodarski pojas nego ribolovno-ekološku zonu te da za Hrvatsku nema elegantnog rješenja. Ne vidi rješenje u tome da se novoj Vladi ostavi

rok da u prvih šest mjeseci riješi pitanje gospodarskog pojasa, ali isto tako upozorava kako nitko ne zna što će učiniti EU glede tog poteza. Zastupnik samo zna da će Bruxelles prije zamjeriti Zagrebu nego Rimu. "Kada bih bio kockar lako bi glasaio za proglašenje gospodarskog pojasa, ako razmišljam čemu ćemo biti izloženi, prije svega, od Italije, još bi jedanput o svemu razmislio, a bio bih protiv proglašenja ako bih bio siguran da će nama se tako smanjiti šanse da 2007. uđemo u EU", rekao je Kajin. Dodaje kako je politika "krepat, a ne molat" u biti kratkoročna politika i u konačnici štetna. Možda bi trebalo pitati Ljubljanu što bi ona učinila u toj situaciji da je na mjestu Hrvatske, ili uvjeriti Rim da se sve skupa ne događa bog zna što.

Željko Glavan (HSL) drži da je netočan navod da je proglašenje gospodarskog pojasa odnos spram Europske zajednice. Glavan tvrdi da je to odnos spram Međunarodne konvencije o pravu mora, te dodaje kako je zastupnik Kajin uvrijedio svoje Istrijane i Primorce ustvrdivši da je politika "krepat, a ne molat" kratkoročna. "Zahvaljujući toj politici Istrani i Primorci oduprijeli su se talijanizaciji, a i ostali Hrvati", poručio mu je zastupnik Glavan.

Od 1982. do danas ukupno je proglašeno 113 gospodarskih pojasa i 14 ribolovnih zona te je tako od 127 zemalja koje su to učinile deset puta više onih koje su to uradile kroz gospodarski pojas.

Ante Beljo (HDZ) reagirao je na Kajinovu konstataciju da će Bruxelles prije zamjeriti Zagrebu nego Rimu. Logično je, kaže gospodin Beljo, da će Bruxelles prije zamjeriti Zagrebu jer se na Hrvatsku upravo preko Bruxellesa prave pritisci u interesu Italije koja je članica EU-a. Logično je da Italija brani svoje interese preko Bruxellesa.

Dario Vukić (HIP) reagirao je na Kajinove riječi da bi možda trebalo upitati Ljubljanu što bi učinila da je na našem mjestu. Na to je pitanje, kaže, vrlo lako odgovoriti kada se sjetimo svih slika i problema koje su imali hrvatski ribari sa slovenskim ribaricama koje su ulazile u

Joško Kontić je pojasnio da se ne zalaže za odgodu rasprave, već za to da se dogovorom pokuša naći najbolje rješenje.

Jadranka Kosor informirala je zastupnike da ju je odgovorna osoba s HRT-a obavijestila kako će TV prijenos rasprava u Saboru trajati do 19 sati. Ponukan time **Milan Kovač** je odustao od svog zahtjeva, a predsjedavajući je konstatirao da će se o Interpelaciji raspravljati kako je dogovoreno, uz TV prijenos. Dr.sc. **Anto Kovačević** je rekao da je spreman solidarizirati se s kolegama, pod uvjetom da je to točno, i da ta točka bude na dnevnom redu istog dana, ili najkasnije sutradan ujutro, te da premijer podnese Izvješće o suradnji s Haškim tribunalom.

Branimir Glavaš (HDZ) je podsjetio zastupnike na to da će poslijepodne, u vrijeme kad bi se o ovoj važnoj političkoj i nacionalnoj temi trebalo raspravljati u Parlamentu, cijela ekipa Vlade, na čelu s gospodinom Račanom, biti u Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku, radi predizborne kampanje. Prema tome, očito neće biti nikakve rasprave o generalu Gotovini. Sve je to izrežirano na Predsjedništvu Sabora, u dogovoru s gospodinom Račanom, kako bi se izbjeglo otvaranje ove teme uoči izbora, zaključio je. **Baltazar Jalšovec** je to opovrgnuo.

naš gospodarski prostor. Ovaj se HIP-ov zastupnik poziva na Konvenciju o pravu mora po kojoj, uz ostalo, obalne države određuju dopustiv ulov živih bogatstava u svom isključivom gospodarskom pojasu, dok se državljani drugih država koji ribare u isključivom gospodarskom pojasu pridržavaju mjera očuvanja i drugih načina i uvjeta utvrđenih u zakonima i propisima obalne države. U Konvenciji također piše da ti zakoni i propisi moraju biti u skladu s Konvencijom i mogu se, pored ostalog, odnositi na izdavanje dozvola za ribare, ribarske brodove i opremu uključujući i plaćanje pristojbi i drugih oblika naknade koji se za obalne države u razvoju mogu sastojati od odgovarajućih naknada na polju financiranja, opreme i tehnologije za ribarsku industriju. "Koliko ja znam Slovenci dosad nisu ništa plaćali za razvoj naše ribarske flote", kaže Vukić te poručio zastupniku Kajinu da se ne treba bojati da nećemo imati dovoljno

sredstava za gradnju ribarskih brodova i za našu ribarsku industriju.

Ustrajati na međunarodnom pravu

Formalna dilema koja se postavlja jeste da li proglasiti gospodarski pojas ili zaštićenu ekološko-ribolovnu zonu i pojas s odgodom od godinu dana, primijetio je dr.sc. **Mate Granić** u ime Kluba zastupnika DC-a. Dileme nema - Hrvatska nema ozbiljnu i odgovornu vanjsku politiku prema susjednim državama, i sama se uvalila u ovaj problem. Nesporno je da je riblji fond ugrožen u Jadranskom moru, a naše more ekološki ugroženo, kao što je nesporno da Hrvatska ima suvereno pravo na temelju Konvencije o pravu mora iz 1982. godine proglasiti gospodarski pojas. Prijedlog o proglašenju ekološko-ribolovnog pojasa s odgodom od godinu dana okarakterizirao je kao odustajanje jer će uskoro doći deklaracija iz Venecije, odnosno stav EU-a kojeg i sada imamo kroz reakcije Italije i Slovenije. Kada je još prije dvije godine HSP predložio proglašavanje gospodarskog pojasa bilo je logično da Vlada uzme time out i tihom diplomacijom procijeni jer je bilo lako postići konsenzus svih parlamentarnih stranaka. Sadašnja inicijativa došla je iz vladajuće koalicije radi odnosa unutar te koalicije, a napose radi predizbornih razloga. Trenutno proglašavanje gospodarskog pojasa naš je nacionalni interes i jasno je da će Slovenija braniti svoje nacionalne interese reagirati, baš kao i Italija štiti svoje ribare. Kada bi to bio jedini problem Hrvatske u ovom trenutku mogli bi se ponašati i malo fleksibilnije, ali to tako nije. U posljednje vrijeme urušen je međunarodni položaj Hrvatske i ulazimo u opasnu sivu zonu da na vrijeme ne dobijemo pozitivno mišljenje za kandidaturu za ulazak u EU-u, i nećemo biti pozvani u EU kada i Bugarska i Rumunjska. Hrvatska ne može očekivati da će za proglašavanje gospodarskog pojasa dobiti pljesak međunarodne zajednice ali je jasno da to svoje pravo ostvaruje u skladu s međunarodnim pravom i Konvencijom UN-a. Stoga je gospodin **Mate Granić** predložio u ime Kluba da se prihvati prijedlog HSP-a i odmah proglasi gospodarski pojas naglašavajući da je to manje zlo nego povlačenje jer u potonjem slučaju

kao država potpuno gubimo kredibilitet i nismo ozbiljni. Vjeruje da se Hrvatska može svojom odgovornom vanjskom politikom izvući iz ove situacije i zaštititi svoj međunarodni kredibilitet.

Da je proglašenje gospodarskog pojasa i zaštićene ekološko-ribolovne zone bilo jednostavno to bi se učinilo još davne 1994. godine kada se donosio Pomorski zakonik.

U nastavku sjednice u ime Vlade riječ je zatražio gospodin **Ivan Šimonović** naglašavajući da će nekim svojim pojašnjenjima pokušati pomoći u naporu oko postizanja konsenzusa na ovom važnom pitanju. Hrvatska se nalazi u iznimno važnom povijesnom trenutku jer širi svoja suverena prava na otprilike 22 tisuće kvadratnih kilometara, ali je to teško postići bez nekih ožiljaka, a da bi oni bili što manji valja barem pokušati razgovarati. Tijekom ove rasprave zastupnik **Kovač** spomenuo je pitanje pravnog statusa zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa. Konvencija o pravu mora ne spominje imenom takav pojas, ali ta činjenica ni ukoliko ne mijenja pravnu zaštitu koju ona pruža niti utječe na mehanizme kojima se država može služiti u zaštiti svojih prava. O tome izričito govori članak 97. stavak 1. točka c. Konvencije koji uopće ne govori o gospodarskom pojasu kao objekt zaštite nego o zaštiti suvremenih prava proglašenim temeljem spomenutog međunarodnog dokumenta. **Šimonović** pojašnjava da je to učinjeno namjerno upravo stoga da se ne učini objektom zaštite gospodarski pojas nego da se dozvoli i omogućiti sudska zaštita i u slučaju drugih modaliteta širenja jurisdikcije. Da se ne radi samo o slovu na papiru govori i sudska praksa sa čitavim nizom slučajeva proglašenih ribolovnih zona (ovaj ih čas ima 14). U takvim zonama i u vezi takvih zona vodili su se sporovi pred Međunarodnim sudom pravde i drugim sudovima, a u tim presudama postoje vrlo jasni presedani da sud u sudskoj zaštiti ne razlikuje ribolovne zone od isključivog gospodarskog pojasa. Zastupnik **Pašalić** upozorio je na opasnost da se Konvencija o građanskoj odgovornosti

za štetu onečišćenja mora uljem, odnosno potencijalna Konvencija o osnivanju Međunarodnog fonda za naknadu štete zbog onečišćenja mora uljem ne bi mogla primijeniti i na pojas kakav se predlaže. Fond za naknadu štete, pojasnio je gospodin **Šimonović**, ne odnosi se samo na isključiv gospodarski pojas i teritorijalno more već i na pojas koji se nalazi izvan tog mora, a koji je država odredila u skladu s međunarodnim pravom. S tim u vezi **Vladin** je predstavnik citirao članak 3. protokola iz 1992. godine o izmjeni Međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štetu od onečišćenja uljem iz 1969. godine kojim je Hrvatska potpuno pokrivena zaštitom koju joj jamče međunarodni instrumenti.

Gospodin **Sanader** je, kaže, sasvim točno konstatirao da ribolovna zona u nekim situacijama ne omogućava državi koja ju je proglasila da zaustavlja brodove (ne može zaustaviti tanker koji nema dvostruku oplatu ako je proglasila ribolovnu zonu). Međutim, ako je država proglasila one funkcije gospodarskog pojasa koje se odnose na ekologiju onda je riječ o identičnoj zaštiti, i postoji svako pravo inspekcije i kontrole da zaustave brodove. Kod proglašenja zaštićene ekološko-ribolovne zone svi su ti rizici osigurani kao uostalom i sve ovlasti Hrvatske u tom pogledu, kategoričan je gospodin **Šimonović**.

Glede nekih terminoloških određenja, a u svezi s primjedbom zastupnika **Gašparića**, **Vladin** predstavnik podsjeća da Hrvatska govori o proglašenju pojasa, a ne zone jer je potonja riječ naprosto tuđica. Na primjebdu da niti jedna sredozečna zemlja nije dosad proglasila isključiv gospodarski pojas, gospodin **Šimonović** odgovara da je to učinio Egipat ali ga nije uspio implementirati te Francuska i Španjolska na Atlantiku, s tim što su na Sredozemlju još proglasile ribolovnu-ekološku zonu.

U ispravku netočnog navoda dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** je reagirao na konstataciju **Vladina** predstavnika da sudska praksa ne poznaje razliku između gospodarskog pojasa i ribolovne zone. "Ako je to tako zašto onda ne proglasite gospodarski pojas", upitao je ovaj zastupnik".

Propuštena prilika

U ime HSP-a kao predlagatelja govorio je dr.sc. **Tonči Tadić**. Od 1982. do danas

ukupno je proglašeno 113 gospodarskih pojasa i 14 ribolovnih zona, te je tako od 127 zemalja koje su to učinile deset puta više onih koji su to uradile kroz gospodarski pojas. Ako Hrvatska ustraje isključivo na međunarodnom pravu tada je na sigurnom terenu, a onog časa kada se makne iz međunarodnog prava dolazi na brisani prostor i kliski teren međunarodne politike i ucjene gdje su nam pozicije slabije. Stoga HSP inzistira na striktnom poštivanju termina koje se koristi u Konvenciji o pravu mora jer nam to daje vrlo čvrsto uporište u međunarodnom pravu i zato ustrajava na proglašenju gospodarskog pojasa. Reperkusije proglašenja gospodarskog pojasa ili ekološko-ribolovne zone bit će po prilici iste, ali će prava reakcija uslijediti kada naša pomorska policija, a danas-sutra obalna straža zaustavi na granici tog pojasa ili zone talijanski brod. Proglašenjem spomenutog pojasa ili zone bit će ugroženi gospodarski interesi onih koji su do sada nekažnjeno lovili u našoj polovici Jadrana, a naši interesi pokazuju da treba ograničiti ribarenje na Jadranu i Hrvatska je na najboljem putu da to učini kroz gospodarski pojas. Radi se zapravo o pitanju odnosa Republike Hrvatske prema moru kao najvrjednijem resursu države jer su istraživanja provedena u razmaku od 50 godina pokazala da je došlo do značajnih promjena u ribljem fondu koji je praktički prepolovljen. Drži da je Prijedlog odluke HSP-a koncizniji od Vladinog prijedloga i da na daleko sadržajni način štiti hrvatsko more definirano Konvencijom o pravu mora.

Stavove Kluba zastupnika HSS-a prenio je **Luka Trconić**. Klub je za to da se Hrvatska koristi pravom kojeg ima po Konvenciji o pravu mora iz 1982. i proglasi isključiv gospodarski pojas. Dva su razloga za to. Ako se nešto hitno ne poduzme prijeti velika šteta biološkom bogatstvu u Jadranu, a ne manje važna je i sfera ekološke naravi s obzirom na činjenicu da je moderan transport kroz Jadran bitno proširen prometom tankera. Proglašenje isključivog gospodarskog pojasa je međunarodno pravo Hrvatske i Hrvatska bi ga trebala konzumirati bez ikakvog kompleksa. Na tragu Vladina napora i u želji da pronade izlaz iz onoga što je predloženo dvjema odlukama Klub zastupnika HSS-a izašao je sa četiri amandmana. Tako npr. predlaže da se u točki 1. Prijedloga odluke konstatira da Hrvatski sabor ovim proglašava isklju-

čivi gospodarski pojas koji se sadržajno odnosi na suverena prava istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim prirodnim bogatstvima izvan vanjske granice teritorijalnog mora, te jurisdikciju glede znanstvenog istraživanja mora i zaštite i očuvanja morskog okoliša, čime se uspostavlja zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske. Hrvatski sabor pridržava pravo da po potrebi proglasi i ostale sadržaje iz Glave IV. Pomorskog zakonika, a u skladu s Konvencijom UN o pravu mora. Obrazlažući ove amandmane Klub napominje da se novim formulacijama točaka 1. i 2. sadržajno ništa ne mijenja, ali se naglašava da Republika Hrvatska, koristeći svoje pravo iz odredbi Konvencije o pravu mora iz 1982. regulira isključivi gospodarski pojas u navedenim sadržajima. Ostale dvije amandmanske intervencije u točkama 3. i 4. zapravo jezične su naravi da bi se bolje naglasio smisao amandmana. Prihvaćanjem prijedloga Vlade bilo bi jedno nesigurno područje, a pogotovo ne bi valjalo ako se ne donese nikakva odluka, jer tada nakon Konferencije o održivom razvoju ribarstva u Veneciji svaki bi pokušaj Hrvatske da nešto učini bio izložen političkim pritiscima. HSS drži da je racionalnije odmah konzumirati pravo koje Hrvatska nesumnjivo ima, makar i na ovaj način.

Na red je došao predstavnik Kluba zastupnika LIBRE **Jozo Radoš**. Tijekom rasprave moglo se čuti kako nema većih razlika u međunarodnim političkim reperkusijama predloženih odluka. Ako je to tako čemu onda ova velika rasprava, pita Radoš, te dodaje kako se ta rasprava ne vodi zbog toga da bi se omogućila bolja međunarodna politička pozicija Hrvatske nego se vodi isključivo radi stvorenih unutarnjih političkih odnosa i usmjerena je prema domaćem političkom prostoru i nažalost ne nosi ništa dobro sa sobom niti dobitak u pogledu međunarodnih pozicija Hrvatske. Da je proglašenje gospodarskog pojasa ili zaštićene ekološko-ribolovne zone bilo jednostavno to bi se učinilo još davne 1994. kada se donosio Pomorski zakonik. Ipak gospodarski pojas nije proglašen onda kada je to bilo lakše učiniti nego u današnjoj situaciji. U sabornici sada sjede i govore o lakoći proglašenja gospodarskog pojasa bivši ministri vanjskih poslova i njihovi zamjenici, bivši premijeri i predsjednici Sabora. Kada je to tako jednostavno zašto

gospodarski pojas nije proglašen npr. u vrijeme kada je u Italiji u Vladi na vlasti bila ljevica i za pretpostaviti bi bilo da bi lakše prihvatila hrvatsku odluku, a odnosi sa Slovenijom nisu bili tako komplicirani kao što su danas, pita Radoš. Umjesto propuštene prilike ova se odluka stavlja na dnevni red sjednice Sabora nekoliko dana prije Račanova odlaska u Bruxelles s odgovorima na pitanja EU-a i s nadom da će odgovor Unije biti pozitivan. No, u postojećim okolnostima gore od nedonošenja odluke o gospodarskom pojasu odnosno ribolovno-ekološke zone bilo bi da se ne donese nikakva odluka. Uvažavajući sve spomenute taktičke argumente Klub zastupnika LIBRE će podržati prijedlog Vlade RH o proglašenju zaštićene ekološko-ribolovne zone.

Svojim prijedlogom o proglašenju gospodarskog pojasa iz 2001. HSP nije imao niti primisli bilo kakve političke i stranačke promidžbe, podvukao je **Vlado Jukić (HSP)**. Stoga nije bilo razloga niti danas ima ikakvih argumenata koji bi HSP-u mogli spočitavati zašto je ova tema baš sada došla na dnevni red sjednice. HSP drži da je zadnji čas da Hrvatska proglasi isključiv gospodarski pojas jer nakon konferencije u Veneciji Hrvatska neće imati mogućnost da bilo što učini pa bi bilo neodgovorno od Sabora i uopće hrvatske politike ako ne bi zaštitili hrvatske nacionalne interese, a to se može samo tako da se proglasi isključivi gospodarski pojas prije konferencije u Veneciji. U nastavku pojasnio je zašto valja proglasiti gospodarski pojas, a ne ekološko-ribolovnu zonu te upozorio na razlike. Gospodarski pojas je institut međunarodnog prava i ima tradiciju, dok je kod ekološko-ribolovnog pojasa jedini institut zaštite sudska praksa. U slučaju spora HSP drži da sudovi ne bi išli u korist Hrvatske npr. u slučaju spora sa susjednom većom državom. Dakle, sudska praksa ni u kojem slučaju nije argument u prilog teze da treba proglasiti ekološko-ribolovnu zonu. Proglašenje gospodarskog pojasa naše je suvereno pravo kao države i za to nam ne treba odmah vojna snaga za nadziranje tog prostora, a daje puno povoljniju poziciju Hrvatskoj u zaštiti svojih nacionalnih interesa. S druge strane proglašenje ekološko-ribolovne zone nema smisla ako Hrvatska nije sposobna i spremna nadzirati, kontrolirati i koristiti sve blagodati proglašenja te zone. Ekološko-ribolovna

zona ima smisla ako bi Hrvatska imala moćnu mornaricu, sredstva i ljudstvo za jaku obalnu stražu, a ovu potonju Hrvatska nema i trebat će puno godina da se oformira taj sustav nadzora u nas. Do tada bi proglašenje spomenute zone na način kako to predlaže Vlada bilo tek mrtvo slovo na papiru. Ulaskom u EU stvari bi se bitno izmijenile, a proglašenje gospodarskog pojasa ne bi bilo u svojoj punini sadržaja. Ukoliko se, međutim, dogodi da Hrvatska još jedno vrijeme ostane izvan EU-a, a takva je mogućnost realna, tada je jedina zaštita Jadrana proglašenje gospodarskog pojasa, zaključio je zastupnik Jukić.

Dvostruki kriteriji

Zar stvarno mislimo da je Republika Italija manje nego Hrvatska zainteresirana za proglašenje gospodarskog pojasa, odnosno ekološko-ribolovne zone na Jadranu, upitao je mr.sc. **Mato Arlović** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Nije uopće sporno možemo li mi proglasiti ovu ili onu odluku nego su sporne posljedice i radimo li to jednostranim aktom ili u suradnji i dogovorno sa susjedima i EU-om. Potpuna isključivost zapravo bi nas onemogućila da surađujemo i sporazumno dogovorimo neke stvari prije i nakon konferencije u Veneciji, nastavlja gospodin Arlović i odmah dodaje kako bi se doveli u situaciju da se suprotstavljamo EU-u umjesto da tražimo kooperaciju i suradnju. Odlukom kakvu je predložila Vlada, Hrvatska je, međutim, zaštitila svoje temeljne nacionalne interese. No, bez obzira na to koja će odluka biti donesena valja biti svjestan da će ceh platiti narod - građani Hrvatske. Naglašava kako nije isto pitanje ulaska ili ne ulaska u EU, a u takvoj situaciji drži kako treba voditi računa o presedanima koji postoje glede ekološko-ribolovne zone. U toj situaciji, naime, sasvim je jasno da je Hrvatskoj lakše braniti odluku kojom bi proglasila tu zonu nego odluku o proglašenju isključivog gospodarskog pojasa. Zaključujući raspravu rekao je da će Klub zastupnika SDP-a glasovati za prijedlog Vlade jer je on utemeljen na Konvenciji UN-a o pravu mora.

Uslijedili su ispravci netočnih navoda. Tako je dr. sc. **Ljerka Mintas-Hodak** reagirala na tvrdnju u obliku retoričkog pitanja da je Italija podjednako kao i Hrvatska zainteresirana za proglašenje

ribolovne zone. Zastupnica drži da je to netočno jer Italija danas ima daleko jaču ribolovnu flotu od Hrvatske i slobodno može izlovljavati i na onom dijelu otvorenog mora koji se nalazi iznad epikontinentalnog pojasa. To, međutim, ne bi mogla kada bi Hrvatska proglasila gospodarski pojas i stoga će biti zainteresirana da proglasi svoj gospodarski pojas ili ribolovnu zonu tek onda kada to učini Hrvatska i kada više neće moći ribariti u dijelu otvorenog mora koji bi proglašenjem gospodarskog pojasa potpao pod našu jurisdikciju. Također se ne slaže s navodom zastupnika Arlovića da će Hrvatska lakše obraniti ribolovno-ekološku zonu u odnosu na gospodarski pojas. Mr.sc. **Mato Arlović** (SDP) je zaničevao da je rekao kako je Italija podjednako zainteresirana za proglašenje ribolovne zone kao i Hrvatska, već je, kaže, samo postavio pitanje zašto se misli da Italija nije zainteresirana za proglašenje gospodarskog pojasa, odnosno ekološko-ribolovne zone, a to je već druga intonacija u sadržajnom i kompozicijskom smislu.

Ukoliko se dogodi da još neko vrijeme Hrvatska ostane izvan EU-a tada je jedina zaštita Jadrana proglašenje gospodarskog pojasa.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) reagirao je na Arlovićevu konstataciju da će za proglašenje gospodarskog pojasa ceh platiti narod u Hrvatskoj. "Da Vam je stalo do hrvatskog naroda tada bi poštivali volju tog naroda koji je za proglašenje gospodarskog pojasa, a ako mislite da nije raspišite referendum", poručio je ovaj zastupnik.

Luka Bebić (HDZ) ispravio je navod zastupnika Arlovića da bi proglašenjem gospodarskog pojasa zapravo riskirali sukob sa EU-om. Za Bebića je to netočna tvrdnja, pače smatra da proglašavanjem gospodarskog pojasa Hrvatska štuje važeću Konvenciju o pravu mora, ali više ćemo se štovati kao država i imati jaču pregovaračku poziciju kada je u pitanju Italija glede daljnjeg korištenja našeg dijela Jadrana. Dodaje još kako se politika EU-a mora uskladiti s politikom, a napose konvencijama UN-a. Dr.sc. **Anto Kovačević** (HKDU) smatra da nije točan

navod da će proglašenjem gospodarskog pojasa ispaštati hrvatski narod. Baš obrnuto ako se ne proglasi gospodarski pojas ispaštati će hrvatski ribari, uvjeren je ovaj zastupnik, a hrvatski će narod biti sretan ako se proglasi ovaj pojas u što se možemo uvjeriti i raspisivanjem referendumima.

U nastavku sjednice predsjednik **Tomčić** predložio je da se glasuje o prijedlogu Odbora za pomorstvo, promet i veze o formiranju zajedničkog povjerenstva radi mogućeg usklađivanja stavova, ali je zastupnik **Joško Kovač** (HSL) rekao kako to može biti samo stvar konsenzusa, a ne glasovanja. Iako se predsjednik **Tomčić** složio da takav prijedlog može biti i stvar konsenzusa drži da bi bilo korektnije da zastupnici glasuju jer je riječ o službenom prijedlogu jednog radnog tijela. Predsjednik **Tomčić** dopunio je prijedlog Odbora da u međustranačko povjerenstvo uđu predsjednici klubova zastupnika, a povjerenstvo vodi predsjednik najvećeg Kluba zastupnika u Saboru - SDP-a - **Mato Arlović**. HDZ drži da je formiranje međustranačkog povjerenstva postalo suvišno nakon iznijetih stajališta svih klubova zastupnika, podvukao je **Vladimir Šeks**. Glasovanjem, međutim, zastupnici su donijeli odluku da se formira međustranačko povjerenstvo (47 "za", 35 "protiv" i 4 "suzdržana"), a predsjednik **Tomčić** ustvrdio da će povjerenstvo imati smisla ako i oni koji su bili protiv njegova osnivanja ili su se suzdržali kod glasovanja o tome priključe u njegovom radu. Zastupnik Arlović je bio mišljenja da će biti teško usuglasiti stajališta ako su predstavnici najvećih oporbenih klubova zastupnika i drugi oporbeni klubovi zastupnika protiv toga da čak i sudjeluju u radu povjerenstva. Predsjednik **Tomčić** je na to predložio da se sastanu predsjednici klubova zastupnika i dogovore hoće li raditi u zajedničkom povjerenstvu ili ne.

U nastavku sjednice stavove Kluba zastupnika HDZ-a iznio je dr.sc. **Ivo Sanader**. Klub zastupnika HDZ-a podržat će prijedlog o proglašenju gospodarskog pojasa. Ne vidi zašto bi se nakon istupa većine klubova zastupnika tražio konsenzus oko odluke o ovoj temi rasprave, i drži da bi bilo puno svrsishodnije da je Vlada prije nego što je ova točka uvrštena u dnevni red sjednice pozvala stranke na međustranački dogovor. Razlog- riječ je o temi od iznimne važnosti za Hrvatsku neovisno o tome

tko je vlast, a tko oporba. Ozbiljnoj temi kakva je ova o kojoj se vodi rasprava pristupa se s velikim pitanjima i dvoj-bama, a oporba nije upoznata o čemu se radi. U nastavku gospodin Sanader se osvrnuo i na pitanje dvostrukih krite-rija. Drži da EU ne može vršiti pritisak na Hrvatsku da ne proglasi gospodarski pojas jer je to pravo Hrvatske utemelje-no na Konvenciji o pravu mora, a ona je starija od svih odluka EU-a. Za razliku od nekih koji smatraju da se Hrvatska ne može petljati u europske poslove jer još nema status kandidata za ulazak u EU, dr. Sanader smatra obrnuto, jer Europa, kaže, nije EU, a njezina budu-ćnost ovisi o svakoj zemlji i narodu ma koliki on bio. Teme poput ove pomno se pripreme tj. sve ispita, donesu političke procjene i napokon donese odluka za, a onda je to zajednički rizik i tu nema stranačkih poena. U postojeću situaciju dovedeni smo vjerojatno i zbog nespo-sobnosti naše diplomacije da taj posao odradi tiho, a napose zbog izbornih razloga unutar vladajuće koalicije. Iz takve situacije Hrvatska mora izaći, a ima suvereno pravo, kao i svaka druga država, proglasiti isključivi gospodarski pojas. Stručnjaci kažu da EU preporuča zemljama članicama i kandidatima koji će tek postati njezini članovi da prošire svoj nadzor nad nekontroliranim ribolovom u međunarodnim vodama. Progla-šavanjem gospodarskog pojasa Hrvatska radi ono što preporuča i EU, kategoričan je dr. Sanader. Ali ako se sada povu-ćemo i Sabor izgleda Vladin prijedlog tada nismo učinili pravi korak. Uz dobro lobiranje, ne podcjenjujući opasnosti i rizike takvog poteza, a napose uz jake argumente, Hrvatska može obrazloži-ti svoju odluku o proglašenju gospo-darskog pojasa i dobiti podršku većine unutar Unije, kategoričan je gospodin Sanader.

Međunarodno je pravna činjenica da Hrvatska ima suvereno pravo proglasiti isključivi gospodarski pojas i tu činjenicu nitko ne osporava, pa nije niti pred-sjednik Europskog parlamenta, rekla je dr.sc **Vesna Pusić** u ime Kluba zastu-pnika HNS-PGS-SBHS-a. Proglašava-njem tog pojasa Hrvatska želi prvenstve-no zaštititi hrvatske ribare i riblji fond u Jadranskom moru te osigurati ekološku zaštitu Jadrana. Nije se složila s ocjenom gospodina Šimonovića da su de facto pri-jedlog Vlade i prijedlog HSP-a zapravo

jedno te isto, jer je niz elemenata koji upućuju na razlike, nastavlja zastupni-ca, i mogle su se čuti i tijekom rasprave. Predložene odluke iste su kada je riječ o efikasnosti zaštita ribljeg fonda, a napose ekološke zaštite Jadrana. Ako uspijemo u našoj namjeri, željama i ambicijama da se priključimo Europskoj uniji, i u Hrvatsku uvedeno europske standarde tada ćemo stalno ili vrlo često morati funkcionirati u kontekstu pronalaženja načina kako braniti naše nepobitne nacionalne interese u suradnji i dogovaranju s drugima te razu-mijevanju sa susjedima, naglašava zastu-pnica Pusić. Čini se da u Saboru postoji deklarativno slaganje da treba zaštititi riblji fond, osigurati ekološku zaštitu Jadrana te ući u EU. Uspješno voditi državu znači voditi računa o ta tri intere-sa i realizirati ih tako da jedni ne našte-te drugima odnosno da se realizacijom jednih ne umanjí šansa da se realiziraju drugi interesi. "Nismo sigurni da li pro-glašavanjem ribolovno-ekološkog poja-sa dramatično umanjujemo reakcije, pa i one potencijalno negativne koje mogu doći iz država EU-a, ali to je s obzirom na spomenute naše interese minimum na kojem moramo inzistirati", smatra gospođa Pusić. Zagovarajući proglašava-nje ribolovno-ekološkog pojasa imamo prostor da dalje razgovaramo sa EU-om i susjedima o realizaciji naših interesa, a napose za pregovore o ulasku Hrvatske u EU, s tim da nije svejedno hoćemo li u EU 2007. ili 2012. godine. Interes Hrvat-ske je da u EU uđe već 2007. Upozori-la je na glavnu ideju i funkciju EU-a o političkoj kulturi dijaloga i zajedničkog življenja u Uniji. "Je li naš cilj pokazati sebi i svijetu da možemo napraviti što god hoćemo bez obzira na bilo koga i bez obzira na to što bilo tko kaže ili je naš cilj zaštititi riblji fond i osigurati efikasnu ekološku zaštitu. Opredjeljenje po kojem pokazujemo sebi i svijetu da možemo tvr-diti što god hoćemo bez obzira što o tome tko misli neka je vrsta početničke bolesti samodokazivanja", zaključno je rekla ova zastupnica te dodala da će Klub zastupni-ka HNS-PGS-SBHS-a imajući u vidu zaštitu ribljeg fonda, hrvatskih ribara i ekologiju glasovati za Vladin prijedlog o proglašenju zaštićene ekološko-ribolovne zone te tako ostaviti manevarski prostor za pregovore o brzom ulasku Hrvatske u EU.- Kada bismo imali procjenu o rea-kciji Europske unije ili susjednih zemalja na proglašenje ribolovne i ekološke zone

onda bi eventualno ova argumentacija imala određenu težinu, istaknuo je Dra-žen Budiša (HSLs).

- Rekla sam da ne možemo procijeniti, ali da je to nešto za što nismo neposre-dno upozoreni da ne učinimo, pojasnila je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**.

- Međunarodna konvencija o pravu mora je početak pravne države za koju se Vi, gđo. Pusić, zalažete, dodao je mr.sc. **Željko Glavan (HSLs)**.

EU ne može provoditi pritisak na Hrvatsku da ne proglasi gospo-darski pojas jer je to naše pravo utemeljeno na Konvenciji o pra-vu mora, a ona je starija od svih odluka EU-a.

Netočan navod **Ljubo Ćesić-Rojs (HDZ)** je vidio u iskazu da je Vladin prijedlog zbog zaštite mora i ekologije. Smatra da proglašavanje gospodarskog pojasa treba biti zbog poštivanja Konvencije o zaštiti mora te zbog nacional-nih interesa.

Prijedlog HSP-a ima zaštitu Međunarodne konvencije o pravu mora UN-a

Nitko hrvatskom narodu nije zabranio zaštitu vlastitog interesa, a ponajmanje Europska unija, rekao je mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Drži da je Jadransko more jedna od najvećih vrijednosti Hrvatske i samim tim proglašenje gospodarskog pojasa predstavljalo bi, kaže, jedan od najvećih aduta za ulazak Hrvatske u Europsku uniju. Dodao je kako je Europ-ska unija otvoreno rekla da ne preporučuje to proglašenje, čime štiti interese svo-jih članica. Nije li stoga posve logično da bi proglašenje gospodarskog pojasa moglo samo pridonijeti tome da članstvo Hrvatske u Europskoj uniji postane i inter-es Europske unije, a ne samo Hrvatske, konstatirao je zastupnik. Ustvrdio je da prijedlog HSP-a ima zaštitu Međunaro-dne konvencije o pravu mora UN-a i pri-hvaćanje Vladinog prijedloga značilo bi odreći se te zaštite.

Kolega Rožić je na politički način htio diskvalificirati stajališta Vlade i to potpu-

no netočno, rekao je **Josip Leko (SDP)**. Napomenuo je da ne stoji tvrdnja kako Vlada ne štiti interes Hrvatske na Jadranskom moru, dodavši da nije isključivo pravo koristiti se vlastitim pravom bez promatranja šteti li se time interes drugih.

Nisam pokušao diskvalificirati Vladu, nego sam samo rekao da njen prijedlog ne uživa potporu ni jedne međunarodne konvencije, pojasnio je mr.sc. **Miroslav Rožić**.

Ne nalazimo se pred izborom treba li nešto učiniti nego što učiniti, ne hoćemo li štetiti, nego kako ćemo se postaviti.

Za riječ se tada javio premijer **Ivica Račan** rekavši da se ne nalazimo pred izborom treba li nešto učiniti nego što učiniti, ne hoćemo li štetiti, nego kako ćemo se postaviti. I u slučaju isključivog gospodarskog pojasa i zaštićenog ekološkog ribolovnog pojasa, Hrvatska ima pravo, dodao je. Međutim, nastavio je, tu nije samo riječ o pravu, nego i o politici. Istaknuo je da i Europa ima pravo na neke odluke i to upravo u momentu kada bi Hrvatska trebala postati formalni kandidat za Europsku uniju. Pojasnio je kako je isključivi gospodarski pojas presedan te da prijedlog Vlade omogućava bolju situaciju Hrvatskoj u obrani svojih interesa, dok bi isključivi gospodarski pojas bio vrlo riskantan. Naglasio je potom da su date preporuke Europske unije da se po tom pitanju ništa ne radi do Venecijanske konferencije. Osvrnuo se na potencijalnost hrvatske pozicije u obrani svojih interesa rekavši kako je Vladin prijedlog tu daleko kvalitetniji. Smatra da je tu vrlo važna i percepcija koju će hrvatska javnost imati spram Europske unije kao i percepcija Europske unije spram Hrvatske. A ta percepcija, htjeli mi ili ne, ovisi o onome što sami činimo, naglasio je predsjednik Vlade. Zaključio je da su to glavni razlozi zašto se Vlada opredijelila za ovakav prijedlog.

Mr.sc. **Željko Glavan** smatra da je predsjednik Vlade prekršio Poslovnik. Budući da je sugerirao zastupnicima kako će raspravljati.

Ljerka Mintas-Hodak (nezavisna) se osvrnula na izjavu da proglašenje isključivog gospodarskog pojasa nema presedana rekavši kako se moglo čuti da postoje barem dvije države koje su ga već proglasile. Smatra također da premijer nije dao dovoljno argumenata da bi proglašenje ribolovne ekološke zone značilo manje štete za Hrvatsku od gospodarskog pojasa.

Ivan Penić (HDZ) se osvrnuo na primjedbu da je ovaj posao trebalo odraditi u deset godina vlasti HDZ-a te je rekao da je to bilo vrijeme rata, a ne vrijeme za takve odluke.

Nije točno da Europa ima pravo donositi odluke od sudbinskog interesa za Hrvatsku, naglasio je dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**. Smatra da takve odluke donosi Vlada, a ukoliko to nije u stanju mora dati ostavku.

Na Vašoj strani je hrvatski narod

Proglasite gospodarski pojas, jer imate iza sebe hrvatski narod i ničega se ne trebate bojati, dodao je **Ljubo Česić-Rojs**.

Ovaj problem eskalira u javnosti zbog Vaše neozbiljnosti, istaknuo je **Željko Glavan**. Argumentirao je to time što je predsjednik već iznosio u javnosti da se ide u proglašenje gospodarskog pojasa pa se predomislio.

Potpuno je netočno da proglašenje gospodarskog pojasa iziskuje u zatvorenim morima konzultacije sa susjedima, drži dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**. Pojas se proglašava jednostranim aktom, kao što piše u Konvenciji o pravu mora, pojasnio je. Iskazao je mišljenje da je pristup proglašenja gospodarskog pojasa daleko bolji od polovičnih rješenja koje nudi Vlada.

Predsjednik Vlade je pokušao svesti ovu raspravu na to tko je za Europsku uniju, a tko nije, rekao je **Ivo Sanader (HDZ)**. Glede toga zatražio je stanku zbog sjednice svog Kluba zastupnika.

Milan Kovač (HB) je netočni navod vidio u tome da bivša vlast nije iz političkih razloga riješila ovaj problem. Ustvrdio je da su postojali prioriteti kojih se vlast držala.

Želimir Janjić (HSL) je pojasnio izjavu da su glede prijedloga Vlade konzultirani stručnjaci. Smatra da bi mogao steći dojam kako je to učinjeno još prije

tri godine u vrijeme kada je svoj prijedlog uputio u proceduru HSP. Međutim, kaže, to se desilo tek prije tri tjedna.

Istina je da se tu govori o pravnoj zaštiti ali onih instituta koji su proizašli iz međunarodnih konvencija, napomenuo je **Mario Kovač (HSL)**. Dodao je kako u tim konvencijama nema zaštićenih ekoloških zona te da je prijeporna pravna zaštita.

Bitno je donijeti najbolju odluku za Hrvatsku

Nakon stanke govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a dr.sc. **Ivo Sanader**. Istaknuo je kako je premijer dobar dio svog izlaganja posvetio optužbi nekih u Saboru da su prije deset godina mogli ostvariti gospodarski pojas a da nisu te da nisu za Europsku uniju. Pojasnio je da su svi klubovi stranaka u svojim programskim dokumentima vrlo jasno proklamirali Europsku uniju te da stoga nema razloga na takav način razgovarati. Drži da takva rasprava skreće s teme. Ovdje je, kaže, bitno donijeti najbolju odluku za Hrvatsku i potpuno je nepotrebna ponovna polarizacija. Osvrnuo se na konstataciju da su sadržaji oba prijedloga identični upitavši u čemu je onda opasnost od proglašenja gospodarskog pojasa. Dodao je kako je Europska unija iskazala žaljenje zbog toga što je Vlada uputila svoj prijedlog Saboru, ali je i istaknula da Hrvatska ima na to pravo. Smatra da je ovo bitka za Hrvatsku u kojoj nema mjesta za međustranačke obračune. Predložio je čak da se ovo pitanje riješi referendumom.

Nenad Stazić netočnim drži navod gospodina Sanadera kada kaže da se sve stranke zauzimaju za priključenje Europskoj uniji. Argumentirao je to činjenicom da su prilikom rasprave o prihvaćanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju članovi Kluba zastupnika HDZ-a napustili sjednicu.

Mi smo tada napustili Sabor zbog toga što ste htjeli parafirati Sporazum tjeđan dana prije lokalnih izbora, pojasnio je dr.sc. **Ivo Sanader**.

Damir Kajin (IDS) je potom parafrazirao Pata Coxa i njegove riječi da je suvereno pravo proglasiti gospodarski pojas, ali je i suvereno pravo snositi posljedice. Smatra da će tako Hrvatska ostati bez statusa kandidata za članstvo

u Europskoj uniji a dobit će gospodarski pojas kojeg neće moći konzumirati.

Zastupnik Kajin nije ispravljao mene, nego predsjednika europskog parlamenta gospodina Coxa, što držim krajnje neprikladnim, dodao je dr.sc. **Ivo Sanader**. Obrazložio je kako se u izlaganju osvrnuo samo na izjavu gospodina Coxa da će Europska unija poštovati rezolucije Vijeća sigurnosti, pa tako i Konvenciju o pravu mora.

Ne postoji dovoljno političke hrabrosti reći da su zastupnici sami izazvali ovu dilemu potpuno nepripremljeni te se stvara dojam da onaj tko jest za gospodarski pojas je za nacionalne hrvatske interese.

U ime Kluba zastupnika LS-a govorio je potom dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. Zamolio je zastupnike da smire ton te da se rasprava oslobodi predizbornog konteksta jer u protivnom nije moguće suvislo govoriti. Smatra da se iz Sabora šalju poruke da su političari neodgovorni i nezreli. Istaknuo je dalje da gospodarski pojas povlači mnoge obveze a da se nije sagledalo možemo li mi te obveze ispuniti. Bolje da se, kaže, stvari sagledaju analitičnije. Dodao je kako ne postoji političke hrabrosti reći da su zastupnici sami izazvali ovu dilemu potpuno nepripremljeni te se stvara dojam da onaj tko jest za gospodarski pojas je za nacionalne hrvatske interese što nije točno. Drži da uvijek postoji i treći put koji jamči obranu hrvatskih nacionalnih interesa, a ne da se na jeftin politički način stvara rascjep iz kojeg treba izaći što je moguće brže. Zaključio je da su samo izbori jedini mogući način da javnost počinje honorirati ili sankcionirati one koji se ponašaju nezrelo i neodgovorno.

Pozivam se na cijeli Poslovnik Hrvatskoga sabora jer nije više za slušati političke tiranije klubova stranaka, rekao je **Zlatko Canjuga (HND)**.

U nekim drugim situacijama kada nisu toliko važne teme malo humora ili dobacivanja može biti i simpatično, ali ovo što se događa u Saboru je neozbiljno, smatra **Ivo Fabijanić (SDP)**.

Današnji dan treba završiti nacionalnim konsenzusom

U ime Kluba zastupnika HIP-a govorio je potom **Dario Vukić (HIP)**. Rezultat nesposobnosti ove Vlade i katastrofalne vanjske politike vidljiva je i danas kada na zadnjoj sjednici Sabora donosimo krucijalne zakone, rekao je zastupnik. Drži da se o ovako bitnim stvarima treba raspravljati i tri dana, ali ne pred izbore i ne na način bez da smo prije razgovarali sa svim zainteresiranim zemljama posebice onima iz Europske unije uvažavajući njihove interese, ali iznad svega respektirajući interese hrvatskog naroda i građana RH. Najlakše je, kaže, zabrljati posao i onda optužiti one koji se ne slažu s rezultatima takvog rada da su protiv ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Naglasio je da ne vjeruje kako u ovom Saboru postoji ozbiljan čovjek koji se protivi ulasku Hrvatske u Europsku uniju. Osvrnuo se i na vrijeme kada je Hrvatska donijela odluku da kreće u oslobađajuće akcije "Bljesak" i "Oluja". Pojasnio je kako se i tada Europska unija protivila takvoj odluci Hrvatske, ali ta odluka je bila u interesu hrvatskog naroda i danas se vidi da predstavlja jednu od najutemeljenijih odluka koje je bivše vodstvo donijelo. Postoje razni načini kako se putuje u Europsku uniju, a najbolji je dignuti standard svojih građana, konstatirao je gospodin Vukić. Mišljenja je da bi današnji dan trebalo završiti nacionalnim konsenzusom te prepoznavanjem vlastitih nacionalnih interesa.

Nije jasno koji su razlozi nagнали Vladu da kontrira prijedlogu HSP-a koji je poznat javnosti već dvije godine.

Za povredu Poslovnika javila se **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Smatra da je u prethodnoj raspravi govoreno o svemu osim o temi te da bi zastupnik trebao dobiti opomenu.

Nenad Stazić se složio s gospodinom Canjugom kada je govorio o teroru klubova zastupnika budući da još ni jedan zastupnik nije pojedinačno dobio riječ, a u ime klubova govori se ujedno i izvan teme.

U ime Kluba govorio sam o tezi gospodina premijera da svi koji nisu za Vladin prijedlog nisu ni za Europsku uniju, pojašnio je **Dario Vukić**.

U ime Kluba zastupnika DC-a govorio je potom dr.sc. **Mate Granić (DC)**. Osvrnuo se na primjedbu kako je bivša vlast mogla proglasiti gospodarski pojas te upitao je li to bilo moguće 91. ili 95. u vrijeme rata, je li to bilo moguće u vrijeme kada je lord Owen predlagao promjenu granica, odnosno 98. dok su mirovne snage još bile u Hrvatskoj ili možda 99. za vrijeme NATO intervencije u Srbiji? Istaknuo je da Hrvatska do 2000. godine nije bila u prilici za takvo nešto, ali da je premijer Račan bio itekako u toj prilici.

U ime Kluba zastupnika HB-a **Krunoslav Gašparić (HB)** je rekao da sva argumentacija ma koliko bila opravdana, stručna i razborita pada u vodu jer premijer je pet sati rasprave okarakterizirao neodgovornim i neozbiljnim. Za nas u HB-u to nije ništa nego obmana i demagogija, zaključio je. Vraćanjem u prošlost 10 ili 12 godina, drži dalje, nećemo se približiti rješenjima koja će biti dobra za budućnost. Naglasio je potom kako mu nije jasno koji su to razlozi koji su nagnali Vladu da kontrira prijedlogu HSP-a koji je u javnosti već dvije godine.

Vaša vlast nas svojom neodlučnošću udaljava od Europske unije

Hrvatska je javnost mogla dobiti korisna znanja o gospodarskom pojasu, ali i o tome kako premijer može biti nervozan i netolerantan prema drugim mišljenjima, rekao u ime Kluba zastupnika HSLS-a **Mario Kovač (HSLS)**, dodavši da je razočaran tom razinom. Istaknuo je kako je Vlada ovo ljeto inicirala i najavila proglašenje gospodarskog pojasa, međutim poslije halabuke koju je digla Slovenija i koju su izlobirale Italija i Europska unija naša se Vlada po običaju prepala. Ne smijemo se zamjeriti, moramo se pokazati tolerantnim, spremnim na dijalog i kroz to dokazujemo svoju spremnost da sutra uđemo u Europsku uniju, napomenuo je zastupnik. Ono što nas posebno iritira, dodao je gospodin Kovač, je činjenica da Europska unija prigovara proglašenju gospodarskog pojasa koji se temelji na Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora. Ukazao je na to da su gospodarski

pojas proglasile Francuska i Španjolska, a nas će se, kaže, kažnjavati zbog toga što poštujemo te iste standarde. Jesmo li mi zemlja trećeg reda, upitao je? Smatra da se tu radi o još jednoj prepreci odnosno izgovoru da se Hrvatska zadrži na Zapadnom Balkanu. To je do jučer bi Haag, danas je gospodarski pojas, a sutra će biti nešto drugo, dok nas naša vlast svojom neodlučnošću udaljava od Europske unije, ustvrdio je gospodin Kovač. Konstatirao je da aktualna vlast ne može biti samostalna u donošenju odluka, te da je Beograd zamijenila Bruxellesom. Pozvao je potom sve da se donese odluka o proglašenju gospodarskog pojasa u svrhu zaštite naših stratezijskih nacionalnih interesa.

AMANDMANI

Klub zastupnika HSS-a podnio je četiri amandmana na Prijedlog odluke. Prvim se točka 1. mijenja tako da glasi: "Hrvatski sabor ovime proglašava sadržaj isključivog gospodarskog pojasa koji se odnosi na suverena prava istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim prirodnim bogatstvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora te jurisdikciju glede znanstvenog istraživanja mora i zaštitu očuvanja morskog okoliša, čime se s današnjim danom uspostavlja zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske."

Drugim je predložena izmjena točke 2. Prijedloga odluke i utvrđuje kako Hrvatski sabor pridržava pravo da po potrebi proglasi i ostale sadržaje iz Glave IV Pomorskog zakonika, a u skladu s Konvencijom UN o pravu mora. Obrazloženje ovih amandmana: novim se formulacijama ne mijenja ništa, ali se naglašava da Republika Hrvatska, koristeći svoje pravo iz odredbi Konvencije o pravu mora iz 1982. godine regulira isključivi gospodarski pojas u navedenim sadržajima. Preostala dva amandmana su jezične naravi, a cilj im je bolje naglasiti smisao amandmana.

Glasovati

Mario Kovač (HSL) je upozorio na povredu Poslovnika. Ispravljaju se vrijednosni sudovi, rekao je, dometnuvši kako se zna kakvi su vrijednosni sudovi zastupnice Pusić kad je riječ o nacionalnim pitanjima.

Dr.sc. **Mato Arlović** je podnio Izvješće Međustranačkog povjerenstva, izvijestivši zastupnike da je ono uglavnom ocijenilo kako je većina bitnih argumenata predstavnika klubova pro i contra pa predlažu da zastupnici odustanu od daljnje diskusije i da se glasuje, i to najprije o prijedlogu HSP-a. Ovisno o rezultatu glasovanja o tom prijedlogu može se, eventualno, odrediti stanka radi usklađivanja amandmana Kluba zastupnika HSS-a s prijedlogom Vlade RH te zatim, po potrebi, o prijedlogu Vlade RH.

Važni su i politički razlozi

Uvodno napomenuvši kako ne misli i ne može odgovarati na vrijednosne sudove o njegovim stavovima u obrani Vladina prijedloga, predsjednik Vlade, **Ivica Račan** rekao je kako nije mislio nikog diskvalificirati. Samo se usudio reći jednu istinu, koja se možda nekome ne mora sviđati - da o toj temi ne postoji samo pravni aspekt (tu je situacija čista) nego i politički, koji je utjecao na to da se nešto (ne)doneše. I danas su važni politički momenti, politički razlozi, jer ne odlučuje isključivo o aspiraciji Republike Hrvatske i njenih građana da što prije uđe u Europsku uniju, odlučuje i politika.

Komentirajući ocjene iz rasprave kako su Vlada i on osobno žestoko nagovijestio da se ide s gospodarskim pojasom, a onda su zbog kukavičluka odlučili za zaštićeni ekološko-ribolovni pojas, premijer je rekao kako dobar saveznik dobrom ponašanju u korist nacionalnih interesa ovaj put nije bio timing i način iznošenja ovoga problema u javnost.

Već više mjeseci razmatra se mogućnost proširenja hrvatske jurisdikcije na Jadranskom moru, vrlo ozbiljno i vrlo odgovorno u komunikaciji s ljudima iz Europe - objasnio je premijer, dometnuvši kako se ne slaže kako je to, kako neki interpretiraju, vazalstvo ili slično. Jer, naglasio je, suradnja ove vrste valjda se podrazumijeva ukoliko želimo u Europsku uniju.

Na upit zašto Vlada inzistira na svom prijedlogu uzvratilo je - zato što ima razloge za to. Na drugi upit - zašto Vlada misli da će Hrvatska imati manju štetu s prijedlogom o zaštićenom ekološko-ribolovnom pojasu, a ne s isključivim gospodarskim pojasom uzvratilo je - ne zato što je sadržaj jednog i drugoga uveliko različit.

Ustanovili smo, valjda smo se složili da sadržajno velike razlike nema, ali te dvije stvari nisu identične to smo se također složili - rekao je Račan, ustvrdivši da preuzima punu odgovornost kad je riječ o hrvatskim ribarima. Oni će, naglasio je, jednako proći i s isključivim gospodarskim pojasom i sa zaštićenim ribolovnim pojasom.

"Dakle, nije problem u sadržaju. Problem je u tome što nema potpunog poklapanja identiteta i problem je u argumentaciji u obrani našega stava u dijalogu s Europskom unijom. Isključivi gospodarski pojas - što se tiče europskih zemalja u Mediteranu, presedan je kojega su, sada ću reći prvi puta, neke europske zemlje s daleko većim političkim utjecajem od Hrvatske poželjele napraviti, ali ga nisu napravile."

Podsjetivši da je presedan već učinjen (Francuska, Španjolska), premijer je izjavio kako i u Europi postoji razlika u percepciji isključivo gospodarskog pojasa i zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa. Govori to, dometnuo je, i na osnovi osobnih komunikacija, i proteklih dana, s ljudima u Europskoj komisiji.

Sadržajno velike razlike (između gospodarskog i zaštićenog ribolovnog pojasa) nema, ali te dvije stvari nisu identične.

"Ako to sve skupa nije dovoljno u redu - riječ je o političkim stavovima, riječ je o političkoj orijentaciji, riječ je o konceptu obrane nacionalnih interesa. Sve je legitimno, razlike su moguće pa i vidljive, rekao bih. Što se hrvatske Vlade tiče i mene osobno bio sam spreman i još uvijek sam spreman da branim, i to uspješno branim prijedlog kojega smo dali i da istrajemo na tom prijedlogu bez štete, bitne štete po hrvatske nacionalne interese, posebno kada je riječ o ulasku u Europsku uniju."

Ribarima neće biti isto

Ispravljajući premijera, dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** je rekao kako ribarima neće biti isto. Oni su, kako reče, svoje rekli jučer - "Bolje je krepat nego molat kada je u pitanju gospodarski pojas."

Na upit predsjednika **Zlatka Tomčića** što je bilo netočno zastupnik je uzvratilo kako je netočno da se ne radi o kukavičluku i Vlade i hrvatske vanjske politike već đavolskom podmetanju ovom narodu i njegovoj pripremi za novo ropstvo te poslušnost međunarodnom svjetskom poretku.

Razlika ima

I **Anto Đapić (HSP)** je ispravio predsjednika Vlade. Sadržajnih razlika ima. HSP-ovih prijedlog se temelji na Konvenciji UN-a o pravu mora i Pomorskom zakoniku, a Vladin uglavnom na Pomorskom zakoniku. Druga je velika razlika što HSP-ov prijedlog rješava i pitanje problema granice sa Slovenijom, proglašenjem gospodarskog pojasa a Vladin niti probleme ribara u Hrvatskoj.

HSP, obratno od Vlade, smatra da bi proglašenje gospodarskog pojasa ojačalo hrvatsku poziciju u odnosima prema Europi na dulje staze.

HSP-ov prijedlog rješava i pitanje problema granice sa Slovenijom, proglašenjem gospodarskog pojasa a Vladin niti probleme ribara u Hrvatskoj.

Zastupnik HSP-a je zatim: izjavio da HSS-ov prvi amandman Vladin prijedlog pretvara u prijedlog HSP-a; rekao da su HSP-u neprihvatljive sve one ocjene koje govore kako se čekalo 10 godina (HSP nije); upozorio da nije europski svakoga tko nešto priupita proglašavati euroskeptikom; ustvrdio da se baš u ovako složenoj situaciji (i zbog drugoga teškog političkog problema - generala Gotovine) mora učiniti iskorak na tragu obrane i dostojanstva nacionalnog suvereniteta.

Izrazivši nadu da neće biti manipulacije kod glasovanja, Đapić je rekao da nema razloga da HSS ne podrži njihov prijedlog - ako već ide s ovakvim amandmanom. Najgora bi kombinacija bila da se odbije HSP-ov prijedlog i usvoji amandman HSS-a te, nakon toga, Vlada povuče prijedlog svoje odluke. To bi, dometnuo je, bilo nekorektno i prema zastupnicima i prema javnosti, koja oče-

kuje da se ipak na kraju donese određena odluka.

Usljedišla su izlaganja nezavisnih zastupnika, na koje se nije odnosio zaključak Međustranačkog povjerenstva. Tome je prethodila poslovnička primjedba mr.sc. **Ante Kovačevića**, koji je Tomčića upozorio da krši Poslovnik time što mu uskraćuje da govori u ime Kluba zastupnika HKDU-a. Naime, prethodno je govorio zastupnik Đapić - samo u ime HSP-a. Na to mu je predsjednik **Tomčić** uzvratilo da Klub zastupnika HSP-HKDU-a nije formiran samo radi ove točke.

Luka Trconić je u ime Kluba zastupnika HSS-a zatražio stanku prije glasanja.

Vladin i HSP-ov prijedlog nisu istovjetni

Dario Vukić (HIP) najprije je rekao kako nije u redu da se zastupnik mora "natezati" da bi dobio pravo govoriti o ovakvoj temi. Ustvrdio je zatim kako očekuje da, s obzirom na to da je riječ o ovako važnom prijedlogu, Vlada ne analizira samo političke već i gospodarske dobitke i gubitke. Naime, Hrvatska nije u sjajnom gospodarskom stanju, i standard nije tako sjajan kao u Europskoj uniji da bi se mogli postavljati sukladno nekim drugim zemljama u kojoj građani žive puno bolje. I ovaj se zastupnik nije složio s tezom o gotovo istovjetnim prijedlozima Vlade i HSP-a. Upozorio je na to da proglašenjem isključivoga gospodarskog pojasa obalna država proširuje doseg i djelovanje prava progona. Ona primjenom instituta prava progona zaštićuje svoje interese i u svojem isključivom gospodarskom pojasu sprječava i kažnjava povredu svojih zakona i propisa koji su u skladu s Konvencijom. To se, međutim, neće moći prakticirati ako se ne proglašuje isključivi gospodarski pojas.

Činjenica da nema proglašen isključivi gospodarski pojas lišava državu mogućnosti političkih odluka kojima bi izražavala svoje vanjskopolitičke stavove i time sudjelovala u međudržavnim političkim procesima. To Hrvatsku, među ostalim, lišava mogućnosti da izriče svoje osude, ograđivanja ili proteste protiv vojnih vježbi i eventualnih flotnih demonstracija u otvorenom moru - upozorio je Vukić. Zastupnik je u nastavku

izlaganja skrenuo zastupnicima pozornost na sintagmu tzv. šuljajuće, odnosno puzajuće jurisdikcije, koja se odmah ne mora zamijetiti.

Činjenica da nema proglašen isključivi gospodarski pojas lišava državu mogućnosti političkih odluka kojima bi izražavala svoje vanjskopolitičke stavove i time sudjelovala u međudržavnim političkim procesima.

Podsjetio je zatim kako su zahtjevi 70-tih godina sve većeg broja država za proširenjem njihovoga teritorijalnog mora, ili zone isključivih ribolovnih prava ili zone zaštite od zagađivanja do 200 morskih milja, urodili kompromisnim rješenjem - nastao je novi institut - gospodarski pojas, tj. isključiva ekonomska zona.

Proglašavanjem gospodarskog pojasa praktički Jadransko more, ali i Sredozemno, uopće ne bi imalo prostora pod režimom otvorenog mora. Tako će ubuduće svi strani brodovi većim dijelom na svojim rutama ploviti kroz mora u kojima će obalne države vršiti određene nadležnosti. Ta radikalna promjena pravnog poretka na morima i oceanima nije nastupila slučajno. Ona je posljedica naraslih potreba čovječanstva za hranom, energijom i drugim sirovinama. Stanovništvo na našoj planeti ne prestaje se uvećavati i ono će sve više ovisiti o izvorima u moru, a sve obalne države nastoje u prvom redu očuvati bogatstva mora u blizini njihove obale za sebe jer o njima ovise. Treće i udaljene zemlje, naprotiv, ponekad se neodgovorno ponašaju u morima blizu obale drugih zemalja. Njihove snažne ribarske flote tamo nepovratno uništavaju riblja bogatstva, kao i u hrvatskom dijelu Jadrana - rekao je Vukić.

Nakon što je upozorio kako su i SAD i Kanada već proglasile određene verzije gospodarskog pojasa, zastupnik je rekao kako je ključno to što su hrvatski stručnjaci mišljenja, gotovo unisono, da je pravno i politički, a i gospodarski, interes Hrvatske proglašenje gospodarskog pojasa. A i nacionalni interes, dometnuo je, što očito nekim političarima nije.

Nepotrebno izazivanje Europske unije

Zlatko Canjuga (HND) izjavio je kako je prijedlog gospodarskog pojasa nepotrebno izazivanje Europske unije. Stoljećima, kako reče, Hrvati naglašavaju da su europski narod, a nikada nije bilo više frustracija u odnosu na druge narode, nego nakon državnog osamostaljenja. Nikad u većoj mjeri izazivanja, negativističkih politika i "politike tipa srednjovjekovnog grada".

"Kad god se susretnemo s jednim globalizacijskim procesom onda se mi zatvaramo u bedeme, kao da ti bedemi nisu osvojivi. Okolo nas voda, u ovom slučaju Jadran, a još kad su ribe u njem onda je to veliki problem. I mislim da mi u tom svemu zapravo samo Europi pokazujemo da ne odustajemo od jedne secesionističke politike i gdje ne prihvaćamo apsolutno nikakve kriterije koje kao normalna pravno uređena država bi trebali prihvatiti."

***Ovo danas je prilika da redefini-
ramo svoju politiku individualnog
pristupa Europskoj uniji u smi-
slu toga da u Europsku uniju ne
možemo ući samo time što kažemo
- Hrvati to žele, nego da stvaramo
s našim susjedima dobre odnose,
odnose savezništva, dogovora i
korekcije.***

Rekavši da su stranački interesi i politikantski pred izbore nadvladali državne, zastupnik Canjuga je napomenuo kako ne želi nastupiti u ime stranke, da ga interesira državni interes, a to je u ovom slučaju - ne izazivati Europsku uniju ako želiš u nju 2007. godine.

Ustvrdivši kako Hrvatskoj nikakvi diplomatski skandali i nepotrebni potezi prema Sloveniji ne pomažu, već da ona može ojačati samo zahvaljujući dobrosusjedskim odnosima i savezništvom sa Slovenijom, zastupnik je nastavio:

"Čak bih rekao da je ovo danas prilika da mi redefiniamo svoju politiku individualnog pristupa Europskoj uniji u smislu toga da u Europsku uniju ne možemo ući samo time što kažemo - Hrvati to

žele, nego da stvaramo sa našim susjedima dobre odnose, odnose savezništva, odnose dogovora i korekcije. A ne ovakvo nepotrebno izazivanje, da pokraj onoga što imamo probleme s Haagom, sa ovim što se događa, sami sebi namećemo teme i razgovore.

Ono što u susjednoj Sloveniji Zmago Jelinčič čini preko Beograda i ostaloga to kod nas stranke koje tobože štite nacionalne interese, a ne štite ništa nego svoje fotelje. Žele jednostavno hrvatskome narodu prikazati kao da je to nacionalni interes, i onda jadni ribari koji su stoljećima plovili uzduž i poprijeko hrvatskim Jadranom ne znaju više što je hrvatska politika i što je hrvatski interes. Nije u ovom trenutku hrvatski interes proglašavanje bilo kakvog gospodarskog pojasa čak niti ovakav prijedlog kakvog je predložila Vlada u ovom trenutku nije najbolje rješenje koje se predlaže, i prema tome i to bi bilo za razmisliti, ali kad smo već toliko napuhali hrvatsku javnost i sve ostalo to je onda pitanje što sada učiniti i kako od svega toga ustuknuti.

Zlatko Canjuga je još predložio da se formira državno tijelo za strateške odluke "koje će kooperirati", a ne da se stranačkim nacionalni interesi proglašavaju nacionalnim. To što gospodarski pojas nije dosad proglašen po mišljenju Canjuge je dokaz poštovanja povijesne tradicije političkog sukusa toga geopolitičkog prostora stoljećima. Kako reče, tko to ne razumije taj od europske politike i civilizacije ne razumije ništa nego samo to kako da se dočepa fotelje u Hrvatskom saboru.

Rekavši kako Europa nije, kako neki govore, samo sredstvo, zastupnik je naglasio da je ona i sredstvo i cilj. Moramo se ponašati u tom duhu a ne voditi s jedne strane nacionalističke politike, s druge odricati se ("fol") ustaštva za Europu, a s treće govoriti da smo protiv Europe i kontra gospodarskog pojasa, odnosno u smislu toga da želimo gospodarski pojas.

Važnija nacija nego globalizacija

Replicirajući Canjugi, dr. sc. **Anto Kovačević** je izjavio da je u vrijeme kada je Zmago Jelinčič prodavao hrvatski teritorij (Zadar dao Talijanima, Istru i Primorje svojatao za Slovence) šutio i Canjuga i hrvatska vanjska politika - Vlada, Zagreb, a i Ljubljana. Naglasio

je da je njemu (Kovačeviću i sličnima) važnija nacija nego globalizacija premda i nju prihvaća, ali ne kao gutača malih naroda.

Usljedio je zatim upit - Canjugi i ministru - kakva im je to teza "Gotovina za Europu". Zar preko tamnice u Europu, zar Hrvat koji ima ponos, čast i dostojanstvo kao Talijan, Francuz, Nijemac, ne može ući u Europsku uniju na bazi jednakopravnosti i temeljnih ljudskih prava nego kao robijaš, kao uznik?

Kakva je to teza "Gotovina za Europu"? Zar preko tamnice u Europu, zar Hrvat koji ima ponos, čast i dostojanstvo kao Talijan, Francuz, Nijemac ne može ući u Europsku uniju na bazi jednakopravnosti i temeljnih ljudskih prava nego kao robijaš, kao uznik.

Nisam mislio da u hrvatskom parlamentu ima Zmago Jelinčič (koji se zove Anto Kovačević) - bio je komentar **Zlatka Canjuge**, na što je **Kovačević** uzvratio da on (Kovačević) ne prodaje hrvatski teritorij.

Kako Hrvatska može trgovati baštinom čovječanstva?

Ljubo Česić-Rojs je skrenuo zastupnicima pozornost na tri, posebno važne, odredbe Konvencije o pravima mora iz 1982, kojom se daje pravo obalnim državama da jednostrano proglase gospodarski pojas kao naknadu za izvršenje preuzetih obveza o čuvanju i održavanju mora u cjelini; utvrđuje da je riječ o baštini čovječanstva koje se ne može svojatati; izrijeком zabranjuje upotreba mora za rješavanje političkih, gospodarskih, bankarskih i drugih pitanja s drugim državama.

To je razumljivo, naglasio je, uz upit kako može Hrvatska trgovati tuđom imovinom, baštinom čovječanstva da bi sebi kupila ključ za ulazak u Europsku uniju ili kao rješenje za Nuklearnu elektranu Krško.

Zakonodavac je, podsjetio je Rojs, još 1994. izrijeком propisao obvezu drža-

vnim tijelima RH da moraju poduzimati sve mjere za očuvanje i iskorištavanje bogatstva u gospodarskom pojasu, a članak 52. Ustava govori da more ima osobitu zaštitu, sukladno odredbama posebnih zakona. To znači da bi Hrvatski sabor trebao pokrenuti čak i kaznenu istragu protiv onih državnih tijela koja nisu do danas sprovela odredbu Ustava i Pomorskog zakonika. Jer, neproglašavanje gospodarskog pojasa - s umišljajem ili iz grube nepažnje - čin je veleizdaje zemlje, države i hrvatskog naroda - rekao je zastupnik.

On je zatim podsjetio da je bivša Jugoslavija proglasila epikontinentalni pojas u Jadranskom moru, početkom 1968, deset godina po donošenju Konvencije UN-a o epikontinentalnom pojasu, koji obuhvaća hrvatsku jurisdikciju na morskom dnu i morskom podzemlju. Temeljem toga već se duže vrijeme eksploatira plin i druga rudna bogatstva iz morskog podzemlja pa ako Hrvatska ne proglasi gospodarski pojas može dobiti tužbu od Međunarodnog suda za pravo mora.

Iz izlaganja još izdvajamo: upozorenje kako gospodarski pojas nije vlasništvo nijedne zemlje, pa ni Republike Hrvatske (što znači da ga Hrvatska može jednostrano proglasiti i njime upravljati štiteći ga, sukladno međunarodnim propisima).

Rojs je još ukazao na Konvenciju Ujedinjenih naroda o neškodljivim prolazima, koja garantira neometanu plovidbu svih trgovačkih brodova do svih luka na moru i obali, što - naglasio je - znači da Hrvatska ne može ometati rad luka u Sloveniji (iako Slovenija nema izlaz u međunarodne vode).

Neproglašavanje gospodarskog pojasa s umišljajem ili iz grube nepažnje čin je veleizdaje zemlje, države i hrvatskog naroda.

To znači da Republika Slovenija, Italija i drugi nemaju niti jedan valjani i na međunarodnom pravu utemeljeni razlog za ometanje Hrvatske u ostvarenju njenih međunarodno propisanih prava i obveza - rekao je Ljubo Česić-Rojs.

Koji je izlaganje završio zamolbom da mu se Tomčić ispriča (fonogram mu je, kako reče, dostavio, a nije mu se ispri-

čao) te napomenom (zato što je prozvan da govori kao nezavisni) kako jest i ostaje član Hrvatske demokratske zajednice.

U ime Kluba zastupnika HIP-a **Dario Vukić**, je zatražio stanku, a u svezi s informacijom iz tv-dnevnika o nekim bitnim razgovorima premijera Račana, o kojima on (Račan) nije izvjestio Parlament.

Stanka je odobrena, ali - kako je napomenuo predsjedavajući **Tomčić** - u skladu s ranijim traženjem Kluba zastupnika HSS-a.

HSS ostaje kod svojih amandmana

Govoreći, nakon stanke, u ime Kluba zastupnika HSS-a, **Luka Trconić** je netočno nazvao Đapićevu tvrdnju o istovjetnosti njihovog i Vladinog prijedloga - prihvati li se HSS-ov amandman. Oni se bitno sadržajno razlikuju i HSS u cijelosti ostaje kod svojih amandmana, a u svezi s HSP-ovim prijedlogom bit će suzdržani upravo zato što prijedlozi nisu istovjetni.

Zašto je zatajen razgovor s Romanom Prodiem?

Dario Vukić je upitao premijera Račana zašto je hrvatskoj javnosti i zastupnicima zatajio razgovor s Romanom Prodiem, koji ga je izvjestio da Europska komisija nije zadovoljna ni s ribolovno-ekološkom zonom, dok god je riječ o jednostranoj odluci odnosno dok se ne postigne dogovor sa susjednim zemljama.

Premijer **Račan** je najprije podsjetio kako je vrlo precizno izvjestio zastupnike da su on osobno i drugi iz hrvatske diplomacije obavili konzultacije te da, na osnovi toga, može reći kako postoji razlika u percepciji dva prijedloga. Ustvrdio je zatim da se ne može od njega očekivati da preciznije od toga interpretira jedan telefonski razgovor. Ne zna, dometnuo je, što je rečeno u tv-dnevniku jer ga nije gledao, ali nije sporno da je Europska komisija sugerirala da se ništa ne poduzima prije Venecijanske konferencije.

Ispravljajući premijera, **Dario Vukić** je rekao kako je pitanje postavio zato da bi pojasnio kako će Europska komisija imati isti stav prema Hrvatskoj proglasi li gospodarski pojas ili ribolovnu zonu pa

ga zanima zašto onda Vlada nije predložila da se proglasi gospodarska zona.

Premijer **Račan** je na to uzvratio kako je tvrdio i tvrdi da za gospodarski pojas i ribolovnu zonu ne postoji ista percepcija u Europi, da je to pokazala konzultacija u Vladi.

Ako će Europska komisija imati isti stav prema Hrvatskoj proglasi li gospodarski pojas ili ribolovnu zonu zašto onda Vlada nije predložila da se proglasi gospodarska zona?

Na prijedlog Kluba zastupnika HSP-a (odnosno njegova predstavnika mr.sc. **Miroslava Rožića**) uslijedilo je pojedinačno glasovanje.

Prijedlog (HSP-ove) odluke nije prihvaćen (48 glasova "za", 53 "protiv" i 19 "suzdržano").

Rasprava o amandmanima

Usljedila je rasprava o amandmanima na prijedlog Vlade RH što su ih podnijeli HSS i Odbor za pomorstvo, promet i veze. Vlada je prihvatila sva četiri HSS-ova amandmana uz manju izmjenu u prvom (tako da početak teksta glasi: "Hrvatski sabor ovim proglašava sadržaje isključivo gospodarskog pojasa." S time se složio predstavnik HSS-a, **Luka Trconić**, rekavši kako se tom formulacijom doista može vrlo uspješno braniti teza da je u 95 posto slučajeva ostvareno ono što se želi - u zaštiti Jadrana, na ekološkom planu i u ribolovnoj sferi.

Tonči Tadić (HSP) je zatražio da se otvori rasprava o o HSS-ovim amandmanima, upozorivši da je to što je iznio predsjednik Vlade novi moment, koji zaslužuje posebnu raspravu.

Predsjednik Parlamenta, **Zlatko Tomčić** skrenuo je zastupniku pozornost na to da su amandmani su podneseni u tijeku rasprave, dakle u skladu s Poslovníkom te da je parlamentarna praksa dosad bila takva da je amandman prihvaćen u izmijenjenom obliku kad predlagatelj (odluke ili zakona) predloži prihvaćanje amandmana u izmijenjenom obliku a predlagatelj amandmana se s time složi.

Nezadovoljan objašnjenjem, **Ljubo Česić-Rojs** je upozorio da se valja držati Poslovnika, na što je **Tomčić** uzvratilo da njegovu primjedbenu ne razumije te da on (Tomčić) nije rekao ništa krivo.

U ime Kluba zastupnika HSP-a mr.sc. **Miroslav Rožić** je rekao da HSS-ovi amandmani jesu stigli tijekom rasprave, ali ne i od Vlade predložena izmjena njihovog amandmana, pristigla prije dvije minute. Ne uvaži li se zahtjev za raspravom Klub traži stanku.

Nije se odstupilo od Poslovnika

Tomčić je ponovio da se ni u čemu nije odstupilo od Poslovnika i od parlamentarne prakse.

Prije stanke glasovalo se o amandmanu **Odbora** za pomorstvo, promet i veze, koji predlagatelj nije prihvatio uz obrazloženje (**Ivice Račana**) da je to regulirano već usvojenim amandmanom HSS-a.

U ime Odbora za pomorstvo, promet i veze, dr.sc. **Jure Radić** je upozorio da nije riječ o identičnom amandmanu - u Odborovom se zahtijeva da zakon stupi na snagu 1. lipnja, dok je HSS zatražio - 12 mjeseci po usvajanju. Zatražio je stoga glasovanje. Amandman je odbijen.

Obmana javnosti

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Tonči Tadić** je rekao da je glasovanje pokazalo da zastupnička većina nije za proglašenje gospodarskog pojasa te da je HSS-ov amandman igra riječima radi obmane javnosti, da je riječ o farsu i obmani (predsjednika Vlade i Hrvatskog sabora) radi "pokušaja časnog izlaska" iz situacije.

Priče o proglašavanju gospodarskog pojasa zamijenjene su s pričom o proglašavanju sadržaja, što je - kako reče zastupnik - isto kao da u trgovini automobila umjesto automobila kupite "sadržaj automobila" - gume, kotače, klimu, radio, volan, šoferšajbu i stolice, ali nemate automobil. Mi smo govorili o tome da trebamo imati gospodarski pojas a ne njegov sadržaj. Ili si trudan ili nisi, a Hrvatska gospodarski pojas nakon današnjeg dana nema - zaključio je Tadić, zaradivši opomenu zbog vrijeđanja zastupnika.

Kazališna predstava

U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka, **Ivić Pašalić** je izjavio kako je

taj klub oštro protiv predloženog jer je uvredljivo da se cijela rasprava vodila o tome hoće li se riječ "funkcija" zamijeniti riječju "sadržaj", a i smiješno je i ispod razine Sabora te vrijeđa zdrav razum. Na kraju je čestitao HSS-u i SDP-u na "uspješnoj kazališnoj predstavi", rekavši da u toj predstavi ovaj klub neće biti kulisama, glasovat će protiv.

Dr.sc. **Ljerkica Mintas-Hodak (nezavisna)** zatražila je da premijer objasni što se podrazumijeva pod "sadržajem isključivo gospodarskog pojasa". Proglašava li se gospodarski pojas u tim sadržajima ili ne?

Zamjenik ministra vanjskih poslova, **Ivan Šimonović** objasnio je da se uspostavlja zaštićeni ekološko-ribolovni pojas te da se time dobivaju sve one koristi oslanjanja na koncept gospodarskog pojasa, i uz to uspostavlja ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske.

Ante Beljo (HDZ) predložio je da se navedena formulacija prevede na engleski, pa će onda biti jasno.

"Bučkuriš"

Nakon stanke, dr.sc. **Ivo Sanader** je objasnio zašto Klub zastupnika HDZ-a neće glasovati ni za Vladin prijedlog ni za onaj korigiran HSS-ovim amandmanom. Nakon što je amandman HSS-a prihvaćen protivno glasovima opozicije to više nije ni jedno ni drugo, nego nešto treće, za što u međunarodnom pravu niti u domaćem pravu ne postoji nikakvo uporište - rekao je Sanader, dometnuvši kako bi "naš obični čovjek" rekao - dobili smo neki bučkuriš, tipični proizvod staroga poznatoga hrvatskoga nagodbenjaštva i nagodbenjačke politike.

U Europi ne postoji ista percepcija za gospodarsku zonu i ribolovni pojas.

Nikakva drugačija reakcija Europske komisije ne bi mogla biti i da smo proglasili isključivi gospodarski pojas, upozorio je, rekavši kako bi ona isto tako samo mogla izraziti žaljenje te reći da Hrvatska na to ima pravo utemeljeno u Konvenciji mora.

Predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a još je ukazao na "ohrabrujuću" izjavu

predsjednika HSS-a u "Novom listu", koji je rekao kako se u Jadranu mora proglasiti isključivi gospodarski pojas te kako protivljenje tome spada u kategoriju političke argumentacije koja mu je potpuno neprihvatljiva. Stav je u međuvremenu promijenjen, a HDZ - naglasio je Sanader - ne može pristati na to da Hrvatska trpi politiku dviju članica Koalicije.

Pokriće za dogovoreno

U ime Kluba zastupnika HIP-a, **Dario Vukić** je upitao čemu zapravo taj silni posao ako ovdje nikakve najave, nikakvi politički stavovi pojedinih stranaka ne znače ništa. Pitanje je kako to objasniti hrvatskoj javnosti i kako reći da je sve ovo, cijeli današnji dan bio pokriće za nešto što je bilo očito unaprijed dogovoreno. A ustvari promijenila se samo jedna riječ.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeća upozorenja: ovakva terminologija potpuno je neprihvatljiva u pravnom smislu, posebice zbog toga što ona ne prepoznaje Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora u svojoj suštini i u detaljima; hrvatska pravna elita - stručnjaci međunarodnog prava su isključivo za gospodarski pojas, jer ga u suprotnome nema; protivljenje nužnosti proglašenja bilo bi posve promašeno i suprotno ujednačenoj praksi država koje su svoje gospodarske pojase već proglasili (više od 100 zemalja).

Očito da politika ispod stola radi svoje i da pored tih interesa postoje mnogi drugi interesi, a vrijeme će pokazati koji su - zaključio je Vukić, rekavši da će HIP glasovati protiv cjelodnevnih farse i njegovog rezultata.

Tržnica kao legitimacija pred Europom

Dražen Budiša je u ime Kluba zastupnika HSLS-a rekao da je u Hrvatskom saboru (u elementima) na djelu teatar apsurdna, pučkog teatra, a i kabarea, ali najviše od svega - elementi tržnice, pijace, pazara, kao hrvatskom legitimacijom pred Europom. Vjerojatno nikada niti jedan parlament nije usvojio nešto ovakvog sadržaja i bit će to izvorni "doprinos" hrvatskog parlamenta i vladajuće koalicije parlamentarizmu u cijelosti ("ovakvo čudo nije se dogodilo nikada u niti jednom parlamentu").

Rekavši da je oporba (izuzetak HIP) bila spremna - procjenjujući da neće proći prijedlog Kluba zastupnika HSP-a o gospodarskom pojasa - glasovati za prijedlog Vlade Republike Hrvatske (dogovor od prije 15 minuta) izjavio je da prijedlog Vlade ima konzistentnost utoliko što se radi o proglašenju ribolovne i ekološke zone u području uobičajenog prava, ako već ne na temelju konvencije Ujedinjenih naroda. Zato je pozvao kolege iz HSS-a da povuku svoj amandman kojim su zastupnike, a i premijera, doveli, kako reče, u nemoguću situaciju.

Ili čisti model ili protiv

Ili ćemo se dogovoriti oko jednog čistog modela, ili ćemo glasovati protiv - izvijestio je zastupnike dr.sc. **Mate Granić**, u ime Kluba zastupnika DC-a, rekavši kako je Vladin prijedlog ipak ekološko-ribolovni iskorak. Pohvalivši premijerovo priznanje da su politički, a ne stručni razlozi odlučivali da li proglašiti gospodarski pojas ili ne, dodao je - u prvih 10 godina nije bilo nikakvih mogućnosti političkih, ali je prije godinu dana bila, a Vlada je to propustila.

Slijedio je upit - a što sada imamo, odnosno tko će uspjeti Europskoj uniji i Romanu Prodiu objasniti što je proglašeno.

Zastupnik je još dometnuo kako je radeći u vanjskoj politici svašta uspio objasniti, ali ovo se ne bih usudio braniti. Ostaju, zaključio je kod onoga što je rekao koalicijski partner (HSLŠ).

Mladen Godek je zastupnike izvijestio da Klub zastupnika LIBRE u tome ("mrevarenju") dalje ne sudjeluje.

Poštene namjere HSS-a

U ime Kluba zastupnika HSS-a, **Luka Trconić** je najprije ustvrdio kako ne vidi razloga da se na ovakav način, poslije prihvaćanja prijedloga Vlade za izmjenu prvog amandmana HSS-a, ocjenjuje ponašanje HSS-a, zamjerivši nekima, među ostalim Šeksu, zbog dvoličnosti (na sastanku Povjerenstva jedno, a onda okretanje ploče). Dopire li mu do svijesti, upitao je, u kakvoj bi se situaciji našli ako doista Hrvatska u ovom trenutku dočeka Venecijansku konferenciju, bez toga da na pravi način ne povede brigu o svojim ribarima i ekološkom pojasa.

"HSS je doista imao poštene namjere, a ovo što je Vlada ponudila stvarno je pomak. Nije ono što smo htjeli, ali sasvim sigurno osigurava, ako ništa drugo - miran san naših ribara, i svih onih koji drže do stvarnih interesa Hrvatske."

Licemjerje

Tvrđnju da je simbol licemjerja, dvoličnosti u politici ponajprije predsjednik HSS-a dr.sc. **Anto Kovačević** je odlučio potkrijepiti - ukazivanjem na izjavu Zlatka Tomčića u Fokusu i Novom listu, iz koje proizlazi da je za proglašenje gospodarskog pojasa, a danas je suzdržan.

Sa pljačkom predsjedniče, kriminalom, lopovlukom, licemjerjem, lažima u politici može se kratkoročno napredovati, ali se dugoročno moralno u korijenu truli - rekao je Kovačević, dometnuvši kako će to narod na ovim izborima prepoznati i osuditi.

Hoće, nadam se da hoće - bio je komentar predsjednika Hrvatskog sabora, **Zlatka Tomčića**, koji je dometnuo kako Kovačeviću neće izreći opomenu s obzirom na to da je uvrijedio njega osobno.

Ljubo Česić-Rojs je, osjetivši se prozvanim od Trconića, rekao da je govorio "strukovno", zatim napomenuo da je njegovo biračko tijelo HDZ te, na kraju, Tomčića nazvao dvoličnim.

Braneći se od objeda o dvoličnosti, **Vladimir Šeks** je rekao sljedeće: "Pogrešno i netočno tvrdi poštovani zastupnik Luka Trconić da sam ja iznio kako će Klub zastupnika Hrvatske demokratske zajednice glasovati za ovoga čudnovatog kljunaša, koji je na kraju izašao, ja sam naveo da ćemo glasovati za prijedlog odluke o gospodarskom pojasa koji je predložio Klub zastupnika HSP-a, da ćemo razmotriti vaš prijedlog amandmana ali kada smo se našli u konačnici, jer ste tek u konačnici izišli s ovim hibridom, zato nisam rekao niti jedne jedine riječi."

Politička i pravna alkemija

Također ispravljajući Trconića, **Mario Kovač** je HSS-ovo postupanje nazvao političkom i pravnom alkemijom, rekavši kako je i nedemokratska država SSSR proglasila gospodarski pojas, a predloženo rješenje za Hrvatsku je doista "čudnovati kljunaš".

Replicirajući Trconiću, **Ivo Sanader** je rekao da je ustvari dvoličan HSS. Ministar Pankretić je u kolovozu najavio proglašavanje gospodarskog pojasa, slijedila je Tomčićeva izjava u Novom listu i Fokusu, a danas zastupnici HSS-a nisu glasovali za to.

Ovakvo čudo nije se dogodilo nikada niti u jednom parlamentu.

Da bi osporio Trconićevu tvrdnju kako novi prijedlog (Vlada+amandmani HSS-a) jamči miran san hrvatskih ribara, **Ivić Pašalić**, dr.med. je citirao dio pisma Strukovnog sindikata ribara Hrvatske s potpisom predsjednika Petra Baranovića u kojem stoji da je "jedini ispravan potez" - proglašenje isključivoga gospodarskog pojasa te da je bilo kakvo drugo rješenje popuštanje pred političkim ucjenama i pritiscima izvana i diskreditiranje suvereniteta Hrvatske na Jadranu.

Sve je jasno onome tko želi da mu bude jasno

Sve je jasno onome tko želi da mu bude jasno - bio je komentar mr.sc. **Mate Arlovića**, u ime Kluba zastupnika SDP-a. Da bi tvrdnju potkrijepio pročitao je cijeli tekst:

"Hrvatski sabor ovim proglašava sadržaj isključivog gospodarskog pojasa koji se odnosi na suverena prava istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim prirodnim bogatstvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora te jurisdikciju glede znanstvenog istraživanja mora i zaštitu očuvanja morskog okoliša". S današnjim danom uspostavljena se, pojasnio je zastupnik, zaštićeni ekološko ribolovni pojas Republike Hrvatske i time je praktički određen sadržaj gospodarskog pojasa, sukladno članku 56. Konvencije o pravu mora Ujedinjenih nacija". Ispravljajući Arlovićevo da Sabor zna što donosi, **Vladimir Šeks** je rekao kako se ne može donositi nešto što nije u skladu s Poslovníkom, što nema oznaku propisanih potreština koje mora sadržavati pojedini akt Sabora. Nešto kao "sadržaj i sastavnice", rekao je, dometnuvši - ne može proći "pazi tako da ostane nevinna".

Besmisleni semantički rat

Dr.sc. **Zlatko Kramarić** je ponovio kako će LS podržati odluku Vlade, ali da ostaje "gorak okus" u javnosti i onih koji se time bave. Zastupnici neće dobiti prolaznu ocjenu za sve što se događalo, ono što je dopušteno u literaturi vrlo teško da može biti dopušteno jednom pravnom metajeziku. LS smatra da je HSS-ov amandman posve nepotreban. Izglasano je da se ne proglašuje gospodarski pojas i Vlada nije imala nikakvih razloga da prihvaća amandman. Semantički rat zapravo nema nikakvog smisla i te nijanse nitko na pravi način neće osjetiti, a pozicija Hrvatske u odnosima s Europskom unijom neće nimalo biti bolja.

Odustati od amandmana

Izglasanim se, de facto, vraćamo na izvorni prijedlog hrvatske Vlade - rekao je u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin**, naglasivši kako će Hrvatska prokockati svoju kandidaturu za Europsku uniju, izgubiti 2007. godinu, posvađati se sa susjedima zbog stanja naše flote, a na otvorenim vodama neće se uloviti nijedna riba više.

HSS je doista imao poštene namjere, a ovo što je Vlada ponudila uistinu je pomak.

Zastupnik IDS-a je još: izrazio žaljenje što nitko nije riječ progovorio o stvarnim životnim problemima, a to su: jadranska orijentacija, ribari kojih sve više ima na sjeveru Jadrana, a sve manje na jugu, riboprerađivačka industrija u stečaju, luke bez brodova, brodograđevna industrija, turizam najgori u čitavom Sredozemlju.

Rekavši da se o ovome raspravlja isključivo radi izbora i da je tu temu otvorila Koalicija, zastupnik Kajin je, zatim rekao kako je sve što je Hrvatska radila četiri godine na međunarodnom planu Koalicija spremna prokockati zbog nekoliko glasova. A, što je još gore, Hrvatska će nastaviti živjeti bez prijatelja, sama za sebe, što baš i nije neka perspektiva ni za nju ni za njene građane.

Iz izlaganja još izdvajamo upozorenja: da će Italija, ovako ili onako, blokirati kandidaturu Hrvatske (već je prolongirala ratifikaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju), a i otvoriti pitanje optanske imovine.

Damir Kajin je ocijenio kako bi bilo najbolje da HSS odustane od svog prijedloga, rekavši kako ribari neće osjetiti razlike između Vladina i prijedloga korigiranog HSS-ovim amandmanom. Spomenimo još upozorenje kako će i nova Vlada (ma koja bila), ponovno prolongirati stupanje ove odluke na isto tako neizvjesno razdoblje.

Zamjerivši Kajinu zbog "politikanstva", **Dario Vukić** je rekao da se ne može raspravljati na njegov način, ne može se prihvatiti rasprava "nekoga tko o nečemu pojma nema a donosi vrijednosne sudove". Rekao je zatim da način na koji se IDS postavlja prema istini - kao po svom feudu, kupuju sela i prodaju zemlju po 5 eura - zacijelo nije primjer za Europsku uniju.

Rožić je zatim ispravio Kajinovu tvrdnju u svezi s lukama - ne samo da nije točno kako ne uplovljavaju brodovi već ulaze nuklearne podmornice reaktorima poput "Krškog". "Američki ratni brodovi NATO-a ulaze u naše luke kao u svoje baze na Filipinima, koji su gospodarski pojas proglasili prije mnogo puno godina.

Jedini ispravan potez - proglašenje isključivoga gospodarskog pojasa. Bilo kakvo drugo rješenje popuštanje je pred političkim ucjenama i pritiscima izvana i diskreditiranje suvereniteta Hrvatske na Jadranu.

Ispravljaajući Kajina, **Ljubo Ćesić-Rojs** je rekao kako nije točno da se Hrvatska mora oprostiti od kandidature za EU proglasi li gospodarski pojas. Gospodin Cox nije dao niti naslutiti da će Europska unija uvjetovati ulazak Republike Hrvatske u svoje članstvo, rekao je, te zatim na "netočan" Kajinov citat uzvratilo svojim, kako reče,

točnim (oca Domovine, predsjednika Tuđmana): "Pa, prije će se raspasti Europska unija nego što ćemo mi ući u nju".

Ispravljaajući Kajina, mr.sc. **Mato Arlović** je rekao da je baš u postupku ratifikacija Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Republike Hrvatske. To jednostavno nije točno, tek je sada zapravo ratifikacija - pribavljaju se mišljenja radnih tijela (pet je dalo pozitivna mišljenja), jedno se još treba izjasniti.

Hrvati ne pristaju na političke ucjene

Tvrđnja o uvjetu - ili gospodarski pojas ili Europska unija nije točna, ispravio je Kajina dr.sc. **Anto Kovačević**. Te zatim nastavio: "Hrvatska u skladu s međunarodnim pravom - i Bog i pravo je na našoj strani - ima pravo proglasiti gospodarski pojas, i to trebamo učiniti večeras, zbog naših naših hrvatskih ribara, zbog hrvatske države i zbog našeg ponosa, časti i dostojanstva - da se vidi da Hrvati ne pristaju na političke ucjene jer su načela, principi, Bog i, ponavljam, i Bog i svi zakoni ovoga svijeta i međunarodno pravo na našoj strani. Sve drugo je luk, voda i romantika. Neće Europska unija riješiti probleme hrvatskih građana niti će Europska unija, nije baš sve dobro što dolazi iz Europske unije".

Hrvatska će prokockati svoju kandidaturu za Europsku uniju, izgubiti 2007. godinu, posvađati se sa susjedima, a na otvorenim vodama neće se uloviti nijedna riba više.

Uslijedilo je glasovanje. Većinom glasova (70 "za" i 44 "protiv") donesena je Odluka o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru u tekstu predlagatelja, Vlade RH, korigiranom prihvaćenim amandmanima Kluba zastupnika HSS-a.

M.Ko; Đ.K; J.Š; M.S; J.R.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA KAZNENOG ZAKONIKA

Za svjesno iznošenje neistina i dalje kaznena odgovornost

Nakon kraće rasprave o predloženom Zakonu na sjednici Hrvatskog sabora u listopadu, zastupnici su zaključili da zbog važnosti materije hitni postupak nije primjeren za njegovo donošenje. Stoga je, na sugestiju Odbora za zakonodavstvo donesen zaključak da je o ponuđenom zakonskom tekstu provedena rasprava u prvom čitanju, a primjedbe i prijedlozi proslijeđeni su predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Podsjetimo, riječ je o najnovijim novelama Kaznenog zakonika predloženim radi otklanjanja nejasnoća u svezi s isključenjem protupravosti kod kaznenog djela klevete, dok se ne počne primjenjivati Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz srpnja ove godine (njegova provedba trebala se započeti 1. prosinca 2003. ali ga je Ustavni sud u međuvremenu ukinuo). Naime, potaknuta kritikama u javnosti kako je nedavnom izmjenom članka 203. Kaznenog zakonika željela ograničiti novinarske slobode, Vlada je preispitala odredbe kojima su regulirana kaznena djela protiv časti i ugleda i predlaže radikalne zahvate u tom segmentu. U prvom redu potpuno je isključila zatvorsku kaznu za navedena kaznena djela te ograničila mogućnost zamjene novčane kazne kaznom zatvora (to bi ubuduće bilo moguće samo ako ne uspije prisilna naplata). Osim toga, predlaže uvođenje dvaju oblika kaznenog djela klevete, s tim da oni koji svjesno iznose neistine koje mogu škoditi nečijoj časti ili ugledu ne bi mogli biti oslobođeni kaznene odgovornosti.

O PRIJEDLOGU

Ustavna osnova za donošenje ovog Zakona, stoji u obrazloženju Vlade, sadr-

žana je u odredbama članka 2. stavka 4. alineje 1. Ustava RH.

U nastavku se podsjeća na to da su neposredno nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona od 9. srpnja 2003. bile podvrgnute kritici njegove odredbe koje su se odnosile na kaznena djela protiv časti i ugleda (osobito nova redakcija članka 203. prema kojoj više nije moguće isključenje protupravosti kod kaznenog djela klevete). Naime, u novinarskim je krugovima izražena bojazan da će se na taj način novinari ograničiti u slobodi izražavanja. Istodobno su isticali zahtjevi za potpunim ukidanjem kaznenih djela protiv časti i ugleda, ili barem za odustajanjem od mogućnosti da se za ta kaznena djela izriče kazna zatvora.

Najnovije izmjene Kaznenog zakona predlažu se radi otklanjanja nejasnoća u svezi s isključenjem protupravosti kod kaznenog djela klevete.

Iako je posljednja izmjena spomenutog članka 203. Kaznenog zakona (koji je u međuvremenu postao Kazneni zakonik) bila potaknuta isključivo stajalištima pravne doktrine (to znači da nije moglo biti govora o želji Vlade da na taj način ograniči novinarske slobode), ipak je pod utjecajem kritika Vlada RH odlučila preispitati čitavu glavu XV. Kaznenog zakonika koja se odnosi na kaznena djela protiv časti i ugleda. U tu svrhu prikupljeni su podaci o stanju suvremenih europskih kaznenih zakonodavstava. Oni pokazuju da u kaznenim zakonima europskih kontinentalnih zemalja ne postoji tendencija ukidanja klevete i drugih kaznenih djela protiv časti i ugleda,

već se uočava ublažavanje kaznenopravne represije (primjerice, odustajanje od izricanja kazne zatvora i sve češća primjena novčane kazne). S druge strane, ta zakonodavstva ne smatraju da novinarska i druga javna djelatnost može biti opravdanje za sve oblike kaznenog djela klevete i ne priznaju novinarima "pravo na laž" kada se svjesno iznose neistiniti podaci. Stoga je Vlada RH odlučila predložiti radikalne zahvate u glavi XV. Kaznenog zakonika.

Prema predloženom, za kaznena djela protiv časti i ugleda ubuduće bi se izricale jedino novčane kazne, koje bi se samo izuzetno mogle zamijeniti zatvorskom (ne uspije li prisilna naplata).

Prema njenom Prijedlogu zatvorska kazna ubuduće bi bila potpuno isključena, što znači da bi za sva kaznena djela protiv časti i ugleda bila zapriječena samo novčana kazna. To je značajna novost i u europskim razmjerima, budući da većina zapadnoeuropskih država i dalje predviđa kaznu zatvora za ta kaznena djela, poneke čak i u daleko dužem trajanju nego dosadašnji hrvatski Kazneni zakon (npr. u Njemačkoj je za novinarsku klevetu pored novčane, zapriječena i kazna zatvora do pet godina).

Spomenimo, nadalje, da je predloženim izmjenama bitno ograničena i mogućnost zamjene novčane kazne zatvorskom (to bi ubuduće bilo moguće samo ako nije uspjela prisilna naplata novčane kazne).

Osim toga, po uzoru na njemačko, austrijsko, švicarsko i slovensko kazneno zakonodavstvo, ovim Zakonom predviđaju se dva oblika kaznenog djela klevete. U oba slučaja radi se o iznošenju ili

pronošenju činjenica koje mogu škoditi nečijoj časti ili ugledu, ali među njima postoji bitna razlika koja je važna upravo sa stajališta mogućeg isključenja protupravnosti. Naime, za razliku od klevete definirane u stavku 1. članka 4. Konačnog prijedloga zakona, odnosno članka 200. postojećeg Zakona (svjesno iznošenje neistinitih činjenica) koja ima obilježje kaznenog djela, stavkom 2. tog članka obuhvaćene su situacije kad počinitelj ne zna jesu li sporne činjenice istinite ili neistinite (u toj se situaciji najčešće nalaze novinari koji prenose ono što su čuli).

Novinarska i druga javna djelatnost ne može biti opravdanje za sve oblike kaznenog djela klevete, primjerice, za svjesno iznošenje neistina. Međutim, ako se ne može utvrditi (ne)istinitost kompromitantnih činjenica, počinitelj može biti oslobođen kaznene odgovornosti.

Prema navodima u obrazloženju, novinarska i druga slična djelatnost može opravdati klevetu iz članka 200. stavka 2. jer postoji pravo i dužnost novinara da obavještavaju javnost sve dok su u dobroj vjeri. Međutim, to pravo prestaje kada novinar zna da je ono što objavljuje neistinito (članak 200. stavak 1.). Shvaćanje koje i u posljednjem slučaju dopušta novinarima "pravo na laž" gubi iz vida da je sloboda tiska i drugih sredstava javnog priopćavanja (čl. 38. st. 2. Ustava) ograničena zaštitom ugleda i časti pojedinca (čl. 35. Ustava), što je izričito naglašeno i u čl. 10. st. 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (zaštita ugleda ili prava drugih kao razlog za ograničenje slobode izražavanja), napominje Vlada. Stoga i ovaj njen Prijedlog predviđa, pod određenim pretpostavkama, isključenje protupravnosti za sva kaznena djela protiv časti i ugleda, osim za klevetu iz članka 200. st. 1. Time se praktično ne umanjuje zaštita interesa novinara na slobodno izvještavanje jer će oni, u pravilu, biti u situaciji da ne znaju je li ono što objavljuju istinito ili nije, tvrđi predlagatelj.

U zaključnom dijelu obrazloženja napominje se da za provedbu ovog Zakona neće trebati osigurati posebna financijska sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske. Navodi se, također, da postoje osobito opravdani državni razlozi za njegovo donošenje hitnim postupkom, radi usklađenja s propisima EU. Naglašava se, među ostalim, da su predložene novele prijeko potrebne da bi se izbjegle nejasnoće u svezi s isključenjem protupravnosti kod kaznenog djela klevete, dok se ne počne primjenjivati Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (trebao bi zaživjeti od 1. prosinca 2003.).

Prema navodima Vlade RH ovim izmjenama i dopunama Kazneni zakonik se u potpunosti usklađuje s pravnim stečevinama Europske zajednice, čiji komparativni prikaz pokazuje da većina zapadnoeuropskih zemalja primjenjuje zakonska rješenja koja se sada predlažu.

RADNA TIJELA

Prije rasprave na plenarnoj sjednici Parlamenta predloženi Zakon razmotrila su nadležna radna tijela.

Odbor za zakonodavstvo podupro je njegovo donošenje bez primjedbi, a nije se usprotivio ni prijedlogu predlagatelja za spajanje faza zakonodavnog postupka.

U raspravi na sjednici matičnog **Odbora za pravosuđe** izneseno je više primjedbi bitne, koncepcijske prirode, kao i onih na pojedina zakonska rješenja. Među ostalim, istaknuto je da se u nove izmjene Kaznenog zakonika krenulo prije nego su se uopće počele primjenjivati posljednje novele tog propisa. S obzirom na sadržaj i razloge tih izmjena očito je da se radi o ustupku dijelu javnosti koji ima snažne profesionalne interese za to, konstatirano je u raspravi. Rečeno je, također, kako komparativne raščlambe pokazuju da u zemljama u okruženju postoji kaznena odgovornost za klevetu i druga kaznena djela protiv časti i ugleda, kao i kazna zatvora za njihove počinitelje.

Po mišljenju članova Odbora novčana kazna nije dovoljna prijetnja počiniteljima tih djela, poglavito onima koji raspolazu znatnim materijalnim sredstvima. Stoga bi trebalo kombinirati novčanu i zatvorsku kaznu, ili ovu potonju supstituirati općekoriscnim radom. Naime, praksa je pokazala da moćni, bezobzir-

ni pojedinci, počinjenjem kaznenih djela protiv nečije časti i ugleda ili neistinitim iznošenjem nečijih obiteljskih prilika, mogu izazvati nesagledive i dugoročno štetne posljedice, što one protiv kojih je to upereno može trajno osobno i društveno degradirati.

Ocijenivši da predloženi Zakon trpi ozbiljne zamjerke bitne i konkretne naravi, Odbor je zaključio da hitni postupak nije primjeren za njegovo prihvaćanje. U skladu s tim sugerirao je Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog zakona i prosljedi ga u drugo čitanje.

RASPRAVA

Osnovne značajke predloženih izmjena Kaznenog zakonika zastupnicima je obrazložila ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Ingrid Antičević-Marinović**. Potom ih je predsjednik Odbora za pravosuđe **Luka Trčonić** upoznao sa stavovima tog radnog tijela, a onda su dobili riječ predstavnici klubova zastupnika.

Izmjene na izmjene

Još nisu stupile na snagu ni sve najnovije izmjene Kaznenog zakonika a Vlada ponovno mijenja taj propis, negodovala je dr.sc. **Ljerkica Mintas-Hodak**, govoreći u ime Kluba zastupnika HIP-a. Razlog je, bez sumnje, povika novinara koji su se osjetili ugroženi u svom pravu da nekritički prenose neprovjerene informacije. Poznato je, kaže, da su novinari i mediji nezaobilazni suputnici političara te da o njima u konačnici ovisi i njihov politički i osobni image, a time i rejting, te opstanak stranke u politici. Stoga začuđuje kako se ministrica uopće dala nagovoriti argumentima struke, te je u zadnjim novelama Kaznenog zakonika prihvatila ukinuti isključenje protupravnosti za kaznena djela klevete počinjene od strane novinara. Dakako, odmah su se digli raznorazni zaštitnici slobode izražavanja i počeli upozoravati kako bi to dovelo novinare u situaciju da doista moraju provjeriti istinitost svake glasine prije objave. To bi, zasigurno negativno utjecalo na senzacionalizam u mnogim našim medijima ali bi, s druge strane, javne osobe bile nešto zaštićenije od neprovjerenih javnih napada i objeda. No, kako medijima i novinarima uvijek ostaje pero kojim mogu kazniti politiku koja ih želi ograničiti u

njihovoj misiji, a vrijeme je predizborno, logično je - kaže - da je Vlada pohitala s ovim izmjenama i dopunama Kaznenog zakonika kako bi ispravila grešku koja joj se potkrala. O tome najbolje svjedoči njeno obrazloženje kako je "posljednja izmjena članka 203. KZ-a bila potaknuta isključivo stajalištima pravne doktrine" a ne nastojanjem da se ograniče novinarske slobode. Međutim, pod utjecajem kritika Vlada je ipak odlučila preispitati čitavu glavu 15. Kaznenog zakonika koja se odnosi na kaznena djela protiv časti i ugleda.

U većini suvremenih kaznenih zakonodavstava predviđena je vrlo rigorozna zatvorska kazna za kaznena djela klevete (mi smo i u ovom segmentu ispred europskih standarda).

Najprije se čak bavila idejom da kao kazneno djelo sankcionira i ogovaranja, ali je kasnije od toga odustala i sada uvodi dva oblika klevete. Naime, u stavku 1. članka 4. Konačnog prijedloga zakona predviđena je tzv. kleveta u užem smislu (slučajevi kad netko za drugog iznese ili pronese neku neistinitu činjenicu koja može škoditi njegovoj časti ili ugledu) dok se u stavku 2. uvodi novi oblik klevete koji se sastoji u iznošenju kompromitantnih činjenica o drugome za koje se ne zna jesu li istinite, odnosno čija se istinitost ne može utvrditi (prema promijenjenom članku 203. KZ-a u tom slučaju nema kaznenog djela). Sudeći po širokom popisu situacija u kojima kleveta, a ni uvreda, u Hrvatskoj neće predstavljati kazneno djelo jer je isključen element protupravnosti, mediji će moći nastaviti s politikom potpune neodgovornosti i za izgovorenu i za napisanu riječ, kao što su to, dobrim dijelom, činili i dosad, negodovala je zastupnica.

Zakon u redovnu proceduru

Iako Vlada napominje da je predložene izmjene pripremila po uzoru na više suvremenih kaznenih zakonodavstava, propustila je istaknuti kako u tim zakonodavstvima nema sličnog isključenja protupravnosti, niti za tako široki krug

osoba. Čak, štoviše, u većini tih zakonodavstava postoji vrlo rigorozna zatvorska kazna za kaznena djela klevete (mi smo i u ovom segmentu opet ispred europskih standarda jer potpuno isključujemo zatvorsku kaznu za sva kaznena djela protiv časti i ugleda). A da paradoks bude još veći, Vlada nas unatoč tome uvjера kako se ovakvim novelama KZ-a u potpunosti usklađujemo s pravnim stečevinama EZ-a. Osim toga, i ovom prilikom zlorabi poslovnicike odredbe o mogućnosti donošenja zakona hitnim postupkom, pod krinkom usuglašavanja s propisima EU. Taj njen postupak rječito govori i o njenom odnosu prema Saboru, a izmjena spornog članka 203. i o uvažavanju mišljenja pravne struke na koju se i sama pozivala predlažući prethodne izmjene Kaznenog zakonika, konstatira zastupnica.

Zbog navedenih razloga - kaže - Klub zastupnika HIP-a neće podržati predložene promjene, ali se slaže s prijedlogom matičnog Odbora da ovaj zakon ide u redovnu proceduru (valja dobro promisliti je li cijela njegova koncepcija prihvatljiva).

Vlada nije imala namjeru ograničiti novinarske slobode

Mladen Godek je izvijestio da se i Klub zastupnika LIBRE zalaže za to da ovaj Zakon ide u redovnu proceduru kako bi se ponuđena rješenja još jednog odvagunula i ovu Vladu i vladajuću Koaliciju oslobodilo sumnje da je protiv novinarskih sloboda. Kako reče, sve ove objede i napadi u novinama zbog navodnog propusta predlagatelja u pogledu članka 203. i nemogućnosti isključenja protupravnosti kod kaznenog djela klevete, bili su tendenciozni, jer Vladi nije bila namjera ograničavati novinarske slobode. Naprotiv, ona se početkom srpnja upustila u sveobuhvatan posao noveliranja opsežnog Kaznenog zakona, a kako je promijenjeno puno odredbi moguće je da se negdje i pogriješilo. A oni koji je zbog toga osuđuju slobodno neka se nabace kamenom i na Vladu i na njegovu stranku i ostale koji to nisu primijetili, ako se osjećaju potpuno nedužnima u tom pogledu i nepogrešivima. Po mišljenju zastupnika LIBRE Vlada zaslužuje priznanje za to što je tu problematiku ponovno stavila na dnevni red, a žele-

ći otkloniti i najmanji trag sumnje da se radilo o zloj namjeri, čak predlaže hitni postupak.

Zakon treba uputiti u redovnu proceduru, kako bi se ponuđena rješenja još jednom odvagunula, a ovu Vladu i vladajuću Koaliciju oslobodilo sumnje da je protiv novinarskih sloboda.

Kako reče, teško mu je i zamisliti kazneni zakon koji ne bi sankcionirao kaznena djela protiv časti i ugleda čovjeka pojedinca. S tim u svezi podsjetio je na činjenicu da je na Hrvatsku vršen određeni pritisak sa zapada da iz kaznenopravnog zakonodavstva izbaci ta kaznena djela te da ona, kao i sve posljedice eventualnog izvršenja i činjenja, padnu u oblast imovinskopravnih represija. Vlada nije pristala na to, nego je pravilno odlučila da će to ostati kaznenopravna djela, ali je ipak napravila ustupak predloživši da ih se kažnjava samo novčanom kaznom (postavlja se pitanje što znače novčane kazne kraj evidentne socijalne nejednakosti). Naime, netko će kaznu od 2 tisuće kuna platiti ne trepnuvši okom, dok će se drugi zbog toga naći na rubu egzistencije, itd. Jedno je sigurno, kaže zastupnik - ova materija nalaže da joj se pristupi hladne glave, s pažnjom koju zaslužuje zaštićeno dobro - čovjekova čast ugrožena klevetom ili uvredom, a ne da se Kazneni zakon mijenja na brzinu, predzadnji dan u ovom saborskom mandatu.

Riječ predlagatelja

Uključivši se u raspravu **Ingrid Antičević-Marinović** je napomenula da je isključenje protupravnosti za klevetu uvedeno tek 1997. godine, te da su najveći autoriteti pravne znanosti, profesori Bačić i Novoselec, već tada kritizirali tu normu. Nesumnjivo je - kaže - da su kritičari ovakvog rješenja bili u pravu i to Vlada sada želi popraviti. Naime, kleveta nigdje drugdje nije tako široko "postavljena" kao u našem Kaznenom zakoniku i stoga tu materiju treba uskladiti sa standarima EU. ??? Zbog toga su i predviđena dva oblika tog kaznenog djela. U

stavku 1. članka 4. Konačnog prijedloga zakona definirana je kleveta u užem smislu, po uzoru na europska zakonodavstva. Riječ je o svjesnom i voljnom iznošenju

Apsurdno je da se ide na noveliranje Kaznenog zakonika, čije posljednje izmjene se još nisu ni počele primjenjivati.

laži o drugome i kod toga nema govora o isključenju protupravnosti. To ni dosad nije bilo sporno, ali su zato bili sporni slučajevi iznošenja činjenica koje mogu škoditi nečijoj časti ili ugledu, čija se istinitost ne može utvrditi (sada je to regulirano stavkom 2. spomenutog članka). Međutim, neistinitost činjenica nije obilježje kaznenog djela nego tzv. objektivni uvjet kažnjivosti koji ne mora biti obuhvaćen počiniteljevom namjerom (u praksi će biti čest slučaj da je isključena protupravnost takvog djela, pogotovo ako se to odnosi na one koji se bave javnim radom, novinare, itd.).

Predložena rješenja omogućavaju različita tumačenja

Apsurdno je - kaže **Jadranka Kosor (HDZ)** da se ide na noveliranje Kaznenog zakonika čije posljednje izmjene se još nisu ni počele primjenjivati. Napomenula je s tim u svezi da je Hrvatska među rijetkim zemljama koja već treći put u jednom sazivu Parlamenta mijenja (i to hitnim postupkom) tako važan propis koji, među ostalim, govori i o ljudskim pravima i slobodama (pretrpio je izmjene 2000, 2001. i 2003. godine, a po mišljenju njenih stranačkih kolega ove posljednje su bile protuustavne, jer nisu donešene glasovima većine zastupnika). Nije prihvatljivo ni obrazloženje predlagatelja koji tvrdi da se spajanje faza zakonodavnog postupka predlaže radi usklađenja s propisima EU, što nije točno (Zakon ne nosi oznaku P.Z.E.).

U nastavku je podsjetila na mišljenje stručne javnosti da su upravo stalne izmjene mnogih zakona jedan od razloga neučinkovitosti hrvatskog pravosuđa. Nedopustivo je da Hrvatski sabor generi-

ra neprovedive i loše zakone, kaže zastupnica. Nakon ovih najnovijih izmjena i ovo postaje teško provediv zakon koji će omogućiti različite interpretacije (to se posebice odnosi na članak 6. kojim se novelira postojeći članak 203.). Naime, spomenuta odredba propisuje da "nema kaznenog djela ako su obilježja uvrede, klevete (čl. 200. st.2.) ili iznošenja osobnih ili obiteljskih prilika ostvarena u znanstvenom, književnom, umjetničkom djelu ili javnoj informaciji, u obavljanju službene dužnosti, političke ili druge javne ili društvene djelatnosti, ili u novinarskom poslu, ili u obrani nekog prava ili zaštiti opravdanih interesa, a iz načina izražavanja i drugih okolnosti proizlazi da se ne radi o ponašanju koje je imalo cilj naškoditi nečijoj časti ili ugledu". Predlagatelj zakona ništa ne kaže o tome kakve su to druge okolnosti, pa su mogućnosti različitih interpretacija zapravo neograničene, kaže zastupnica. Na taj se način omogućava iznošenje neistina, a da se tome ne može stati na kraj. Iz navedenih razloga sugerirala je da Sabor donese odluku o tome da ove izmjene idu u redovnu proceduru.

Novčana kazna nije dovoljna zaštita

Po riječima **Nenada Stazića (SDP)** zastupnici su doista u delikatnoj situaciji jer moraju pokušati uspostaviti pravu ravnotežu između prava na slobodu izražavanja, odnosno na slobodno novinarstvo, i prava na zaštitu časti i ugleda pojedinca (oba su zagarantirana Ustavom). Izrazio je bojazan da samo novčanom kaznom neće biti dovoljno zaštićen osobni ugled građana, inače jedna od ustavnih vrednota. Naime, treba imati na umu da je moć medija strašno velika, da novinski magnati postaju sve utjecajni, te da su izdavači tiskovina i koncesionari radijskih i televizijskih medija uglavnom privatnici. Upravo mediji su, kaže, bili ti koji su nakon posljednjih izmjena Kaznenog zakonika otvorili ovaj problem, i na neki način prisilili Vladu da promijeni svoju prvotnu odluku i zanemari mišljenje struke kako nema isključenja protupravnosti kod klevete. Naime, raspisali su se o tome da će, ne promijeni li se taj propis, novinari u zatvor, a da se nisu potrudili saznati kakva je zapravo sudska praksa u ovakvim slučajevima, odnosno

je li ikada neki novinar ili bilo tko drugi osuđen na zatvorsku kaznu zbog klevete.

Po mišljenju zastupnika opravdano je predvidjeti zatvorsku kaznu kod tog kaznenog djela, to više što je ona zapriječena u zakonodavstvima svih zapadno-europskih zemalja, a ako je već "mičemo" iz Kaznenog zakonika trebali bismo o tome provesti širu javnu raspravu i razmisliti kamo nas sve to može dovesti. Primjerice, ako neki novinski magnat odluči nekoga uništiti i svaki dan o njemu piše neistine u svojim izdanjima (primjerice, klevete ga da ima problema s drogom, alkoholom, ili da je kockar, nasilnik u obitelji i sl.) njegov će ugled, unatoč objavljivanju demantija, za 14 dana biti nepovratno srozan. Da bi se spriječilo uporno ponavljanje takvog kaznenog djela, pored novčane valja predvidjeti i zatvorsku kaznu, zaključio je.

Uspostaviti pravu ravnotežu između prava na slobodu izražavanja, odnosno na slobodno novinarstvo, i prava za zaštitu časti i ugleda pojedinca.

U nastavku je predložio da se tekst članka 4. Konačnog prijedloga zakona bolje nomotehnički uredi, na način da se riječ: "činjenica" zamijeni riječju "tvrdnja" (ne može postojati neistinita činjenica) ili da se zadrži stari izričaj "tko o drugom iznosi ili pronosi štogod neistinito," koji je godinama postojao u Kaznenom zakonu.

I on je mišljenja da o ovoj problematici ne bi trebalo odlučivati na brzinu, te se založio za upućivanje zakonskog prijedloga u drugo čitanje. Kako reče, novom sazivu Sabora treba omogućiti da odvagne predložena rješenja i donese odluku koja će biti u interesu cjelokupnog društva (i osigurati pravo novinara na slobodu informiranja, ali i pravo svakog građanina da na djelotvoran način zaštiti svoju čast i ugled).

Ljubo Česić-Rojs javio se za ispravak njegova navoda da novinski magnati postaju sve utjecajni. Ustvrdio je da to nije točno, o čemu najbolje svjedoči činjenica da se već pet dana na svim naslovnicama u hrvatskom tisku pojavljuje Stazićeva stranka koja reklamira Hrvatsku sloganom "Da za Hrvatsku".

Milan Kovač (HB) je primijetio da nisu točne Stazićeve tvrdnje kako bi neki vlasnici medijskih kuća i novinari neistinitim napisima mogli uništiti određene osobe i njihove obitelji. Naime, mnogi su zbog toga već uništeni, a to se događa i danas. Pojedini urednici i vlasnici medija bez argumenata blate određene osobe i njihove obitelji, a vi nikada niste ustali u njihovu obranu, zamjerio je Staziću.

Nakon toga je predsjedavajući **Baltazar Jalšovec**, potpredsjednik Sabora, zaključio raspravu.

U nastavku sjednice uslijedilo je izjašnjenje. Sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo zastupnici su donijeli zaključak da je o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, s Konačnim prijedlogom zakona, provedena rasprava u prvom čitanju (za

taj se zaključak izjasnilo 67 zastupnika, dok ih je 39 bilo protiv a 3 suzdržanih).

Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja iz ove rasprave proslijeđeni su predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O FINANCIRANJU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE INVESTICIJSKE BANKE ZA PROJEKT - OBNOVA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE NA PODRUČJIMA OD POSEBNE DRŽAVNE SKRBI

Za gospodarski razvoj i kvalitetnije življenje

Zastupnici Hrvatskog sabora u hitnom postupku jednoglasno su prihvatili Zakon o potvrđivanju Ugovora o financiranju između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt - Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi.

Projektom se pokriva područje od 14 ratom stradalih županija, a konkretne aktivnosti bit će vezane uz stvaranje optimalnih uvjeta za povratak prognanog, raseljenog i/ili izbjeglog stanovništva na područja ranijeg prebivanja i podizanje kvalitete življenja na ciljnim područjima. Kreditni aranžman sa EIB-om je u skladu s odrednicama kreditora (50% vlastitih sredstava, 50% sredstava kao zajam EIB-a), a sva fiskalna davanja padaju na teret RH.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra financija, mr.sc. **Damira Kuštraka**. Rekao je da se Europska investicijska banka uključila u kreditiranje u Hrvatskoj tek 2000. godine, nakon što su 1994. godine regulirani dugovi još iz bivše Jugoslavije.

Pojasnio je da se Europska investicijska banka trenutno koristi za financiranje unutar Europske unije i prema zemljama kandidatima za ulaz u EU, tako da je odnos prema Hrvatskoj specifičan, naime, mi smo jedina zemlja u kojoj EIB aktivnije sudjeluje, a koja još nema službeno status kandidata.

Ovaj konkretan zajam od 50 milijuna eura je na 20 godina, on se odnosi na redovne aktivnosti Ministarstva javnih radova, na područja od posebne državne skrbi, a posebno na obnovu komunalne infrastrukture i to kapitalne infrastrukture u energetske, vodoopskrbne i cestovni sustav i komunalne infrastrukture, niskonaponske mreže, vodoopskrbne mjesne mreže, odvodnje, plinifikacije, obnove stambenih jedinica, obnove objekata javnih namjena i vraćanje vizualnog identiteta naseljima.

”Princip je da EIB kreditira na načelu 50:50, na taj kredit mora biti 50% domaće komponente, on također ide kroz proračun i željeli smo da Sabor donese ovaj Zakon da bi se mogao aktivirati taj kredit, a on će se de facto koristiti u sljedeće dvije fiskalne godine, znači 2004. i 2005., već prema tome kako Sabor bude izglasao proračun kroz projekte u ovih 5 područja”.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo Hrvatskog sabora podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor podnosi amandman na članak 6. kojim se isti briše. Obrazloženje je da se ovime nomotehnički uređuje izričaj.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Zakonu kao matično radno tijelo. Projekt pokriva područje od 14 ratom stradalih županija, pri čemu će oko 50% sredstava biti usmjereno na obnovu komunalne infrastrukture u tri najugroženije županije (Vukovarsko-srijemsku, Sisačko-moslavačku i Ličko-senjsku).

Predloženim zakonom potvrđuje se Ugovor o financiranju između EIB i Republike Hrvatske za projekt - Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi. Vlada RH, putem MJROG-a i kreditnog aranžmana EIB-a, poduzima konkretne aktivnosti vezane uz stvaranje optimalnih uvjeta za povratak prognanog, raseljenog i/ili izbjeglog stanovništva na područja ranijeg prebivanja i podizanja kvalitete življenja na ciljnim područjima.

Kreditni aranžman sa EIB-om je u skladu s odrednicama kreditora (50% vlastitih sredstava, 50% sredstava kao zajam EIB-a), a sva fiskalna davanja padaju na teret Republike Hrvatske.

Projekt pokriva područje od 14 ratom stradalih županija, pri čemu će oko 50% sredstava biti usmjereno na obnovu komunalne infrastrukture u tri najugroženije županije (Vukovarsko-srijemsku, Sisačko-moslavačku i Ličko-senjsku).

Projektom se pokriva područje od 14 ratom stradalih županija, a zamišljen je kroz realizaciju 5 komponenti, uz naznaku da će se svaka pojedina komponenta provoditi u svakoj općini/gradu obuhvaćenim ovim projektom. Vrijednost radova na komunalnoj infrastrukturi iznositi će 400.000.000,00 kuna. Vrijednost radova na infrastrukturi društvene i socijalne namjene iznositi će 175.860.000,00 kuna, a ukupna vrijednost obnove stambenih jedinica iznositi će 174.730.000,00 kuna. Ukupna vrijednost svih radova iznositi će 750.590.000,00 kuna (EUR 100.000.000,00). Vremenska komponenta vezana uz provedbu projekta odnosi se na period od rujna ove godine do prosinca 2005. godine. Projekt se financira dugoročnim zajmom EIB u visini od 50,0 milijuna EUR-a.

Ovisno o dinamici provedbe navedenog Projekta u državnim proračunima RH u periodu od 2003. do 2006. godine mora se planirati iznos za domaću komponentu potrebnu za realizaciju projekta u iznosu kunske protuvrijednosti od 72 milijuna EUR-a. Za vrijeme početka otplate glavnice kredita od 2006. do 2010. godine treba osigurati sredstva za otplatu kamata po korištenom kreditu, a u razdoblju od 2010. do 2025. godine treba osigurati sredstva za otplatu kredita.

Odbor je podržao prijedlog Vlade RH da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku, budući da je njegovo stupanje na snagu pretpostavka za povlačenje zajma.

Odbor za financije i državni proračun odlučio je većinom glasova predložiti

ti Hrvatskom saboru da donese Zakon o potvrđivanju Ugovora o financiranju između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt - Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o predmetnom zakonu u svojstvu zainteresiranoga radnog tijela. Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, članovi Odbora u raspravi su podržali donošenje ovoga Zakona, kojim se potvrđuje Ugovor o financiranju između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt - Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi, potpisan u Zagrebu 30. srpnja 2003. godine.

Konstatirano je da projekt - Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi pokriva područje od 14 ratom stradalih županija, pri čemu će oko 50% sredstava biti usmjereno na obnovu komunalne infrastrukture u tri najugroženije županije (Vukovarsko-srijemsku, Sisačko-moslavačku i Ličko-senjsku).

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora o financiranju između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt - Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi.

AMANDMANI VLADE

Vlada Republike Hrvatske na Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o financiranju između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt - Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi podnosi nekoliko amandmana.

Prvi amandman je na članak 1. gdje se iza riječi "godine" dodaju riječi: "i njegova Prva dopuna potpisana u Luxembourg-u i Zagrebu, 18. rujna 2003. godine".

Drugi amandman je na članke 2, 3, 5. i 6. gdje se iza riječi: "Ugovor", u odgovarajućem padežu dodaju riječi: "i njegova Prva dopuna".

Obrazloženje uz amandman br. 1. i amandman br. 2. je slijedeće: Predloženi amandmani podnose se iz razloga što je u tekstu Ugovora o financiranju, koji je potpisan 30. srpnja 2003. godine izosta-

vljen članak (greškom od Europske investicijske banke) kojim se regulira visina i način primjene zatezne kamatne stope nepravovremenog (kašnjenja) podmirenja obveza po kreditu.

Europska investicijska banka je dostavila prijedlog članka kojim bi se trebao dopuniti potpisani Ugovor o financiranju. Odredbe članka 3.02. kojim se dopunjuje Ugovor o financiranju uobičajene su odredbe koje se koriste u ugovorima o financiranju i sastavni su dio svakog ugovora o financiranju. Odredbom članka 3.02. Republika Hrvatska, kao zajmoprimac, ne dovodi se u lošiji položaj.

Visina zatezne kamate koju će u slučaju nepravovremenog plaćanja obveza po Ugovoru plaćati Republika Hrvatska utvrđena je u visini 2% preko utvrđene referentne međubankarske kamate (EURIBOR), osim u slučaju kada je tako utvrđena visina zatezne kamate manja od ugovorene fiksne kamatne stope kod tranši gdje je ugovorena fiksna kamatna stopa za čitav period otplate. U tom slučaju zatezna kamata utvrđuje se u visini od 0,25% preko ugovorene fiksne kamatne stope.

Predmetna dopuna Ugovora uvrštava se u tekst Konačnog prijedloga o potvrđivanju Ugovora o financiranju između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt - Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi, dodavanjem novih stranica 26. a i b, te stranica 46. a i b.

Amandman br. 3. glasi: Dosadašnji članci 5, 6. i 7. postaju članci 4, 5. i 6. Obrazloženje je da se ovaj amandman podnosi radi ispravljanja tehničke pogreške.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra financija, mr. **Kuštraka**, otpočela je rasprava po klubovima zastupnika.

Stvoriti uvjete za normalan život

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je **Marijan Maršić (HSS)**. Rekao je da je od dana sklapanja Okvirnog sporazuma EIB u Republici Hrvatskoj odobrila 6 zajmova u ukupnom iznosu 276 milijuna eura, a tijekom 2003. godine s EIB su

vođeni i pregovori o zajmu i to u visini od 50 milijuna eura za projekt Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi, i taj iznos je upravo ovaj zajam o kojem se govori u Prijedlogu zakona, a trebalo bi ga iskoristiti do kraja 2006. godine na rok od 20 godina, tj. S 5 godina počeka i 15 godina otplate, pojasnio je Maršić.

Cilj ovog projekta je nastaviti tamo gdje se započelo prema planovima povratka i obnove na područjima od posebne državne skrbi do završetka onih programa i projekata koji su neophodni za normalno funkcioniranje stanovništva koje živi ili namjerava živjeti na područjima od posebne državne skrbi.

Sam kreditni aranžman jeste sa 50% sredstava vlastitih i 50% kao zajam EIB, ali treba dodati da sva fiskalna davanja padaju na teret Republike Hrvatske, dakle, PDV i ukupan njegov iznos će u konačnici iznositi 122 milijuna eura.

Napominje i da je ovih 5 komponenti podijeljeno tako da se kapitalna, magistralna infrastruktura, a to su visokonaponski, elektroenergetski sustav, vodoopskrbni sustavi, cestovni sustavi i komunalna infrastruktura, niskonaponska energetska mreža i vodoopskrbna mjesna mreža, sustav odvodnje, plinifikacije, te sustav mjesnih cesta planira financirati sa 400 milijuna kuna, a obnova stambenih jedinica do završetka trebala bi se financirati još sa 174 milijuna 730 tisuća kuna, dok je za obnovu objekata javnih namjena kao što su domovi zdravlja, dječji vrtići i dječja sportska igrališta itd, te vraćanje vizualnog identiteta naseljima planirano 175 milijuna 860 tisuća kuna.

Podsjetio je da je 276 milijuna EUR-a do sada odobrenih kreditnih sredstava potrošeno.

Kada su u pitanju stambene jedinice, do sada je obnovljeno, u toku 2000. godine, 2190 stambenih jedinica, u 2001. godini 3517, u 2002. godini 4100, plan za 2003. je 4139 i plan za 2004. godinu je 4500 stambenih jedinica. Rekao je da je jedan dio sredstava osiguran i preko CEB-a, jedan dio preko HBOR-a, međunarodnih donatora.

Ako se govori o obnovi objekata društvene i komunalne infrastrukture tada vidimo da je rezultat na obnovama škola dosta pozitivan, da su obnovljena kroz CEB1 33 školska objekta u ukupnoj vrijednosti 154 milijuna kuna, kroz

CEB2 40 školskih objekata u vrijednosti 239 milijuna kuna i kroz CEB3 se planira izgradnja i obnova 141 škole u 19 županija.

"Sama obnova infrastrukture se odnosi na koordinaciju, dakle, organizacija magistralnih infrastrukturnih objekata HEP-a, Hrvatske vode i Hrvatske ceste također su surađivale jednim dijelom sredstava, a u periodu od 2000. do 2003. godine u realizaciju je uključeno i 128 objekata od čega je završeno 101, za što je do sada izdvojeno 109 milijuna kuna".

Prema zaključenju ovoga ugovora obnova se treba raditi u 14 županija koje se nalaze na području od posebne državne skrbi, a najviše sredstava treba potrošiti upravo na obnovu infrastrukture u Vukovarsko-srijemskoj županiji, Sisačko-moslavačkoj i Ličko-senjskoj županiji. Maršić naglašava da su to županije u kojima najviše nedostaje upravo takvih projekata i objekata.

Klub zastupnika HSS-a podržat će Zakon o potvrđivanju Ugovora o financiranju između Republike Hrvatske i EIB za projekt - Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi.

Potraživanje ratne odštete

U ime Kluba zastupnika HIP-a govori je **Dario Vukić (HIP)**. Prvotno je rekao da ovaj kredit od 50 milijuna EUR-a podrazumijeva ulaganje iz hrvatskog proračuna dodatnih 50 milijuna EUR-a kao dio tog projekta odnosno 50% iznosa vrijednosti ukupnog projekta i još otprilike 22 milijuna EUR-a očekivanih fiskalnih troškova koje mora pokriti RH koji se odnose na PDV, moguću carinu itd. Dodaje da je riječ o velikom kreditu koji je apsolutno opravdan.

Naglasio je da hrvatska politika treba inzistirati na potraživanju ratne odštete, a direktne ratne štete u Hrvatskoj procjenjuju se na 260 milijardi kuna.

Druga stvar je pitanje ulaganja u područja od posebne državne skrbi. U određenom periodu prioritet je bila obrana, pa obnova, a danas svakako mora biti razvoj.

"U tom kontekstu može se podržati prijedlog ovog izdavanja jamstva, uz apel da se sva slijedeća jamstva koja

budemo gradili budu temeljila na razvoju, odnosno rješavanju najvećeg problema, a to je svakako zaposlenost i životni standard ljudi".

Ulaganje u infrastrukturu bilo zanemareno

U ime Kluba zastupnika SDP-a govori je **Lucija Debeljuh (SDP)**. Rekla je da je riječ o izuzetno značajnom projektu za obnovu komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi, koji će Klub zastupnika SDP-a podržati.

Projektom se pokriva područje od 14 ratom stradalih županija, a pri tome će se oko 50% sredstava usmjeriti na obnovu komunalne infrastrukture u tri najugroženije županije, Vukovarsko-srijemsku, Sisačko-moslavačku i Ličko-senjsku županiju.

Dosadašnja obnova ratom stradalih područja bila je uglavnom usmjerena na obnovu stambenog fonda u cilju bržeg povratka prognanih i raseljenih stanovnika.

Zastupnica ističe da je ulaganje u infrastrukturne objekte bilo zanemareno, te upravo stoga drže izuzetno važnim ovaj projekt.

"Ovaj izuzetno vrijedan projekt sigurno će pridonijeti osim kvaliteti življenja i bržem gospodarskom razvoju ovog područja i zato ćemo ga mi u SDP-u svesrdno podržati".

Ovime je završila rasprava.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA I GLASOVANJE

Predlagatelj prihvaća amandman Odbora za zakonodavstvo, a amandman Vlade Republike Hrvatske dostavljen je u roku i sastavni je dio Konačnog prijedloga zakona.

Zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su jednoglasno, sa 95 glasova "za", u hitnom postupku, Zakon o potvrđivanju Ugovora o financiranju između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt - Obnova komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O
IZMJENAMA I DOPUNAMA SREDNJOEUROPSKOG UGOVORA O SLOBODNOJ TRGOVINI

U duhu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Predlagatelj zakon je Vlada Republike Hrvatske.

Ovim Ugovorom o izmjenama i dopunama Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini želi se prilagoditi Ugovor u skladu s promjenama koje će nastupiti nakon ostvarivanja punopravnog članstva Češke Republike, Republike Mađarske, Republike Poljske, Slovačke Republike i Republike Slovenije u Europskoj uniji od 1. svibnja 2004. godine kada će se iste povući iz CEFTA Ugovora. Ukazala se potreba za promjenom teksta Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini i to u dijelu koji obuhvaća odredbe o roku važenja i povlačenja iz Ugovora te promjenu zemlje depozitara.

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova (74 glasa "za" i 2 "suzdržana") u hitnom postupku donijeli su Zakon o potvrđivanju Ugovora o izmjenama i dopunama Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.

O PRIJEDLOGU

Ugovor o izmjenama i dopunama Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA-i) je potpisan 4. srpnja 2003. godine na Bledu. Sklapanje Ugovora o izmjeni i dopuni Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini predlaže se radi daljnjeg razvoja i unapređenja ukupnih trgovinskih i gospodarskih odnosa između zemalja članica CEFTA-e koje ostaju u članstvu nakon napuštanja 5 zemalja radi njihova pristupa Europskoj uniji.

Bitni elementi ovog Ugovora polaze od načela uzajamnosti i otvorenosti u međusobnoj trgovini robama, uz poštivanje odredbi Općeg sporazuma o cari-

nama i trgovini GATT 1994. godine, te načela Sporazuma o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (WTO), čija je Republika Hrvatska postala članicom dana 30. studenoga 2000. godine. Ugovor je u duhu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske unije.

Izvršavanje Zakona o potvrđivanju Ugovora o izmjenama i dopunama Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA-i) neće zahtijevati dodatna financijska sredstva iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Donošenjem ovog Zakona po hitnom postupku stvaraju se pretpostavke za njegovo što skorije stupanje na snagu i početak primjene njegovih odredbi čime se ostvaruje jedan od ciljeva Vlade RH, te se uređuju uvjeti za odvijanje slobodne trgovine između zemalja članica Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA-e).

Za provedbu ovog Zakona nadležno je Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu o navedenom Prijedlogu zakona raspravljao je u svojstvu matičnog radnog tijela. Odbor je proveo objedinjenu raspravu o Konačnom prijedlogu ovoga Zakona i Prijedlogu zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola br. 13 Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini, s Konačnim prijedlogom zakona i Prijedlogu zakona o potvrđivanju

Dodatnog protokola br. 14 Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini, s Konačnim prijedlogom zakona.

U uvodnom izlaganju predstavnika predlagatelja istaknuto je da se predložene izmjene i dopune Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini predlažu radi daljnjeg razvoja i unapređenja ukupnih trgovinskih i gospodarskih odnosa između zemalja članica CEFTA-e koje ostaju u članstvu nakon povlačenja iz Ugovora pet zemalja (Češke Republike, Republike Mađarske, Republike Poljske, Slovačke Republike i Republike Slovenije), koje 1. svibnja 2004. godine pristupaju Europskoj uniji.

Također, istaknuto je da predložene izmjene i dopune Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini obuhvaćaju izmjenu teksta ovoga Ugovora u dijelu koji se odnosi na odredbe o roku važenja i povlačenja iz Ugovora te promjenu zemlje depozitara.

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, Odbor je bez rasprave, jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora o izmjenama i dopunama Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini.

BEZ RASPRAVE

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i zaključio, te se pristupilo glasovanju.

Zastupnici Hrvatskog sabora u hitnom postupku većinom glasova, sa 74 glasa "za" i 2 "suzdržana", donijeli su Zakon o potvrđivanju Ugovora o izmjenama i dopunama Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini, u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA ŽUPANIJA, GRADOVA I OPĆINA U REPUBLICI HRVATSKOJ (predlagatelji: zastupnici Lucija Debeljuh (SDP), Valter Drandić (IDS) i Damir Kajin (IDS)); PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKON O PODRUČJIMA ŽUPANIJA, GRADOVA I OPĆINA U REPUBLICI HRVATSKOJ (predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a); PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA ŽUPANIJA, GRADOVA I OPĆINA U REPUBLICI HRVATSKOJ (predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a); PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA ŽUPANIJA, GRADOVA I OPĆINA U REPUBLICI HRVATSKOJ (predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a)

Nova općina Kamanje

Za prihvaćanje ovih zakona potrebna je većina glasova svih zastupnika, dakle, najmanje 76 glasova prema članku 226. Poslovnika Hrvatskog sabora.

Zastupnici Hrvatskog sabora nisu prihvatili konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj predlagatelja Lucije Debeljuh, Valtera Drandića i Damira Kajina (74 glasa "za" i 46 "suzdržanih") da otočje Brijuni uđe u sastav općine Fažana. S obzirom na neprihvaćanje Zakona, nije se glasovalo o prijedlogu Zaključka Kluba zastupnika IDS-a u svezi s ovim zakonom.

Također nije prihvaćen konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a (74 glasa "za" i 45 "suzdržanih"), kojim je predloženo izdvajanje Gornjeg i Donjeg Babinog Potoka iz sastava Općine Plitvička Jezera i pripajanje Općini Vrhovine.

Zastupnici su prihvatili konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, (77 glasova "za" i 42 "suzdržana") u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Klub zastupnika SDP-a, kojim je predloženo izvajanje osam naselja iz područja općine Žakanje i osnivanje nove općine Kamanje.

Konačno, zastupnici su odbili konačni prijedlog zakona o izmjenama

i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a (74 glasa "za" i 45 "suzdržanih") kojim je predloženo da se naselje Šušnjevi izdvoji iz područja općine Garčin i pripoji općini Bukovje.

O PRIJEDLOZIMA

Brijune priključiti općini Fažana

Prijedlog i konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Predlagatelj Lucija Debeljuh, Valter Drandić i Damir Kajin predlažu da se u Zakonu o područjima županija, gradova i općina u RH, u glavi XVIII Istarska županija u članku 23. u koloni općina pod rednim brojem 5, iza naziva "Fažana" doda tekst: "s otočjem Brijuni".

Obrazloženje predlagatelja je slijedeće: Otočje Brijuni je oduvijek bilo usko povezano s mjestom Fažana. S obzirom na to da otočje Brijuni nema status naselja, a područje grada i općine prema Zakonu o područjima definirano je područjem pripadajućih naselja, teritorijalna pripadnost otočja Brijuni može se odrediti samo ako se otočje Brijuni uključi u sastav nekog naselja. Želja predlagatelja je da se ovim prijedlogom ispravi nepravda prema Općini Fažana, čije je nedavno osamosta-

ljenje od Općine Vodnjan bilo temeljeno među ostalim i na teritorijalnoj pripadnosti otočja Brijuni sa svim svojim gospodarsko-turističkim potencijalima, upravo Općini Fažana.

Građani imaju pravo odlučiti kojoj će lokalnoj jedinici njihova naselja pripadati.

Klub zastupnika IDS-a predlaže Hrvatskom saboru donošenje slijedećeg Zaključka, a u svezi s Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj: Općina Fažana, Grad Vodnjan i Grad Pula dužni su Ugovorom utvrditi teritorijalnu pripadnost pojedinih otoka otočja Brijuni ovim jedinicama lokalne samouprave.

Gornji i Donji Babin Potok pripojiti Općini Vrhovine

Prijedlog i konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj - predlagatelj Klub zastupnika SDP-a u ocjeni stanja navodi da su građani Gornjeg i Donjeg Babinog Potoka pokrenuli u veljači 2002. godine postupak za izdvajanje Gornjeg i Donjeg Babinog Potoka iz sastava Općine Plitvička jezera i pripajanje Općini Vrhovine zbog važnih životnih pitanja.

Naime, naselja su s Općinom Vrhovine neposredno povezana, a od sjedišta Općine Plitvička jezera udaljena su 29 km. Uz ovaj zakonski tekst prilaže se Zaključak Općinskog vijeća Općine Plitvička jezera od 23. ožujka 2002. godine kojim se podržava inicijativa žitelja Gornjeg i Donjeg Babinog Potoka za izdvajanje iz sastava općine Plitvička jezera, te Zaključak Županijske skupštine Ličko-senjske županije, od 24. ožujka 2002. godine o davanju pozitivnog mišljenja o izdvajanju naselja Gornjeg i Donjeg Babinog Potoka iz sastava Općine Plitvička jezera.

Kamanje zasebna općina

Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelj Kluba zastupnika SDP-a. Ovim Zakonom predlaže se iz područja Općine Žakanje izdvojiti naselja Kamanje, Orjakovo, Reštovo, Brlog Ozaljski, Veliki Vrh Kamanjski, Mali Vrh Kamanjski i Preseka Ozaljska i za njihovo područje osnovati novu općinu, Općinu Kamanje. Općini Žakanje neće se ničim umanjiti mogućnost da i nadalje ostvaruje sva prava i ispunjava sve obveze kao i do donošenja ovoga Zakona.

Šušnjevece pripojiti općini Bukovje

Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelj Kluba zastupnika SDP-a. Zakon o područjima županija, gradova i općina u RH utvrđuje u članku 17. XII. BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA da se u sastavu općine pod rednim brojem 8. Garčin nalazi naselje Šušnjeveci.

Izmjenom Zakona zadovoljila bi se želja mještana naselja Šušnjeveci, koji su potpisivanjem peticije izrazili svoj stav da se izdvoje iz sastava općine Garčin i pređu u sastav općine Bukovje. Mještani naselja Šušnjeveci povijesno i zemljopisno povezani su s općinom Bukovje, u kojoj i danas ostvaruju većinu svojih životnih potreba. Uz ovaj zakonski tekst prilaže se peticija mještana naselja Šušnjeveci koji su se izjasnili za izdvajanje svoga nase-

lja iz Općine Garčin i pripajanje Općini Bukovje, zaključak Općinskog vijeća općine Bukovje o inicijativi građana naselja Šušnjeveci, zaključak Županijske skupštine Brodsko-posavske županije o inicijativi građana naselja Šušnjeveci za izdvajanje iz Općine Garčin i pripajanje Općini Bukovje.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku.

Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Također, Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za zakonodavstvo podupire i donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu raspravljao je na svojoj sjednici o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a. Odbor je raspravu proveo kao matično radno tijelo. Pored članova Odbora i predlagatelja, sjednici su prisustvovali i vanjski članovi Odbora, te predstavnica Saveza gradova i općina.

U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja iznio je da su građani Gornjeg i Donjeg Babinog Potoka 2002. godine pokrenuli postupak za izdvajanje navedenih naselja iz sastava Općine Plitvička jezera i pripajanje Općini Vrhovine, budući da se sva pitanja značajna za funkcioniranje naselja rješavaju u Općini Vrhovine, odnosno u Otočcu (zdravstve-

na zaštita, geodetski i zemljišnoknjižni poslovi, škola, bliža prometna povezanost itd.)

Također naglašava da je postupak izdvajanja i formiranja nove općine pokrenut sukladno članku 30. Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, odnosno da je inicijativa pokrenuta od građana s prebivalištem na području na kojem se promjena traži, da su priložena mišljenja jedinica lokalne samouprave (Općinskog vijeća Općine Plitvička jezera i Općinskog vijeća Općine Vrhovine) i mišljenje jedinice područne samouprave (Županijske skupštine Ličko-senjske županije), te da je izjašnjavanje građana provedeno sukladno zakonskim odredbama.

Članovi Odbora u raspravi su iznijeli da građani imaju pravo odlučiti kojoj će lokalnoj jedinici njihova naselja pripadati, te da podržavaju inicijativu stanovništva naselja Gornjeg i Donjeg Babinog Potoka, budući da je usklađena s odredbama članka 30. Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

Nakon provedene rasprave, Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu odlučio je jednoglasno predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu razmotrio je Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a.

Odbor je raspravu proveo kao matično radno tijelo. Pored članova Odbora i predlagatelja, sjednici su prisustvovali i vanjski članovi Odbora, te predstavnica Saveza gradova i općina.

U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja iznio je glavne značajke izmjena i dopuna Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, kojima se predlaže iz područja općine Žakanje izdvajanje naselja Kamanje, Orjakovo, Reštovo, Brlog Ozaljski, Veliki Vrh Kamanjski, Mali Vrh Kamanjski i Preseka Ozaljska i za to područje osnivanje nove lokalne jedinice Općine Kamanje. Predlagatelj naglašava da su inicijativu dali stanovnici Mjesnog odbora Kamanje u čijem se sastavu nalaze navedena naselja.

Također naglašava da je postupak izdvajanja i formiranja nove općine pokrenut sukladno članku 30. Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, te da su dobili pozitivno mišljenje Županijske skupštine Županije Karlovačke i Općinskog vijeća Općine Žakanje. Ministarstvu financija dostavljen je elaborat o izdvajanju i osnivanju nove Općine Žakanje, te zatraženo mišljenje i suglasnost. Ministarstvo financija načelno nije protivno inicijativi izdvajanja i osnivanja nove općine, već je zatražilo strukturni prikaz prihoda i rashoda navedenih naselja.

Članovi Odbora u raspravi su iznijeli da podržavaju inicijativu Mjesnog odbora Kamanje za osnivanje Općine Kamanje, budući da građani imaju pravo odlučiti kako žele organizirati lokalnu vlast na području na kojem žive.

Nakon provedene rasprave, Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu odlučio je jednoglasno predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH ne podržava Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, koji su podnijeli Lucija Debeljuh, Valter Drandić i Damir Kajin, zastupnici u Hrvatskom saboru.

Budući da otočje Brijuni nema status samostalnog naselja, Vlada RH smatra da predmetna inicijativa nije u skladu sa Zakonom, stoji u mišljenju Vlade RH.

GLASOVANJE

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i zaključio i pristupilo se glasanju. Većinom glasova zastupnika (77 glasova "za" i 42 "suzdržana") donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, kojim se osniva nova općina Kamanje od osam naselja izdvojenih iz područja općine Žakanje, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, u tekstu predlagatelja, Kluba zastupnika SDP-a.

Ostali zakonski prijedlozi, predlagatelja Lucije Debeljuh, Valtera Drandića i Damira Kajina, kao i Kluba zastupnika SDP-a, odbijeni su.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA REPUBLIKE HRVATSKE

Većinom glasova, zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su podnijeti zakonski prijedlog kojega je uputila Vlada Republike Hrvatske. Njime se omogućava pripadnicima Oružanih snaga, da budu raspoređeni na dočasnička mjesta, ukoliko ispunjavaju uvjet stručne spreme.

Ovaj zakonski prijedlog Vlada Republike Hrvatske podnijela je po hitnom postupku, sukladno poslovničkim odredbama, želeći omogućiti pripadnicima Oružanih snaga koji ispunjavaju uvjet stručne spreme, da unatoč ukidanju njihovih ustrojbenih mjesta, tijekom preustroja budu raspoređeni na slobodna dočasnička mjesta. Ovo do sada nije bilo moguće zbog limitirajućih godina života. Povećavanje gornje granice životne dobi za prijem na dočasničke i časničke dužnosti, uz uvođenje elemenata profesionalnog razvoja, omogućit će kvalitetnije provođenje preustroja Oružanih snaga.

Predloženim će se zakonskim tekstom dakle urediti definiranje profesionalnog razvoja vojnika, dočasnika i časnika. Ujedno će se izvršiti usklađivanje s novousvojenim ustrojem Oružanih snaga zakonom propisanih razi-

na ovlaštenih za predlaganje i dodjelu činova i promaknuća. Uvođenjem elemenata profesionalnog razvoja u zakonski tekst, stvorili bi se temelji za lakše prilagođavanje sustava upravljanja osobljem potrebama Oružanih snaga, koje će u budućnosti neminovno pretrpjeti i kadrovske i organizacijske promjene. Povećavanjem gornje granice godina života za prijem na dočasničke i časničke dužnosti, u prijelaznom periodu tijekom preustroja Oružanih snaga, želi se omogućiti pripadnicima OS-a, prvenstveno vojnicima koji ispunjavaju uvjet propisane stručne spreme, a koji se zbog ukidanja radnih mjesta pojavljuju kao višak, zadržavanje u Oružanim snagama kao dočasnika i časnika. Na predloženi bi se način zadržao školovani kadar koji posjeduje iskustvo rada u Oružanim snagama, ocijenio je predlagatelj.

O predloženom tekstu očitovala su se i nadležna radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je njegovo donošenje, ne protiveći se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor je podnio amandman na članke 1. i 12. kojima se uređuje nomotehnički

izričaj. Predloženo je da se u navedenim člancima, u uvodnim rečenicama briše riječ "novi".

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost nije imao primjedbi na tekst Konačnog prijedloga zakona. Nakon rasprave članovi Odbora predložili su Saboru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Budući da nije bilo zainteresiranih za raspravu, predsjedavajući ju je zaključio, te pozvao zastupnike da se očituju o rečenom zakonskom prijedlogu. Nakon konstatacije da nije bilo predstavnika predlagatelja, glasovalo se o podnjetom amandmanu. Većinom glasova (63 "za" i 46 "suzdržanih") prihvaćen je amandman Odbora za zakonodavstvo.

Zatim se pristupilo glasanju o Konačnom prijedlogu zakona. Većinom glasova (65 "za" i 46 "suzdržanih"), donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanom.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MIRENJU

Postupak se temelji na dragovoljnosti stranaka

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske.

Zastupnici Hrvatskog sabora u hitnom postupku većinom glasova donijeli su Zakon o mirenju, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima Odbora za zakonodavstvo.

Ovim se zakonom uređuje mirenje u građanskopravnim sporovima, uključujući i sporove iz područja trgovačkih, radnih i drugih imovinsko-pravnih odnosa u stvarima u kojima stranke mogu slobodno raspolagati, ako za neke od tih sporova posebnim propisom nije nešto drugo određeno. Mirenje u smislu ovog Zakona je svaki postupak, bez obzira na njegov naziv, u kojem stranke nastoje sporazumno riješiti svoj spor uz pomoć jednog ili više izmiritelja koji strankama pomažu postići nagodbu, bez ovlasti da im nametnu obvezujuće rješenje.

O PRIJEDLOGU

Sudovi u Republici Hrvatskoj već duže vrijeme ne svladavaju priljev spisa, pa se svake godine gomilaju neriješeni predmeti. Jedan od načina rasterećenja sudova vidi se u mogućnosti alternativnog rješavanja sporova.

Izmjene i dopune Zakona o parničnom postupku imaju namjeru popraviti situaciju, no to je samo jedan od potrebnih zahvata. Nakon donošenja Zakona o arbitraži ("NN", broj 88/2001) regulirano je pitanje arbitražnih postupaka. Svi drugi načini alternativnog rješavanja sporova ostali su neregulirani, odnosno, ostala je potreba za donošenjem odgovarajućeg zakona.

Različiti su načini na koji se imenuju izvansudski postupci rješavanja sporova: mirenje, posredovanje, medijacija, concilijacija i sl. što su zapravo ravnopravni nazivi za isto. Predlagatelj se opredijeo

lio za naziv Zakon o mirenju, smatrajući takav naziv najbližim uobičajenom izričaju.

Postupak mirenja bi trebao biti znatno brži od sadašnje sudske procedure i jeftiniji od arbitraže. Trebao bi rješavati sporove na kvalitetniji način, susretom interesa, uz mogućnost nastavka poslovanja ili druge komunikacije među strankama u sporu. Namjera je da bude fleksibilan, odnosno da nudi određena rješenja, u pravilu samo kada se stranke drugačije ne dogovore. Pokušava ponuditi podoban okvir za postupke mirenja pred institucionalnim i ad hoc tijelima. Nudi izbjegavanje priziva i brzu ovršnost. Dakle, popunjava one praznine koje ostavlja sudski ili arbitražni postupak.

Jedan od načina rasterećenja sudova vidi se u mogućnosti alternativnog rješavanja sporova.

Nije očekivati da će predloženi zakon odmah polučiti očekivane rezultate, niti su bilo kakvi rezultati zagarantirani. Po prirodi stvari, radi se o ne samo pravnim već i psihološkim tehnikama koje se s jedne strane uče i na koje se s druge strane privikava. Zakonom se daje okvir koji bi trebao biti jedan od poticaja za bolje korištenje ponuđenih mogućnosti.

Za provedbu Zakona o mirenju nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu RH. Očekuje se primjenom zakona rasteretiti sudove, što znači i umanjene troškova te vrste, odnosno manje opterećenje državnog proračuna.

Zakon o mirenju prati ideje iz Zakona o izmjenama i dopunama Zakon o parničnom postupku ("NN", broj 117/2003) koji stupa na snagu 1. prosinca 2003. godine. Stoga se ukazuje opravdanim

prijedlog da se ovaj zakon, koji bi time činio logičnu cjelinu s odredbama Zakona o parničnom postupku, donese po hitnom postupku.

RADNA TIJELA

Odbor za pravosuđe raspravljao je na svojoj sjednici o ovom Prijedlogu. Uvodno, predstavnik predlagatelja izvijestio je članove Odbora o osnovnim značajkama kao i pojedinim rješenjima iz predloženog Konačnog prijedloga zakona, kao i o razlozima predložene hitnosti postupka.

U kraćoj raspravi ocijenjeno je kako je predloženi zakonski projekt svakako na crti reformskih nastojanja u pravosuđu prema smanjenju opterećenosti sudova. Alternativno rješavanje sporova jedan je od načina da se doprinese ovom cilju.

Ovaj zakonski projekt slijedi ideje i rješenja iz Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku koji stupa na snagu 1. prosinca ove godine, što je i razlog da se podrži hitnost predloženog postupka kako bi se rješenja iz oba zakona mogla usklađeno primijeniti u praksi. Nadalje, kako je Zakon o arbitraži regulirao materiju arbitražnih postupaka, upravo se potreba za reguliranjem ostalih načina i oblika alternativnog rješavanja sporova pojavljuje kao snažan argument za donošenje ovog i ovakvog Zakona.

Od predlagatelja su zatražena dodatna obrazloženja temeljem primjedbi Hrvatske udruge poslodavaca dostavljenih Odboru, a odnose se na moguće prekratak rok od 15 dana za izjašnjavanje o prijedlogu za provođenje mirenja u 3. stavku članka 3. i mogući "ekskluzivitet" sudaca i odvjetnika iz članka 4. stavka 3. prilikom imenovanja potencijalnih miritelja.

Kako se radi o dispozitivnim normama i rješenjima, što je na crti dispozitivnosti kao obilježja i prirode cijelog Zakona,

ocijenjeno je da se radi o neutemeljenim primjedbama i prihvatljivim rješenjima.

Nakon provedene rasprave, Odbor za pravosuđe je odlučio jednoglasno, podržavajući hitni postupak, predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o mirenju.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku.

Na tekst Konačnog prijedloga Odbor podnosi nekoliko amandmana. Prvi amandman je na članak 9. i glasi: U članku 9. stavku 1. podstavku d. riječi: "okončanja postupka" zamjenjuju se riječima: "odustajanju od postupka mirenja". Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj.

Drugi amandman je na članak 13. gdje se u stavku 1. riječ: "neće" zamjenjuje riječju: "ne može". Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj.

Treći amandman je na članak 14. gdje se mijenja stavak 2. i glasi: "Ako je po zakonu pravo na podnošenje zahtjeva za zaštitu prava ili tužbe u nekom sporu ograničeno prekluzivnim rokom, taj rok računat će se od dana kada je prijedlog za postupak mirenja odbijen ili se smatra odbijenim, odnosno kada je mirenje okončano bez sklapanja nagodbe".

Obrazloženje je da se prekluzivnim rokom obuhvaća i vrijeme od kada je postupak mirenja odbijen ili se smatra odbijenim.

Pored utvrđenih amandmana, Odbor daje slijedeće primjedbe i prijedloge. Tako u članku 4. stavku 3. treba preispitati mogućnost zaustavljanja utvrđivanja koga bi trebalo tijelo za imenovanje imenovati za izmiritelja, u slučaju kada stranke nisu zatražile drugačije. Sukladno tome predlaže se da predlagatelj preispita mogućnost brisanja stavka 4. istog članka. Na taj bi način članak 4. bio usklađen s predloženom izmjenom članka 13. stavka 1.

Primjedba na članke 10. i 15. je slijedeća. Predlaže se preispitati rješenje iz članka 10. stavka 2. i članka 15. stavka 3. u dijelu kojim se presumira da su činjenice dokazane javnobilježničkom ispravom. Takva javnobilježnička isprava ne bi smjela obvezivati sud ukoliko se zakonom propiše da to vrijedi samo za slučaj ako se takvim sporazumom ne zadire u druga prava istih ili drugih stranaka.

RASPRAVA

Mirenje ako stranke žele

Zamjenik ministricе pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, mr.sc. **Miljenko Kovač**, uvodno je obrazložio ovaj Prijedlog zakona. Reкао je da u ovom Prijedlogu gotovo da i nema odredaba koje bi ikoga na što obvezivale, već se radi o prijedlogu strankama koje žele riješiti svoj spor izvan suda, pa čak i bez arbitraže da postupe na ovaj način kako se u zakonu predviđa. "Gotovo ni jedna odredba ovoga Zakona ne spada u stroge propise, sve su dispozitivne".

Dakle, mirenju će se stranke podvrći ako budu htjele. Zamjenik ministra ipak smatra da će dugo vremena trebati da ovaj zakon prihvate građani, jer se na takve procedure rješavanja sporova izvan suda treba naviknuti.

U ovom Prijedlogu gotovo da i nema odredaba koje bi ikoga na što obvezivale, već se radi o prijedlogu strankama koje žele riješiti svoj spor izvan suda, da postupe na zakonom predviđeni način.

"Trebati će mnogo odgoja i to počevši možda čak od dječjeg vrtića da jednoga dana većina naših građana shvati da je mnogo bolje rješavati sporove izvan suda nego se upuštati u parnice".

Ipak, izrazio je optimizam Vlade zbog kojeg ona upravo i predlaže da se donese ovaj zakon. Prednost ovoga Prijedloga je i u tome što bi nagodba koju bi stranke sklopile u postupku mirenja imale svojstvo ovršne isprave, ako njihove potpise na toj nagodbi ovjeri javni bilježnik.

Isto tako, Vlada predlaže po uzoru na neka inozemna iskustva, da ako se već stranke ne mogu sporazumjeti o biti spora, odnosno riješiti spor, da mogu barem sporazumno utvrditi koje činjenice među njima nisu sporne. Ako sklope takav sporazum, onda se više o tim činjenicama u kasnijoj parnici ili arbitražnim postupku ne bi moglo raspravljati, niti bi se smjeli predlagati dokazi o tome jesu li te činjenice istinite ili nisu, napominje Kovač.

Postupak je neformalan i elastičan

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je **Petar Žitnik (HSS)**. Reкао je da njegov Klub apsolutno podržava ovaj zakon, koji upravo odražava njihova nastojanja kako u politici, tako i u životu.

Ističe da ovaj zakon već samim svojim naslovom asocira na toleranciju i razumno ponašanje. Naime, mirenje je poseban oblik rješavanja sukoba u kojem posrednik miritelj kao nepristrana treća osoba strankama pokušava pomoći postići rješenje, koje se temelji na obostranim interesima. Ova vrsta rješavanja sukoba ima dvije glavne značajke. Prva je usmjeravanje znatne pozornosti prema ponovnom uspostavljanju prekinutih komunikacija između stranaka. Drugo glavno obilježje posredovanja je metoda pregovaranja koja se tu koristi, naime, taj pristup podrazumijeva vođenje pregovora na temelju interesa, a ne na temelju prava.

Zastupnik naglašava da svrha mirenja nije utvrditi koja od stranaka je u pravu, već pronaći prihvatljivo rješenje od zajedničkog interesa za obje strane.

Nabrojio je razloge zbog kojih je mirenje vrlo prihvatljivo. Prvo, postupak je neformalan i elastičan, te daje strankama bolje šanse da se izjasne o njihovom položaju i suprotnim interesima u sporu. U mirenju se na vidjelo iznose svi detalji spora, a ne samo njihova pravna interpretacija. Nadalje, stranke neposredno i slobodno izmjenjuju poglede o predmetu spora, te zadržavaju kontrolu nad postupkom. Naime, mirenje se može prekinuti u svakom trenutku.

Treće, smanjuje se mogućnost sukobljavanja između stranaka i njihovih punomoćnika. Rezultat je u rukama stranaka, jer stranke u mirenju obično postižu upravo svoje vlastito rješenje spora. "Postignutim sporazumom u mirenju nitko se ne proglašava pobjednikom, odnosno gubitnikom, nitko ne gubi obraz, svoje dostojanstvo zbog izgubljenog spora".

Četvrto, poboljšava se komunikacija između stranaka. Odnos među strankama sačuvan je što je izvrsna osnova za njihovu daljnju suradnju u budućnosti.

Peto, kod mirenja nije važno koja je stranka u pravu. Postiže se obostrano

zadovoljstvo zajedničkim rješenjem. Utvrđuju se interesi stranaka, a ne njihovo pravo.

Neutralnost i objektivnost miritelja, mnogo manje vremena potrebnog za rješenje spora, znatno manji troškovi, sve su to prednosti ovog postupka.

Naposljetku, isključeni su rizici nepovoljne sudske odluke. Sve su to razlozi za prihvaćanje ovog Prijedloga, a pravni okvir za uvođenje medijacije pridružene sudovima u Hrvatskoj nalazimo u našem Zakonu o parničnom postupku.

Svrha mirenja nije utvrditi koja od stranaka je u pravu, već pronaći prihvatljivo rješenje od zajedničkog interesa za obje strane.

Zastupnik napominje da su se kao najpogodniji sporovi za medijaciju pokazali sporovi između pravnih osoba, a posebno građanskopravni sporovi, sporovi vezani uz intelektualno vlasništvo, naknade štete. U tim sporovima postiže se najveći postotak uspjeha u mirenju, a ujedno se najbrže dolazi do rješenja. Naime, predstavnici trgovačkih društava, a i drugih pravnih osoba najčešće nisu osobno interesno i emocionalno izravno uključeni u spor, pa je time i njihov pristup medijaciji uz manje emocija, napetosti, a time i uz veću spremnost na postizanje zajedničkog rješenja.

”Pored trgovačkih sporova mirenja su vrlo uspješna u obiteljskim sporovima zbog osjetljivosti te vrste sporova za stranke i posebno zbog česte uključenosti i djece u te sporove”. Nadalje, mišljenja je da su za mirenja pogodni i radni sporovi, jer je njihovo brzo i zadovoljavajuće rješenje od značaja za cjelokupnu sredinu u kojoj je takav spor nastao.

Konačno, za mirenje su pogodni i svi sporovi vezani uz onečišćenje okoliša. Naime, takvi sporovi u pravilu zahtijevaju brzu akciju stranaka i često su veoma skupi. Zato mirenje i posredovanje u njima najčešće daje najbrže i najpovoljnije rješenje za obje stranke. Dakle, radi se o vrlo širokom dijapazonu sporova, a u svakom se uvijek može postići mirenje.

Klub zastupnika HSS-a ne podržava rješenje iz stavka 3. članka 4. Prijedloga da izmiritelj bude isključivo iz redo-

va sudaca ili odvjetnika. Kako se radi o mirenju, a ne o suđenju, mišljenja su da ovu ulogu izmiritelja doista mogu vrlo uspješno odigrati i drugi, recimo u trgovinskim sporovima knjigovodstveni vještaci, u obiteljskim sporovima iskusni socijalni radnici itd.

Žitnik drži da je sveukupno gledajući zakon dobar i dobrodošao, jer ako pomogne da se temeljem njega riješi svega 1% predmeta, to će biti 15 tisuća riješenih sporova.

Klub zastupnika HSS-a stoga će podržati ovaj Prijedlog.

Dobar prijedlog

U ime Kluba zastupnika LIBRA-e govorio je dr. **Vilim Herman (LIBRA)**. Konstatirao je da se donošenjem Zakona o arbitraži 2001. godine otvorio put rješavanju problema zatrpanih hrvatskih sudova, međutim, istodobno je učinjen značajan propust nereguliranjem svih drugih načina alternativnog rješavanja sporova.

Ističe da su prednosti postupka mirenja znatno brža procedura od sudske, ujedno i znatno jeftinija od arbitraže, a poglavito izbjegavanje napetih situacija i inferiornosti jedne od stranaka čime se omogućuje normalan daljnji poslovni odnos stranaka. Nadalje, riječ je o postupku koji je efikasan, fleksibilan, te pruža detaljne okvire za postupke mirenja pred institucionalnim, pa i ad hoc tijelima uz istodobno izbjegavanje priziva i bržu ovršnost.

Ne treba gajiti iluzije kako će se značajni pomaci dogoditi preko noći.

”U eri eksplozije parničnjenja u Republici Hrvatskoj kojoj svjedočimo i s tim u svezi potpune zatrpanosti i gotovo neučinkovitosti hrvatskih sudova, donošenje Zakona o mirenju predstavlja rezolutan korak u pokušaju prevladavanja zamjetnih poteškoća i iznalaženju rješenja na tragu, kako u Europi, tako i u svijetu, dugo poznatih postupaka mirenja, koji mogu imati svoje različite nazive, bilo koncilijacija, medijacija, posredovanje”.

Ipak, upozorava da ne treba gajiti iluzije kako će se značajni pomaci dogoditi preko noći. Primarno će biti prevladati psihološke barijere, te provesti najsi-

ru edukaciju koja će omogućiti da ovaj zakon funkcionira.

Dr. Vilim Herman napominje da će ovaj zakon uz ostalo pripomoći i na području radnog prava, da se radno-pravni sporovi rješavaju na ovaj alternativni način kad god je to moguće, što je itekako dobro došlo.

Klub zastupnika LIBRA-e u cijelosti podržava amandmane Odbora za zakonodavstvo, kao i ovaj Konačni prijedlog zakona.

Zakonom se neće ništa bitno promijeniti

U ime Kluba zastupnika HSL-a govorio je **Mario Kovač (HSL)**. ”Ideja i namjera nesumnjivo su po našem mišljenju dobri, ali da će se u stvarnosti polučiti kakva korist, tek treba vidjeti”, jer ovisi isključivo o strankama u sporu hoće li prihvatiti mogućnost mirenja.

Zastupnik naglašava da ovaj zakon nije niti potreban onim strankama koje se žele dogovoriti o spornim odnosima mimo suda. Drži da bi u zakon bilo važno ugraditi i neke druge institute alternativnog rješavanja sporova, gdje bi se inicijativa za mirenje u većoj mjeri povjerala sudu, odnosno sucima, jer je činjenica da se naši građani nisu nikada do sada sretali s ovakvim institutom mirenja. Tako spominje kao interesantan institut koji postoji u nekim zemljama tzv. nagodbenu konferenciju pred sucem, institut tzv. nagodbenog tjedna, te institut rane neutralne procjene.

Pored ovih sugestija, Klub zastupnika HSL-a predlaže predlagatelju da u zakon ugradi ipak izvjesnu razinu obvezatnosti stranaka da pristupe postupcima mirenja, jer će u suprotnom ovaj zakon doista ostati mrtvo slovo na papiru.

Na kraju je konstatirao slijedeće: ”Nemamo ništa protiv ovog zakona, ali smatramo da se njime neće ništa bitno promijeniti”.

Upitno uključivanje sudaca

U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka govorio je **Ivić Pašalić, dr.med. (HB)**. Prvotno je izjavio da se ovaj zakon predlaže zbog toga što sudovi u Republici Hrvatskoj ne savladavaju redoviti priljev spisa, pa se svake godine, kako navodi i predlagatelj, gomilaju neriješeni predmeti. Zastupnik se osvrnuo i na riječi pre-

dlagatelja da ne očekuje da će predloženi zakon odmah polučiti očekivane rezultate, niti su bilo kakvi rezultati zajamčeni.

Pašalić ne slaže se s navodom predlagatelja da su mirenje, posredovanje, medijacija, koncilijacija, ravnopravni nazivi za isto. To drži netočnim. Napominje da anglosaksonski sustavi prava poznaju ove načine izvansudskih postupaka, no "između njih postoji niz suptilnih razlika upravo zbog pravne i psihološke složenosti rješavanja sporova bez suda". Stoga dr. Pašalić smatra da izjednačavanje tih instituta nije dobro.

Klub zastupnika HB-a ocjenjuje da u zakonu nema puno toga spornog, međutim, skreću pozornost na ono što je ključno i suštinsko, a to je primjenjivost zakona.

Bez jasne odredbe ili propisa o organizaciji za mirenje i tijelu za imenovanje, cijeli postupak uopće neće niti zaživjeti.

Naime, u članku 4. stavak 3. navodi se da ukoliko stranke ne izaberu same izmiritelja mogu zatražiti da ih imenuje organizacija za mirenje, "koja se pak nigdje u zakonu ne definira, niti je jasno kakva je to pravna osoba, kojim zakonom je regulirana i kako posluje", objašnjava dr. Pašalić, i dodaje da je alternativa, kako stoji u Prijedlogu, neka treća osoba, odnosno tijelo za imenovanje, no i taj je institut nejasan.

Zastupnik drži da bez jasne odredbe ili propisa o organizaciji za mirenje i tijelu za imenovanje, cijeli postupak uopće neće niti zaživjeti.

Postavlja pitanje mogu li uopće suci biti uključeni u takav način mirenja, jer postoje sustavi mirenja gdje su suci uključeni, ali isto tako mirenje se onda događa i pred sudom. Isto tako, postavlja pitanje hoće li se postići svrha zakona, a to je smanjenje opterećenosti sudova, ako će se suci dodatno angažirati u izvansudskim postupcima.

Pašalić ističe da treba jasno definirati da početak mirenja prekida tijekom zastare. Naime, jedna stranka može, računajući na skorbu zastaru, hiniti da želi mirenje, voditi taj postupak, odbiti ovjeriti nagodbu i tako završiti predmet do zastare.

Nadalje, Klub zastupnika HB-a smatra da u članku 15. stavak 1. treba izmijeniti riječ "suzdržavati" u riječi: "ne mogu pokretati druge postupke", čime i stavak 2. postaje nepotreban u većem dijelu, objašnjava zastupnik. Dodaje da u stavku 3. istog članka opet se postavlja pitanje što ako jedna strana ne želi ovjeriti očitovanje kod javnog bilježnika.

Mišljenja je da je u zakonu potrebno navesti da se u roku od 3 mjeseca od donošenja zakona posebnim pravilnikom reguliraju tarife za mirenje. Napominje da je potrebno bar pravilnikom definirati i organizacije za mirenje, kao i tijelo za imenovanje. "Stoga bi stupanje zakona trebalo biti danom donošenja i tih pravilnika, što može donekle jamčiti da će zakon zaživjeti u praksi".

Potom je predstavnik predlagatelja, zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, mr.sc. **Miljenko Kovač**, dao završnu riječ. Kada je riječ o sucima ili odvjetnicima koji će se imenovati u skladu sa člankom 4. za miritelje, mr. Kovač rekao je da je to također dispozitivna norma, odnosno doći će u obzir kao krajnje rješenje.

Naime, procedura je takva da se stranke sporazumijevaju hoće li jedan ili više miritelja rješavati njihov spor i tko će to biti. Ako se ne sporazumiju, zatražit će od tijela za imenovanje da ono imenuje izmiritelja, a ono će imenovati za izmiritelja suca ili odvjetnika samo ako stranke ne zatraže drugačije.

"Predlagatelj je smatrao da ako već stranke nikako ne mogu postići sporazum o tome tko da im vodi postupak mirenja, da je onda korisno propisati da u takvom krajnjem slučaju kada ne bude nikakvog sporazuma među strankama, da se imenuju suci ili odvjetnici, da se olakša tijelu za imenovanje odluka".

Zamjenik ministra naglašava ukoliko tijelo za imenovanje ne uspije imenovati izmiritelja ni iz reda sudaca ni iz reda odvjetnika, ništa se posebno neće dogoditi, jer ne postoje apsolutna rješenja za sve, a ovaj postupak temelji se na dragovoljnosti stranaka i država se tu gotovo uopće ne smije uplirati, jer bi onda postupak mirenja izgubio svoj smisao.

Nadalje, mr. Kovač pojašnjava da će tijelo za imenovanje biti pravna ili fizička osoba koju stranke odrede. Postoji već veliki interes da se formiraju institucije koje bi imale ulogu organizatora mirenja, pa bi onda djelovale i kao tijelo

za imenovanje. Zamjenik ministra rekao je da je bilo i prijedloga da se u ovaj Prijedlog zakona stavi odredba da se time mogu baviti samo pravne osobe koje su registrirane za takvu djelatnost, no predlagatelj je to odlučno odbio, smatrajući da nije svrha Zakona profesionaliziranje institucije mirenja, a tako ni tih organizacija koje će organizirati mirenje, već se one trebaju osnivati slobodno.

"Mogu se osnovati udruge koje će se time baviti, ako hoće netko osnovati trgovačko društvo za mirenje, pa naplaćivati svoje usluge, neka to uradi, nema zakonske zapreke za to, neka vlada na tom području potpuna sloboda, a stranke se mogu dogovoriti da ulogu toga tijela za imenovanje ima neka fizička osoba kojoj obje vjeruju".

Dakle, predlagatelj smatra da nikakve detaljne propise o tim tijelima za imenovanje ne treba donositi, nego strankama treba ostaviti potpunu slobodu da se u tom pogledu sporazumijevaju. Na pitanje što ako se ne sporazume, odgovor je ništa onda, postupak za mirenje se neće voditi, jer nikoga se ne može prisiliti da se sporazumi o bilo čemu tijekom toga postupka, niti da mu se uopće podvrgne.

Objasnio je i što će biti ako stranka potpiše nagodbu kojom se rješava spor, a ne da ovjeriti svoj potpis kod javnog bilježnika. Neće biti ništa, to neće biti ovršna isprava, već običan ugovor, ali to će imati svoju vrijednost, jer će biti dokazno sredstvo pred sudom.

Ovime je zaključena rasprava o Konačnom prijedlogu zakona o mirenju.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA I GLASOVANJE

Predstavnik predlagatelja, zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, mr.sc. **Miljenko Kovač** očitovao se o podnesenim amandmanima. Konstatirao je da Vlada prihvaća sva tri amandmana Odbora za zakonodavstvo.

Usljedio je glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona. **Zastupnici Hrvatskog sabora većinom glasova, sa 85 glasova "za", 7 "protiv" i 2 "suzdržana" donijeli su Zakon o mirenju, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanima Odbora za zakonodavstvo.**

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PREUZIMANJU DIONIČKIH DRUŠTAVA

Izbjeći nepotrebne troškove i administriranje

Predlagatelj ovog Zakona je Vlada Republike Hrvatske. Osnovna rješenja koja se predlažu ovim Prijedlogom zakona jesu: povećanje praga za nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje sa 25% na 30%, s obzirom na to da udio dioničara s tek nešto više od 25% glasova nikako ne može automatski ili bezuvjetno biti izjednačen s kontrolom nad društvom i njegovim poslovima.

Nadalje, predlaže se rješavanje pitanja dodjele dionica pojedinih društava radnicima tih društava zbog postupka provedbe radničkog dioničarstva, kao i brisanje odredbe koja bitno ograničava mogućnost ugovaranja prodaje i prijenosa dionica i koja uvodi pravnu nesigurnost.

Određuju se iznimke od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje i to u slučaju kada netko stekne više od 30% glasova na glavnoj skupštini, a pritom već postoji dioničar koji sam ili zajednički djelujući s drugim osobama ima više od njega, te u slučaju ako je to propisano posebnim propisom.

Prijedlogom se također uređuje ubrzavanje postupaka preuzimanja u slučajevima kada stjecatelj nije obveznik prijave namjere provedbe koncentracije poduzetnika, kao i izbjegavanje eventualne zloupotrebe odnosno manipulacije cijenom u situaciji kada se očekuje preuzimanje nekog javnog dioničkog društva.

Sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo glasovalo se o slijedećem Zaključku: O Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju dioničkih društava provedena je rasprava u prvom čitanju. Ovaj Zaključak zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su većinom glasova.

O PRIJEDLOGU

Zakon o preuzimanju dioničkih društava donio je Hrvatski sabor 3. srpnja 2003. godine. Zakonom se precizno definiraju uvjeti za davanje ponude za preuzimanje dioničkih društava - izdavatelja, postupak preuzimanja, prava i obveze sudionika u postupku preuzimanja, te nadzor nad provođenjem postupka preuzimanja dioničkih društava.

Predlagatelj smatra da je nužno podignuti prag za nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje dioničkih društava.

Odredbama toga Zakona određeno je da obveza objavljivanja ponude za preuzimanje nastaje kada jedna osoba stekne dionice koje, zajedno s onima koje već može imati, daju 25% od ukupnog broja glasova koje daju dionice s pravom glasa što ih je izdao izdavatelj. Smisao i cilj propisa o preuzimanju dioničkih društava jest zaštita svih odnosno budućih manjinskih dioničara u situaciji kada treća osoba preuzima ili je na putu da preuzme kontrolu nad društvom.

Međutim, prag za nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, koji iznosi 25% od ukupnog broja glasova koje daju dionice s pravom glasa, u praksi se pokazao vrlo niskim. Naime, nesporno je da više od 25% od ukupnog broja glasova znači za onoga koji tim glasovima raspolaze respektabilnu glasačku snagu, ali ti glasovi sami po sebi nisu dovoljni da bi njegov nositelj mogao stvarno kontrolirati društvo.

Prag od 25% pogotovo je neprihvatljiv kada se radi o malim dioničkim društvima sa stotinjak dioničara koji, kao što je to i praksa pokazala, redovito sudjeluju u radu glavne skupštine. Dioničar s tek nešto više od 25% glasova na takvim skupštinama nema većinu i taj udio u takvu tipu dioničkog društva nikako ne može automatski ili bezuvjetno biti izjednačen s kontrolom nad društvom i njegovim poslovima. Tvrdoća zakonske norme u ovom slučaju dovodit će do nepotrebnih troškova i administriranja.

Ovaj prag može se opravdati jedino kada se radi o javnim dioničkim društvima kod kojih su dionice raspoređene na izuzetno velik broj dioničara - malih investitora, od kojih je tek neznatan ili barem manji dio zainteresiran za ostvarivanje svojih upravljačkih prava, ali ako se uzme u obzir članak 114. Zakona o tržištu vrijednosnih papira ("N.N.", broj 84/02) koji određuje (osim izdavanja dionica javnom ponudom) relativno niski kriterij za određivanje javnih dioničkih društava, a to je 30.000.000,00 kn temeljni kapital i 100 dioničara, te činjenicu da je velik broj javnih dioničkih društava temeljem ovoga kriterija potpao pod taj Zakon, predlagatelj smatra da je nužno podignuti prag za nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje dioničkih društava. Prag od 30% imaju i neke zemlje Europske unije, npr. Austrija i Njemačka.

S obzirom na to da je u proceduri Prijedlog zakona o privatizaciji koji uvodi, kao model privatizacije, pravni institut tzv. ESOP (radničko dioničarstvo), prema sadašnjim propisima stjecatelj koji se, u postupku provedbe radničkog dioničarstva, pojavljuje kao društvo čiji su članovi odnosno dioničari isključivo radnici izdavatelja, obavezan je objaviti ponudu za preuzimanje.

Pojedine odredbe važećega Zakona omogućavaju postupanje koje nije u skladu s osnovnom intencijom Zakona, koje dovode do pravne nesigurnosti, te usporevaju i poskupljuju postupak preuzimanja.

Primjerice, odredba Zakona koja bitno ograničava mogućnost ugovaranja prodaje i prijenosa dionica jest odredba da se pravni posao čijim su sklapanjem stečene dionice smatra sklopljenim i u slučaju kada je sklopljen pod odgovornim uvjetom. Naime, ako se uvjet ne ispuni, ne dolazi do učinaka pravnog posla, odnosno do stjecanja dionica, a nastaje obveza objavljivanja ponude za preuzimanje. Tako može doći do apsurdnih situacija u kojima netko objavljuje ili je objavio ponudu za preuzimanje, a sasvim je izvjesno da nije stvarno stekao dionice, time i položaj u vlasničkoj strukturi koji mu omogućuje kontrolu u odnosu na preostale dioničare (prelazak praga od 25% glasova koje daju dionice s pravom glasa) ili jačanje kontrole (ostali slučajevi stjecanja dionica kada dioničar već ima više od 25% glasova koje daju dionice s pravom glasa).

Potrebno je ograničiti eventualnu mogućnost manipulacije cijenom kada se očekuje preuzimanje nekog javnog trgovačkog društva, a koja se događala u praksi. Prema odredbama važećeg Zakona, ponuditelj mora ponuditi najmanje prosječnu cijenu ostvarenu na burzi ili uređenom javnom tržištu, ako je ponudena cijena niža od prosječne cijene ostvarene na burzi ili uređenom javnom tržištu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor podnosi slijedeće amandmane: Prvi amandman je na članak 2., gdje se riječ: "stavak" zamjenjuje riječju: "točki". Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj.

Drugi amandman je na članak 3., gdje se riječi: "točke a) i b)" zamjenjuju riječima: "podstavci a) i b)". Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj.

Treći amandman je na članak 5, gdje se u uvodnoj rečenici riječ: "nove" briše. Obrazloženje je da se također nomotehnički uređuje izričaj.

Četvrti amandman je na članak 8, gdje se u izmijenjenom stavku 2. članka 13.

riječi: "potpunog i" brišu. U članku 8. stavku 2. riječi: "od dana primitka potpunog i urednog zahtjeva" brišu se. Obrazloženje je slijedeće: Pojmom "neurednog zahtjeva" obuhvaćen je i "nepotpun zahtjev", te se u skladu s tim uređuje izričaj.

Peti amandman je na članak 9, gdje se u izmijenjenom stavku 6. članka 15. riječ: "kvartalu" zamjenjuje riječju: "tromjesečju". Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj.

Pored utvrđenih amandmana Odbor predlaže Hrvatskom saboru donijeti slijedeći Zaključak: O Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju dioničkih društava, s Konačnim prijedlogom zakona, koji je predsjedniku Hrvatskog sabora podnijela Vlada Republike Hrvatske, provest će se rasprava istodobno s raspravom o Prijedlogu zakona o privatizaciji, s Konačnim prijedlogom zakona, i Prijedlogom zakona o Hrvatskom imovinskom fondu, s Konačnim prijedlogom zakona.

Obrazloženje je slijedeće: Opravdano je da se o prijedlozima zakona koji su uzročno, odnosno posljedično povezani rasprava provede istodobno.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra financija, mr.sc. **Damira Kuštraka**, otpočela je rasprava po klubovima zastupnika.

Pitanje radničkog dioničarstva

U ime Kluba zastupnika HIP-a govorio je **Dario Vukić (HIP)**. Reкао je da po sadašnjem zakonu ponudu za preuzimanje mora objaviti fizička ili pravna osoba kada ta osoba pređe prag od 25% ukupnog broja glasova koji daju dionice s pravom glasa što ih je izdao izdavalatelj. Sada se ovaj prag diže sa 25 na 30%. Zastupnik smatra da nije jasno obrazloženje zašto se to čini. U obrazloženju Prijedloga poziva se na praksu Austrije i Njemačke koje imaju slična rješenja.

"Naš prag zaduživanja javnih dioničkih društava je 30 milijuna kuna i 100 dioničara, odredila ga je ova Vlada, odnosno Hrvatski sabor prihvatio i sada su mi čudna obrazloženja kojima se s jedne strane nastoje štititi mali dioničari, a s druge strane se štiti pojedinca koji

ima oko 25% glasova, želi ga se dovesti u poziciju da može blokirati donošenje određenih temeljnih odluka".

Ističe da se na taj način stavlja u drugačiju poziciju uloga malog dioničara u malim dioničkim društvima.

Osvrnuto se i na pitanje ESOP-a, odnosno radničkog dioničarstva koje je predloženo u Zakonu o privatizaciji kao jedan od modela privatizacije, te kaže da se treba pozvati na nesuglasje koje postoji u ovom zakonu i Zakonu o privatizaciji. Naime, u Prijedlogu zakona o privatizaciji, u članku 10. stavku 3. koji regulira prodaju dionica pod posebno povoljnim uvjetima radnicima trgovačkih društava čije se dionice prodaje, što je tzv. ESOP program stoji: "pravni posao između Fonda i dioničkog društva kojim dioničko društvo kupuje vlastite dionice da bi ih u skladu s odredbama ovog članka stekli radnici dioničkog društva valjan je pod uvjetom da dioničko društvo u trenutku njegova sklapanja ima posebne rezerve namijenjene isključivo za stjecanje vlastitih dionica, osim ako ovim zakonom nije propisano drugačije".

Zastupnik kaže da ova odredba u potpunosti ponavlja ono što je bilo u postojećem Zakonu o privatizaciji, da se ne može doći do sredstava za kupnju dionica ili udjela na taj način da se stavlja pod zalog imovina poduzeća kojeg se kupuje, osim kod radničkog dioničarstva".

Ovim načinom neće se omogućiti hrvatskim radnicima stjecanje vlasništva nad trgovačkim društvima, posebice u turizmu.

Dakle, jedino kod radničkog dioničarstva se može napraviti izuzetak, odnosno "ako je radnika više od 50%, mogu eventualno staviti pod hipoteku, odnosno kao sredstva osiguranja mogu se koristiti pojedinim nekretninama ili pokretninama dioničkog društva kojeg žele kupiti.

Dario Vukić napominje da ovaj članak obvezuje trgovačko društvo u kojem radnici žele postati vlasnici da formira rezerve. No, postavlja pitanje koje trgovačko društvo danas može benevolentno odvojiti rezerve koje bi služile za otplatu Hrvatskom fondu za privatizaciju dionice

ili udjela. Tu je spomenuo napose turistički portfelj, zbog toga što je on najvrjednije što je ostalo u portfelju HFP-a i bilo bi sasvim prirodno kada bi vlasnici te imovine, tih poduzeća, odnosno trgovačkih društava postali hrvatski građani, odnosno hrvatski radnici.

”Ali se postavlja pitanje, gledajući dubioze kojima su opterećena trgovačka društva, posebice u turizmu, kako će ta trgovačka društva sukladno ovom zakonu formirati rezerve koje će biti dovoljne da bi uvjerali HFP da će oni moći otplaćivati te dionice?” Kako vrlo mali broj trgovačkih društava može formirati te rezerve, zastupnik zaključuje da se dakle u startu po Zakonu o privatizaciji onemogućava realizacija ESOP programa na način kako to očekuju radnici.

”Ta su trgovačka društva u potpuno neravnopravnom položaju u odnosu na svoju stranu konkurenciju i ovim zakonima se želi na neki način reći: OK, mi ćemo vama omogućiti da postanete vlasnici, ali se postavljaju takvi uvjeti da će puno prije postati vlasnik netko izvana”.

Smatra da se ovim načinom neće omogućiti hrvatskim radnicima stjecanje vlasništva nad trgovačkim društvima, posebice u turizmu.

Dario Vukić zaključio je da je ovaj zakonski prijedlog promašio svoju svrhu, naime, ”obrazloženje ne odgovara onome što će se postići nakon prihvaćanja realizacije ovog zakonskog prijedloga”.

Skupljanje predizbornih bodova

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govori je **Mario Kovač (HSLs)**. Smatra da je prvenstveni cilj ovog zakona da se izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju dioničkih društava stvori dodatna zakonska infrastruktura za provedbu tzv. ESOP modela. ”Ovo je dakle integralni dio zakonske infrastrukture kojom se želi u predizborno vrijeme oživjeti davno poznata parola: tvornica radnicima”.

Ističe da predlagatelj u želji za afirmiranju ESOP programa govori o dioničkim društvima koja su sastavljena isključivo od zaposlenika, a koja su formirana da bi se preko njih od Fonda izvršila kupnja dionica. Ta dionička društva sastavljena isključivo od zaposlenika, a sa svrhom kupnje dionica od Fonda, izuzela bi se od obveze objavljivanja ponuda za preuzimanje ostalih dionica konkretno dio-

ničkog društva, kada steknu prag od 25% + 1 dionice.

Međutim, zastupnik ukazuje na postojanje jednog problema, a on je da takve institucije dioničkih društava sastavljenih od zaposlenika u svrhu kupovine dionica od Fonda, nema u Prijedlogu zakona o privatizaciji, pa postavlja pitanje o čemu se radi, zašto se nisu uskladila ova dva prijedloga.

Teško će netko ulagati kapital sada u društvo u kojem postoji nekakav zaposlenički fond, znajući na kakve prepreke može naići u provođenju poslovne politike i upravljanju svojim dijelom portfelja.

Klub zastupnika HSLs-a za temeljnu stvar drži podizanje kontrolnog praga sa 25% plus 1 dionica na 30% dionica u vlasništvu kada bi se morala objaviti ponuda za preuzimanje društva odnosno kupnju preostalih dionica.

Osvrnuo se na obrazloženje predlagatelja gdje se kaže da se sa 25% dionica u vlasništvu plus 1 dionica zapravo ne može bitno utjecati na upravljanje poduzećem, odnosno društvom.

Mario Kovač međutim ističe da se po odredbama Zakona o trgovačkim društvima izmjena statuta dioničkog društva donosi 3/4 većinom glasova, odnosno ne može se promijeniti statut mimo volje onoga koji ima 25% plus 1 dionicu. Također, ne može se povećati temeljni kapital, ako se nema 3/4 većina glasova, a prema posljednjoj noveli Zakona o trgovačkim društvima i za valjanost ugovora o prijenosu imovine društva čija je vrijednost veća od 1/4 temeljnog kapitala potrebna je 3/4 većina glasova, dakle ni ta odluka ne može se donijeti bez volje onoga koji ima 25% plus 1 dionicu.

”Ne možete donijeti odluku o prestanku društva ako nemate 3/4 većinu, dakle, bez volje onoga koji ima 25% plus 1 dionicu, ni jednu od tih odluka ne može donijeti, pa mislim da ovo obrazloženje da se sa 25% plus 1 dionicom ne može relativno i bitno utjecati na upravljanje društvom, ne stoji.

Klub zastupnika HSLs-a smatra da se donošenjem ovakvog zakona, po njima lošeg, u krajnjoj liniji čini ”medvjeda” usluga zaposlenicima, čije će dionice vrijediti na tržištu manje nego što bi realno vrijedile da nema ovakvih odredbi.

”Teško će netko ulagati kapital sada u društvo u kojem postoji nekakav zaposlenički fond koji posjeduje 25% ili 26% dionica, znajući do kakvih opstrukcija može doći, na kakve prepreke može naići u provođenju poslovne politike i upravljanju svojim dijelom portfelja”.

Kovač napominje da se na skupštini dioničkog društva odlučuje tročlavorinskom većinom, što znači da će u tvrtku moći ući samo onaj tko dobije naklonost barem jednog dijela radnika, odnosno radnika i ujedno dioničara. Stoga pita hoće li uopće biti investitora koji će uložiti visokovrijedna sredstva i riskirati da se dovedu u situaciju ”hrvanja” sa zaposleničkim fondom.

Mišljenja je da se u ovaj projekt radničkog dioničarstva ulazi prilično dezorijentirano, i da on spada u ”arsenal predizbornih poruka”, kojima se želi poručiti ”vraćamo tvornice radnicima”.

”Mislim da će Vlada ovim svojim potezom demontirati one mehanizme bez kojih zapravo tržište kapitala vrlo teško da može funkcionirati”.

Zaključio je da Klub zastupnika HSLs-a neće prihvatiti ovaj Zakon. ”Ovo je na mala vrata, naravno u predizborne svrhe, pokušaj reafirmacije ili pokušaj povratka jedne vrste samoupravljanja, a opće nam je poznato kakve je gospodarske rezultate samoupravljanje u prošlim vremenima na ovim prostorima polučilo”.

Ovime je zaključena rasprava.

Sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo glasovalo se o slijedećem zaključku: O Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju dioničkih društava, provedena je rasprava u prvom čitanju. Zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su ovaj Zaključak većinom glasova, sa 77 glasova ”za” i 21 ”suzdržanim” glasom.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OZNAKAMA ZEMLJOPISNOG
 PODRIJETLA I OZNAKAMA IZVORNOSTI PROIZVODA I USLUGA

Pravila označavanja podrijetla i izvornosti

Zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su Zakon o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga, kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Uvodna obrazloženja i kod ovog zakonskog prijedloga, koji je predložen po hitnom postupku, podnio je zamjenik ministra znanosti i tehnologije, dr.sc. **Zdenko Franić**. On je napomenuo da se radi o jednom zakonu iz "paketa" zakona vezanih uz intelektualno vlasništvo. Nažalost, ovaj se oblik intelektualnog vlasništva do sada u Republici Hrvatskoj nije dovoljno koristio, iako bi se na taj način mogla ugraditi jedna dodatna vrijednost u naše proizvode i usluge. Sigurno je jedno da Republika Hrvatska ima znatno više od pet, do sada registriranih vrhunskih proizvoda. Podsjetio je da su registrirani proizvodi: istarski pršut, slavonski kulen, paški sir, slavonsku šljivovicu i vino Dingač. Predloženi tekst približava hrvatski pravni sustav sustavu vrijednosti Europske unije, a ujedno predstavlja i obvezu koja proizlazi iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Podnijetim se prijedlogom provodi i razgraničenje nadležnosti u odnosu na druge propise koji reguliraju ovu materiju. To znači da oznake zemljopisnog podrijetla, proizvoda i usluga, kao i oznake izvornosti su kod donošenja Zakona o vinu i Zakona o hrani, bile regulirane isključivo oznakama Zakona o oznakama zemljopisnog podrijetla proizvoda i usluga.

Ovaj zakon, zaključio je predstavnik predlagatelja, ujedno definira i pojmove oznake zemljopisnog podrijetla, te utvrđuje tradicionalne nazive. Rješava se ujedno i niz drugih problema, a hrvatskim poduzetnicima otvara se snažan instrument promocije njihovih proizvoda i

zaštite prava intelektualnog vlasništva na ovom specifičnom području.

RADNA TIJELA

Jednoglasno i bez rasprave, podnijeti prijedlog dobio je "zeleno svjetlo" i na nadležnim radnim tijelima Hrvatskog sabora; u **Odboru za gospodarstvo, razvoj i obnovu** i **Odboru za europske integracije**.

AMANDMANI

Na podnijeti zakonski prijedlog uslijedili su i amandmani zastupnika. Tako je zastupnik dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)** podnio amandman kojim se precizira stavak 1. u članku 17. Podnijetu ispravku koja se odnosi na tekst vezan uz podnošenje prijave za upis oznake zemljopisnog podrijetla, zastupnik je obrazložio pogreškom u tiskanju, te utvrdio da zbog suštinske izmjene (i/ili), u samom sustavu treba izvršiti ispravak. Svojim drugim amandmanom zastupnik Herman predložio je da se u članku 30. stavku 2. iza riječi "trgovačkim imenom" brišu riječi "ili s tim žigom". S predloženim izmjenama tekst glasi: "Nositelj trgovačkog imena ili registriranog žiga može u propisanom roku podnijeti prigovor na objavljenu prijavu zemljopisnog podrijetla ili oznake izvornosti ako je ta oznaka u cijelosti ili djelomično identična s tim trgovačkim imenom registriranim u dobroj vjeri i ako bi zaštita oznake mogla ugroziti pravo tog trgovačkog imena ili tog žiga s obzirom na stvarnu vjerojatnost zabune".

Predložio je ujedno da se preciziraju riječi u stavku 3. članka 30, odnosno da se brišu riječi "koja je u cijelosti ili djelomično identična s tim žigom". Tekst bi sada glasio: "Pravo na prigovor pripada nositelju žiga koji je stekao posebnu reputaciju i poznatost kroz raniju dugotrajnu upo-

rabu, ako bi zaštita zemljopisnog podrijetla ili oznake izvornosti mogla potrošača dovesti u zabludu o pravom podrijetlu proizvoda". Svojim trećim amandmanom zastupnik je predložio da se stvori pravni temelj za detaljnije reguliranje postupaka koji bi se provodili po odredbama Pravilnika o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznaka izvornosti. Kako bi se to postiglo, predložio je da se u članku 42. dopuni naslov riječima "i upis promjena", te da se dodaju stavci 5. i 6.

I zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** predložila je amandman na članak 17. stavak 1. ukazujući da je došlo do pogreške u tiskanju, ali je vrlo bitna izmjena u samom suštinskom značenju (i/ili), te je potrebno izvršiti ispravak. U svom drugom amandmanu zastupnica je predložila izmjene u članku 30. u stavku 2., odnosno da se brišu riječi "ili s tim žigom", iza riječi "trgovačkim imenom". I ovaj stavak trebao bi sadržavati formulaciju koja je već citirana amandmanom zastupnika Hermana.

IZJAŠNJAVANJE

Predstavnik predlagatelja uoči glasanja o podnijetom tekstu očitovao se o podnijetim amandmanima. Prihvatio je sva tri amandmana zastupnika Hermana, te konstatirao da su tim ujedno konzimirani i amandmani koje je podnijela zastupnica Milanka Opačić. Zastupnica je prihvatila ovakvo obrazloženje i povukla amandmane, a zatim se pristupilo glasanju.

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova (75 "za" i 2 "suzdržana") donijeli Zakon o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MJERITELJSTVU

Usklađivanje s tehničkim propisima Europske unije

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli Zakon o mjeriteljstvu kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske. Zastupnici su podržali donošenje zakonskog teksta, ocjenjujući da se njime osigurava infrastruktura koja je važna za zaštitu potrošača, zdravlja ljudi i okoliša od pogrešnih mjerenja. Prihvaćeni zakonski tekst ujedno trasira put prema osnivanju Nacionalne mjeriteljske ustanove, koja bi trebala osiguravati mjerenja na najvišoj državnoj razini. Time se ujedno osigurava i primjena istih mjernih jedinica u Hrvatskoj i zemljama razvijenog svijeta.

O PRIJEDLOGU

O predloženom zakonskom tekstu kojega je Vlada Republike Hrvatske uputila u proceduru po hitnom postupku, uvodno je govorio zamjenik ministra znanosti i tehnologije, dr.sc. **Zdenko Franić**. Obraćajući se zastupnicima, predstavnik predlagatelja napomenuo je da se ovim zakonom potpomaže infrastruktura važna za zaštitu potrošača, zdravlja ljudi i zaštita okoliša od pogrešnih mjerenja. On ujedno predstavlja i značajnu podršku gospodarstvu, jer osigurava primjenu istih mjernih jedinica u Hrvatskoj i u europskim zemljama, odnosno zemljama razvijenog svijeta. Kolika šteta može biti ukoliko se primjenjuju različiti sustavi mjerenja, pokazuje primjer skupocjene američke svemirske letjelice, koja je izgubljena jer su se koristili različiti sustavi mjerenja prilikom izrade i samoga leta.

Predloženi zakonski tekst uređuje područje državnih etalona, koji na određeni način predstavljaju i identitet pojedine države. U Republici Hrvatskoj danas imamo pet državnih etalona koji su akreditirani prema europskim normama i propisima, pa posljedično vrijede

svugdje u svijetu. Radi se o etalonima za masu, gustoću, temperaturu, tlak i duljinu, a u pripremi su etaloni za silu, električne veličine, tlak zraka i dozimetriju. U Hrvatskoj se godišnje umjeri oko pola milijuna mjerila, od benzinskih pumpi, plinomjera, vaga, tlakomjera do onih mjerila koja se javljaju u svakodnevnoj upotrebi. Ovaj tekst ujedno trasira osnivanje Nacionalne mjeriteljske ustanove, koja bi trebala osiguravati mjerenja na najvišoj državnoj razini, kao temelj ustrojstva mjerenja i ispitivanja u najširem smislu riječi. Za osnivanje ove ustanove bit će potrebno osigurati sredstva iz Državnog proračuna kako bi se osigurala neovisnost i nepristranost navedene ustanove. Ovim se zakonskim tekstom ujedno predviđa i osnivanje mjeriteljske inspekcije, koja bi učinkovito ispitivala sve ono što je u vezi s kvalitetom određenih mjerila. Time bi se na bitan način utjecalo i na zaštitu potrošača, ocijenio je zamjenik ministra Franić.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovale su se i nadležna saborska tijela. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona i ne protivi se primjeni hitnog postupka, a na tekst Konačnog prijedloga podnio je dva amandmana. Predložena izmjena odnosi se na članak 7. stavak 2. i glasi: "Poslovi zakonskog mjeriteljstva jesu poslovi s javnim ovlastima". Drugim amandmanom koji se odnosi na članak 42. predloženo je da se u stavku 2. iza riječi: "ovlaštene", dodaju i riječi "osim onih koje obavljaju poslove zakonskog mjeriteljstva". Ovim se amandmanima određuje jasniji izričaj, ocijenio je podnositelj.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu o navedenom Prijedlogu zakona raspravljao je u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. U raspravi je predstavnik

predlagatelja, između ostalih ocjena iznio i stav da je temeljni cilj Zakona, zaštita građana od posljedica pogrešnih mjerenja u službenim i trgovačkim poslovima, te u zaštiti okoliša, zdravlja građana, zaštiti na radu i tehničkoj sigurnosti. Nakon uvodnog izlaganja, Odbor je bez rasprave i jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje Zakona o mjeriteljstvu.

Odbor za europske integracije jednoglasno je utvrdio da je Konačni prijedlog zakona o mjeriteljstvu usklađen s pravnim stečevinom Europske unije.

RASPRAVA

Nakon izlaganja predstavnika predlagatelja govorili su predstavnici parlamentarnih stranaka. Prvi je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio zastupnik akademik **Ivo Šlaus**. On je podsjetio da je mjeriteljstvo ugrađeno u temelje naše civilizacije, a sve što gradimo bazirano je na mjerama. Pozdravio je donošenje predloženoga teksta, ocjenjujući da će ono biti od značajnog utjecaja, ne samo na razvoj hrvatskog gospodarstva, već i na znanost.

Stručne poslove treba prepustiti mjerodavnim tijelima

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik dr.sc. **Jure Radić**. Istaknuo je važnost ukupnog mjeriteljstva u Hrvatskoj i svijetu, ocjenjujući da će se primjenom ovoga teksta podići razina usklađenosti mjeriteljstva, prvenstveno u odnosu na Europsku zajednicu.

Podržao je donošenje predloženoga zakona, te se osvrnuo na formiranje mjeriteljskog instituta, napominjući da status osnivača treba omogućiti i mjerodavnim znanstvenim institucijama u Republici Hrvatskoj. Predložio je ujedno precizniju formulaciju koja se odnosi na članak 9.

predloženoga teksta, gdje se definira formiranje mjeriteljskog savjeta, ocjenjujući da bi trebalo navesti tko će sve sačinjavati savjet. Budući da je riječ o stručnom savjetodavnom tijelu, nadležnosti treba prepustiti onim ljudima, odnosno stručnjacima koji su upućeni u ovaj posao.

Bez sredenog sustava normiranja ne možemo se ravnopravno uključiti u sustave europskih integracija.

U ime Kluba zastupnika DC-a govorila je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt**, koja je upozorila da se bez sredenog sustava normiranja ne možemo ravnopravno uključiti u sustave europskih integracija. Podsjetila je na dosadašnju situaciju koja se odnosi na postojeće zakone, navodeći da već djeluju tri laboratorija unutar sustava Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo, te da uspješno obavljaju svoje mjeriteljske poslove. Usklađivanjem sustava propisa, država daje potporu razvoju gospodarstva i potiče izvoz robe, a istovremeno štiti domaćeg potrošača, odnosno kupca uvezene robe. Upozorila je da će temeljno mjeriteljstvo trebati snažniju podršku države. Izlaganje je zaključila ocjenom da su državni etaloni strateško - infrastrukturne naravi, te su ujedno izuzetno značajni za prodaju dobara i usluga, kao i za sigurnost ljudi. Predloženi zakonski tekst svakako zaslužuje da se uvrsti u "paket" europskih zakona, a prilikom glasanja imat će podršku i Kluba zastupnika DC-a, zaključila je zastupnica Vesna Škare-Ožbolt.

Prilikom uvoza potrebno je osigurati preventivni nadzor

U ime Kluba zastupnika HIP-a govorio je zastupnik **Dario Vukić**. On je ocijenio da se prednosti predloženog sustava očituju u otvaranju hrvatskog tržišta. Bitno je međutim upozoriti da oni koji predlažu njegovo donošenje, moraju voditi računa da se u prvih 7 mjeseci hrvatski uvoz, mjereno u dolarima, povećao za 47% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Ocijenio je da domaće gospodarstvo gubi izvozni dah, a osobito je negativna

struktura uvoza, u kojemu dominira uvoz potrošnih dobara. Istovremeno je uvoz nove tehnologije i kapitalnih dobara neznatan.

Upozorio je zatim da se prilikom uvoza obavlja posljedični, umjesto preventivnog nadzora, a umjesto državnih, uvode se nove institucije koje mogu servisirati snažne korporacije koje samom svojom veličinom stječu dominaciju nad manjim i financijski slabijim tvrtkama. Ocijenio je da bi svaki novi zakon trebao rezultirati određenim poboljšanjem, ali u ovom slučaju nisu obavljene komparativna istraživanja o tome što će se sve poboljšati na tržištu. Pozitivne promjene trebaju se uvoditi zbog vlastitih potrošača i gospodarstva, a ne zbog eventualnih političkih očekivanja i pritisaka, zato što smo potpisali Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Upozorio je na moguću pogrešku unutar članka 24. predloženog teksta, kojom se uređuje ovjera i mjerenje toplinske energije, plinomjera, korektora, vodomjera i brojila električne energije, a koja hrvatskog potrošača može dovesti u nepovoljniju situaciju od postojeće. Potrebno je jasnije definirati i sudbinu današnjih potvrđenih laboratorija koja se uređuje u članku 80, te precizirati članak 52. kojim se formira novo tijelo mjeriteljske inspekcije, a ukida nadzor ovlaštenom mjeritelju.

Predloženim tekstom smanjuju se tehničke barijere u trgovini, a ujedno se promovira i kvaliteta naše robe.

Ukazujući da će pojedini dijelovi zakonskog teksta stupiti na snagu za godinu do dvije dana, zapitao je predlagatelja za razloge zbog kojih se odlučio za primjenu hitnog postupka. Smatra da se ipak mogu izreći pohvale što se predlagatelj trudio zadržati što je više moguće pozitivnih standarda koji postoje u našim zakonima, ali nije u tome uspio zbog nametnutih kriterija. Državne inženjere oko zaštite potrošača i građanina daju se nekom drugome, a iskustva ostalih europskih država upućuju na dužan oprez. Upozorio je ujedno na dinamičnost današnjeg tržišta, gdje se nameće potreba za širom, stručnom raspravom

koja bi građanima trebala objasniti što bi provođenje ovih zakona sutra značilo za njihov život i standard. Zbog svih navedenih argumenata, zastupnik Vukić smatra razložnim da predlagatelj povuče hitan postupak, a predloženi zakonski tekst uputi u redovitu proceduru.

Zastupnicima se zatim u završnoj riječi ponovno obratio zamjenik ministra, dr.sc. **Zdenko Franić**. Ukazao je na manje pravopisne pogreške, te ponovno istaknuo bit predloženoga teksta, kojim se smanjuju tehničke barijere trgovini, dodajući da se njime promovira i kvaliteta naše robe. To istovremeno pruža i veće izvozne šanse, te onemogućava ili zabranjuje uvoz loše robe. Precizirao je podatak koji se odnosi na akreditirane laboratorije, podsjećajući da ih radi čak 25, a 30 ostalih je u postupku. Hrvatsko akreditacijsko tijelo sada radi u okviru Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo, a predloženim mehanizmima uspostavlja se povjerenje i certifikacijska suglasnost kao mjera koju provodi nepristrana treća strana. Ona ukazuje da postoji povjerenje i da je odgovarajući proizvod sukladan s određenom normom, te da je prošao potrebna ispitivanja.

Upravo je nepristranost ključna odlika i razlog zbog kojeg se ide u donošenje ovih organizacijskih zakona vezanih uz akreditacijsko i normirano tijelo. Cilj ovog paketa zakona odnosi se na stimuliranja laboratorija čiji su rezultati priznati u svijetu, a predložena pravila potrebno je usvojiti te provesti i od gospodarstvenika, zaključio je predstavnik predlagatelja.

Ovom je konstatacijom zaključena i rasprava, a predsjedavajući je napomenuo da će se glasanje obaviti u nastavku rada.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Prije samog glasanja predsjedavajući je zatražio od zamjenika ministra znanosti i tehnologije dr.sc. **Zdenka Franića**, da se očituje o amandmanima koje je podnio **Odbor za zakonodavstvo**. On nije prihvatio prvi amandman Odbora, dodajući da "nisu poslovi javna ovlast, već da pravna osoba koja obavlja poslove zakonskog mjeriteljstva ima javnu ovlast". Govoreći u ime Odbora za zakonodavstvo, zastupnik Josip Leko napomenuo je da je možda u pitanju "igra

riječi", ali ostaje kod predložene formulacije Odbora. Zatražio je glasovanje, ali amandman nije prihvaćen.

Nije prihvaćen ni slijedeći amandman Odbora jer je predstavnik Vlade ocijenio da se ovdje radi o poslovima mjeriteljstva. Smatra da primjerice ne moraju sve stanice za tehnički pregled

obavljati poslove zakonskog mjeriteljstva. Govoreći u ime Odbora za zakonodavstvo, zastupnik Leko je ocijenio kako ipak smatra da se pravne osobe s javnim ovlastima utvrđuju zakonom. Zbog ovih je razloga i predložen rečeni amandman, pa je zatražio da se pristupi glasovanju. Ni ovaj amandman

nije prihvaćen, a zatim je predsjedatelj zaključio raspravu i pozvao zastupnike na glasovanje.

Nakon brojanja glasova konstatirano je da je većinom glasova donesen Zakon o mjeriteljstvu u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O NORMIZACIJI

Približavanje europskim standardima na području tehničkih normi

Većinom glasova Hrvatski sabor donio je Zakon o normizaciji, zajedno s prihvaćenim amandmanima. U raspravi je ocijenjeno da se ovim zakonom osigurava slobodno kolanje robe, ljudi i kapitala, a istovremeno se obavlja usklađivanje hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije na navedenom području.

O PRIJEDLOGU

Uvodno obrazloženje zastupnicima je iznio predstavnik predlagatelja i zamjenik ministra znanosti i tehnologije dr.sc. **Zdenko Franić**. Napomenuo je da predloženi tekst kojega je Vlada Republike Hrvatske uputila po hitnom postupku, predstavlja dio zakona iz paketa tehničkog zakonodavstva koje se odnose na smjernice novog pristupa. On ujedno ruši tehničke barijere i osigurava slobodno kolanje robe, ljudi kapitala i usluga. Sastoji se inače od tehničkog ujednačavanja, tako da se tehnički detalji harmoniziranih smjernica Europske unije, usklađuju po jedinstvenom postupku, za razliku od smjernica tzv. starog pristupa koji je vrijedio do 1985. godine.

Prema novom pristupu, smjernice se ne prenose od riječi do riječi, već se ugrađuju

u zakonodavstvo, te provode u nacionalna zakonodavstva u njihovom duhu.

Zakon o normizaciji predstavlja organizacijski zakon kojim se uređuje osnivanje Nacionalnog normirnog tijela, koje ima zadaću pripremanja i izdavanja hrvatskih normi te njihovo predstavljanje u europskim i međunarodnim institucijama. Ujedno se uređuje održavanje zbirke hrvatskih normi kao i njihovo uređivanje i raspačavanje. U uvjetima slobodnog tržišta, norme su jedino legalno i legitimno sredstvo obrane od loših roba i usluga, te su kao takve izuzetno važne. Norma je ujedno dobrovoljni dokument kojim se ne sprječava razvoj tehnologije, a koji se prihvaća konsenzusom. Ukoliko se pojavi neko revolucionarno tehnološko rješenje, za očekivati je da ga se brzo usvoji i da ono kao takvo postane određeni standard. U Republici Hrvatskoj Europska unija ima otprilike 17 do 18 tisuća normi, a prihvaćanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, prihvaćena je i obveza da će se prihvatiti 85% od tih normi, kako bi se spremno dočekao ulazak u Europsku uniju, te obavila prilagodba tehničkog zakonodavstva. Do sada je prihvaćeno oko 7 tisuća normi, od kojih su neke i međunarodne, a oko 3 tisuće novih je u nekoj od faza pripreme.

Riječ je dakle o opsežnom poslu i to ne samo usvajanja i donošenja, već i njihovog stvarnog ugrađivanja u pojedine pravilnike. Time se ujedno promovira svijest kod gospodarstvenika da se norme postupno ugrađuju i u vlastite proizvode. Kod nas se norme prihvaćaju putem tehničkih odbora Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo, a u njima sudjeluju eksperti, znanstvenici, stručnjaci i gospodarstvenici. Hrvatska neće moći pristupiti Uniji dok ne pokaže da se norme zaista primjenjuju, a predloženi zakonski tekst omogućava ostvarivanje neovisnosti normirnog tijela, od bilo kakvih pritiska. Ocjenjujemo da će se prihvaćanjem ovoga zakona, Republika Hrvatska dodatno približiti Europskoj uniji i tržišnom gospodarstvu, zaključio je predstavnik predlagatelja.

RADNA TIJELA

Odbor Hrvatskog sabora za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona, ne protiveći se primjeni hitnog postupka. Predloženi su i amandmani na tekst Konačnog prijedloga. Predloženo je da se u članku 6. iza riječi: "član" dodaju riječi: "stručnog vijeća". Drugim amandmanom utječe se na članak 7. stavak 2.

koji se mijenja i glasi: "Poslovi zakonskog mjeriteljstva jesu poslovi s javnim ovlastima". U članku 42. stavku 2. iza riječi: "ovlaštene" dodaju se riječi: "osim onih koje obavljaju poslove zakonskog mjeriteljstva".

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu proveo je raspravu te jednoglasno odlučio predložiti Saboru donošenje Zakona o normizaciji, uz amandman koji se odnosi na članak 20. Predložili su da se iza broja 12. dodaju riječi: "Zakona o normizaciji ("Narodne novine", br. 55/96.)", a riječi "te brišu odredbe ostalih članaka Zakona o normizaciji ("Narodne novine", br. 55/96) u dijelu koji se odnosi na normizaciju".

Odbor za europske integracije jednoglasno je utvrdio da je Konačni prijedlog zakona o normizaciji usklađen s pravnom stečevinom Europske unije.

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Klub zastupnika HDZ-a podnio je amandman koji se odnosi na članak 6. stavak 4, predlažući promjenu koja glasi: "Većinu članova stručnog vijeća, na način utvrđen aktom o osnivanju čine predstavnici stručnog vijeća".

Amandman je uputio i zastupnik **Vedran Lendić (SDP)** podnoseći amandman na članak 5. Nacrta prijedloga zakona. Predložio je da se iza članka 5. stavka 5. doda novi stavak 6. koji glasi: "Ustrojstvo ovlasti i način odlučivanja te druga pitanja od značenja za obavljanje djelatnosti i poslovanje hrvatskog normirnog tijela uređuje se statutom sukladno zakonu i aktu o osnivanju hrvatskog normirnog tijela."

RASPRAVA

Uređenje sustava normizacije

U raspravi je prva sudjelovala predstavnica Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, zastupnica **Dragica Zgrebec**. Napomenula je da su članovi ovog radnog tijela podržali donošenje zakona koji predstavlja pravnu osnovu uređenja sustava normizacije u Republici Hrvatskoj i kojim se obavlja usklađivanje hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio

Saboru donošenje Zakona o normizaciji uz amandman na članak 20.

Zatim su govorili predstavnici klubova, a prvi je uzeo riječ zastupnik **Franjo Kučar**. Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, zastupnik je ocijenio da se ciljevi hrvatske normizacije prije svega odnose na povećavanje razine sigurnosti proizvodnje, proizvoda i procesa, te čuvanje zdravlja i života ljudi uz zaštitu prirodnog okoliša. Ujedno se promiče i kakvoća proizvoda, procesa i usluga, te otklanjaju tehničke zapreke u međunarodnoj trgovini. Zakonom o normizaciji uređuje se organizacija normizacijske infrastrukture, a njime se ne prenose u nacionalno zakonodavstvo nikakvi elementi europskog prava. Temelj za organizaciju potrebnih upravnih struktura, predstavljaju odluke Europskog vijeća iz Kopenhagena i Madrida iz 1993. i 1995. godine. Državne vlasti trebaju zadržati samo zakonodavnu funkciju i funkciju provedbe zakona, te istodobno osigurati da sustav normizacije koji služi kao potpora zakonskom uređivanju ispravno funkcionira kao i da bude zadovoljavajuće tehnički osposobljen i neovisan.

Normizacija se prije svega odnosi na povećanje razine sigurnosti proizvodnje, te čuvanje zdravlja i sigurnosti ljudi i zaštitu prirodnog okoliša.

Cilj ovog usklađivanja je razvoj hrvatske industrije i trgovine, te povećanje njezine konkurentnosti na međunarodnom tržištu. Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje ovog Zakona, zaključio je zastupnik Kučar.

Odlučujući utjecaj imaju strukovne organizacije i tijela

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik dr.sc. **Jure Radić**. Podržao je one stavove koji su prepoznali važnost tehničkog usklađivanja Hrvatske na putu prema Europskoj uniji. Prihvaćanje ovih nekoliko zakonskih prijedloga koje je u paketu pripremio Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, predstavlja jednu od važnijih tema koje

treba dobro obraditi prije ulaska u Europsku uniju. Napomenuo je zatim da poslovni vezani uz normizaciju ostaju izvan državnih doseg, a posao se u potpunosti prepušta struci. Budući da se orijentiramo prema izvozu roba i proizvoda zemljama Europske unije, svi proizvodi moraju biti na razini njenih standarda i vrijednosti. Predložio je ujedno da većina ljudi u upravi i stručnom vijeću budu ljudi struke, a da Vlada putem manjine ima utjecaja na funkcioniranje i postojanje tih tijela. Takav bi pristup bio sukladan rješenjima većine zemalja Unije, ocijenio je zastupnik Radić.

Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo potvrdio se kao stručna i kompetentna institucija.

Podsjetio je zatim na period kada je osnovan Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, ocjenjujući da se u cijelom dosadašnjem periodu, ova institucija potvrdila kao stručna i kompetentna, što joj priznaju i sadašnje vlasti. Upozorio je zatim na potrebu da se pojača financijska potpora ovoj instituciji, kako bi stručne osobe mogle donijeti i urediti veliki broj zakonskih propisa i normi. Ocijenio je da će buduće stručno vijeće odgovorno i savjesno obavljati sve poslove, te napomenuo da će Klub zastupnika HDZ-a glasovati za predloženi zakonski tekst.

Akcent treba biti na zaštiti domaćih potrošača

Zastupnik **Dario Vukić** prenio je stavove Kluba zastupnika HIP-a. On je postavio pitanje o mogućoj sigurnosti koja se trebala prethodno provjeriti u praksi. Time bi se ujedno odgovorilo i na pitanje o zaštiti naših potrošača nakon primjene Zakona od 1. siječnja 2005. godine. Dodao je kako je u brojnim zemljama Europske unije postojao veliki oprez prilikom promjena postojećeg zakonodavstva. Istaknuo je ujedno i odredbu koja je sadržana u članku 19, prema kojoj će do početka rada Hrvatskog normirnog tijela, njegove poslove obavljati Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, koji je i do sada sve povjerene poslove uspješno apsolvirao. Zamjerio je zatim predlagate-

lju što je nepotrebno odabrao hitan postupak, iako će predložene mjere stupiti na snagu tek početkom 2005. godine. Zbog ovih okolnosti, pozvao je predlagatelja da skine oznaku hitnosti, a da se rasprava nastavi poslije najavljenih parlamentarnih izbora. Opisao je zatim osnovne značajke novog pristupa kojega Republika Hrvatska prihvaća donošenjem cijeloga seta zakonskih propisa koji su usklađeni sa zakonodavstvom Europske unije. Upozorio je da se smanjuje kontrola proizvoda prije izlaska na tržište, a povećava nadzor kvalitete na tržištu. Time se, ocijenio je na kraju izlaganja zastupnik Vukić, rješavaju posljedice, ali ne i uzroci, pa je i to razlogom da se prihvati drugo čitanje.

Budući da više nije bilo prijavljenih, predsjedavajući je zaključio raspravu. Pozvao je zatim predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra dr.sc. **Zdenka Franića**, na završnu riječ. On je prvo objasnio pojedine terminološke pojmove oko normizacije i normirnog tijela. Osvrćući se na veliki broj normi koje se nalaze pred Državnim zavodom, ocijenio je da bi se one mogle brzo usvojiti što se tiče same struke. Problem je, međutim, u propusnoj

moći samog gospodarstva, koje još mora poraditi na promicanju svijesti o tome da je potrebno hrvatske i europske norme implementirati u naš sustav. Prihvatio je sugestiju zastupnika Radića da većinu u stručnom vijeću čine članovi struke, nadajući se da će pristići i odgovarajući amandman. Naglasio je ujedno da je predloženi Zakon strogo organizacijske naravi, a radile su ga stručne osobe iz Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo. Rok stupanja na snagu odabran je kako bi se pripremio ustroj takvog normirnog tijela.

Govoreći o primjedbama Odbora za zakonodavstvo koje se odnose na članak 6. stavak 1. založio se što snažniji utjecaj vanjskih članova, čime se ujedno potiče razvoj gospodarstva. Važno je napomenuti da se u zemljama razvijenog tržišta ovakva tijela i nalaze izvan državne uprave. Objasnio je zatim i razloge zbog kojih ovo tijelo treba dobiti podršku od Državnog proračuna. Imajući u vidu situaciju oko hrvatskog gospodarstva i želeći smanjiti upliv države na minimum, ocijenio je da su predložena najbolja moguća rješenja.

Predsjedavajući je zaključio raspravu, naglašavajući da će se glasovanje obaviti kada se steknu uvjeti.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku rada predstavnik predlagatelja, dr.sc. **Zdenko Franić** izjasnio se o podnesenim amandmanima. Prihvatio je amandman Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu koji se odnosi na opisani članak 20. te amandman zastupnika **Vedrana Lendića (SDP)** kojim se dodaje stavak 6. unutar članka 5.

Positivno se očitovao i na amandmane Odbora za zakonodavstvo kojima se preciziraju članci 6. i 7, te amandman Kluba zastupnika HDZ-a kojim se mijenja stavak 4. unutar članka 6. predloženoga teksta.

Zatim se pristupilo glasovanju. Nakon brojanja glasova, predsjedavajući je konstatirao da je većinom glasova (85 "za", 6 "suzdržanih"), donesen Zakon o normizaciji u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PATENTU

Omogućena ponovna uspostava prava pod Zakonom određenim uvjetima

Većinom glasova i bez rasprave (89 "za" i tri "suzdržana") donesen je Zakon o patentu zajedno s prihvaćenim amandmanima. Predlagatelj Zakona je Vlada.

Prema odredbama članka 71. Sporazuma Republika Hrvatska obvezna je najkasnije do početka 2005. godine zajamčiti kvalitetu zaštite intelektualnog vlasništva na razini koja postoji u Europskoj zajednici (dalje skraćeno: EZ), uključujući i učinkovita sredstva za provedbu tih prava. Nastavno na započeti proces

usklađivanja, postojeći Zakon o patentima potrebno je uskladiti s pravnom stečevinom EZ-a.

Novim Zakonom o patentu, uz postojeća ograničenja zaštite patentom, uvodi se sljedeće:

- od zaštite patentom izuzimaju se ljudsko tijelo, razni stupnjevi njegova oblikovanja i razvoja ili jednostavno otkriće jednog od njegovih elemenata, uključujući odsječak ili djelomični odsječak gena, postupci kloniranja ljudi te modificiranja staničnih linija;

- patentom se ne može štititi uporaba ljudskih embrija u industrijske ili komercijalne svrhe, postupci za modificiranje genetičkog identiteta životinja za koje je vjerojatno da bi uzrokovali njihovu patnju bez ikakve bitne medicinske koristi za čovjeka ili životinju, kao i životinje koje su rezultat takvih postupaka, jer se smatraju izumima protivnim javnom poretku i moralu, te se kao takvi isključuju od zaštite patentom.

Zakonom o patentu uvodi se novi institut ponovne uspostave prava, kojim se

podnositelju prijave ili nositelju patenta koji je unatoč dužnoj pažnji propustio izvršiti radnju čega je posljedica gubitak prava, dopušta ponovna uspostava prava pod Zakonom propisanim uvjetima. Taj je institut uveden zbog kompatibilnosti Zakona o patentu s Ugovorom o suradnji na području patenata (PCT Ugovor).

Novim su Zakonom u odnosu na postojeći izmijenjene odredbe o novosti izuma, tako da se omogući priznavanje patenata i za tzv. drugu medicinsku uporabu tvari i smjesa, iako su iste već sadržane u stanju tehnike. Postojeće odredbe o prisilnoj licenciji precizirane su novim Zakonom o patentu tako da se dovedu u potpuni sklad s odredbama TRIPS-a. Sukladno tome uvodi se i uzajamna prisilna licencija (cross licensing), koju također zahtijeva i Direktiva 98/44/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 1998. o pravnoj zaštiti izuma s područja biotehnologije.

Zakonom o patentu također je predviđena mogućnost produljenja trajanja patenta na više od 20 godina uvođenjem svjedodžbe o dodatnom trajanju zaštite za lijekove i medicinske proizvode i za sredstva za zaštitu bilja koja su već zaštićena patentom, a za vrijeme koje je bilo utrošeno za ishođenje odobrenja za stavljanje tog proizvoda na tržište.

Uvođenjem poglavlja o Europskoj prijavi patenta i europskom patentu u Zakon o patentu, omogućena je neposredna primjena Sporazuma o suradnji i proširenju. S tim u vezi bilo je nužno uskladiti odredbe koje se odnose na plaćanje godišnjeg održavanja patenata u vrijednosti s međunarodnom praksom na tom području.

Donošenjem predloženog Zakona Republika Hrvatska imat će Zakon o patentu koji je u cijelosti usklađen:

- s europskim patentnim sustavom koji regulira Konvencija o priznavanju europskih patenata od 5. listopada 1973, izmijenjena 17. prosinca 1991.

- s pravnom stečevinom EZ-a koju čine Direktiva 98/44/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 1998. o pravnoj zaštiti izuma s područja biotehnologije, Uredba Vijeća br. 1768/92 od 18. lipnja 1992, koja se odnosi na uvođenje svjedodžbe za dodatnu zaštitu lijekova i medicinskih proizvoda i Uredba (EC) br. 1610/96 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 1996, koja se odnosi na uvođenje certifikata za dodatnu zaštitu sredstava za zaštitu biljaka.

Time su ispunjeni nužni uvjeti za ulazak RH u EU, a koji se odnose na zaštitu prava, moralnih i materijalnih, izumitelja odnosno nositelja patenata, stvaranje realnih uvjeta za prilagodbu gospodarstva Republike Hrvatske suvremenim gospodarstvima, posebice gospodarstvu Europske unije.

Donošenje predloženog Zakona poduprli su **odbori za zakonodavstvo, za gospodarstvo, razvoj i obnovu te za europske integracije.**

Pet amandmana podnijeli su zastupnici SDP-a **Snježana Biga-Friganović** i **Miroslav Furdek**. Prvim je dodana odredba kojom se podatak o priznanju patenta objavljuje u prvom idućem broju službenog glasila Zavoda, ali ne u roku dužem od 30 dana od datuma rješenja o priznanju. Predloženo je potom, drugim amandmanom, brisanje stavka koji

omogućuje zainteresiranoj osobi učiniti dostupnim broj prijave, datum podnošenja prijave, datum i naznaku države ili organizacije kojoj je podnesena prva prijava, podatke o podnositelju prijave te naziv izuma. Zastupnici dalje smatraju da bi trebalo urediti tekst članka 71. na način da se Svjedodžba o dodatnoj zaštiti izdaje samo za lijek namijenjen ljudima ili životinjama ili za sredstvo za zaštitu bilja, a ne i za medicinske proizvode, kako je sada navedeno. Sukladno slijedećem amandmanu stavak 4. istog članka glasilo bi: "Po ovom Zakonu temeljni patent znači patent koji štiti aktivni sastojak ili kombinaciju aktivnih sastojaka lijeka namijenjenog ljudima ili životinjama ili sredstva za zaštitu bilja, postupak za njihovo dobivanje ili primjenu". I posljednji amandman odnosio se na članak 71. u kojem bi se dodao novi stavak 5. te bi on glasilo: "Pojam prvo odobrenje za stavljanje u promet korišten u ovom članku znači, prvo odobrenje za stavljanje u promet lijeka namijenjenog ljudima ili životinjama ili sredstva za zaštitu bilja dobivenog u Republici Hrvatskoj ili EU."

Kako prijavljenih za raspravu nije bilo prešlo se na izjašnjavanje o amandmanima.

Odbijena, a potom i povučena bila su prva dva amandmana koja govore o objavljivanju patenta odnosno brisanju odredbe o dostupnosti podacima glede patenta. Ostale amandmane predstavnik predlagatelja je prihvatio, a potom i konačni prijedlog zakona.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VETERINARSTVU

Potpunija zaštita zdravlja ljudi i životinja

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske.

Osnovni cilj predloženih izmjena i dopuna Zakona o veterinarstvu je unapređenje obavljanja poslova gra-

nične veterinarske inspekcije u skladu sa suvremenom europskom praksom. Naročito je važno da će se izmjenama i dopunama preciznije definirati poslovi i zadaci granične veterinarske inspe-

kcije i tako olakšati nadzor i ubrzati stvaranje uvjeta za što bolje provođenje zaštite zdravlja ljudi i životinja. Istovremeno, izmjenom će se zakoračiti u proces postupnog usklađivanja

provedbenih propisa s pravnim poretkom EU u području veterinarstva.

Prihvatanjem predloženih izmjena i dopuna Zakona uklonile bi se nejasnoće u postojećem Zakonu glede temeljnih neusklađenosti s propisima EU, te bi se stvorili preduvjeti za promjenu ovlasti rada određenih sudionika u poslovima veterinarstva.

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova u hitnom postupku donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislava Ledića**. Rekao je da Zakon o veterinarstvu i teme koje on obuhvaća spada u tzv. europske zakone, što onda pretpostavlja obvezu da se u jednoj vremenskoj distanci usuglasi i s europskim kriterijima odnosno normama. Pojasnio je da se radi o djelomičnom usuglašavanju, "s time da računamo na postupnost u daljnjem postupku". Najavio je donošenje novog zakona koji bi onda obuhvatio i legislativu Europske unije.

Definiraju se zadaci granične veterinarske inspekcije, po mjeri EU.

"U ovim izmjenama kada je riječ o usuglašavanju s normama u Europskoj uniji poentiramo pitanje granične veterinarske inspekcije, njenih zadataka, značaja".

Dakle, definiraju se poslovi, zadaci granične veterinarske inspekcije, po mjeri EU. Drugo, pojačava se nadzor uvoza, provoza, prometa životinja i proizvoda od životinja i zaštite zdravlja ljudi i životinja. Tomislav Ledić rekao je da se mijenjaju one norme za koje se smatra da su u ovom trenutku kod nas nedovoljno utemeljene, nedovoljno efikasne. Zakon se mijenja i u onom dijelu koji se odnosi na odnose organizacijske naravi, uvjete za dobivanje certifikata za bavljenje veterinarskih inspektora. Mijenja se i način i postupak imenovanja odnosno davanja odobrenja.

Treće, zakon stvara preduvjet za uspostavu informacijskog sustava i baze podataka, komunikacijsku povezanost preko Interneta ne samo u okviru Republike Hrvatske nego i sa zemljama koje nas okružuju i zemljama izvoznicima stoke i stočarskih proizvoda.

Četvrto, ovo znači i pristup sredstvima CARDS programa odnosno Svjetske banke, te stvaranje uvjeta za korištenje inozemnih kredita ili donacija ili drugih oblika potpore u sferi veterinarskih usluga i veterinarskih poslova.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku.

Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba ustavnopravne naravi.

Odbor za europske integracije raspravljao je o predmetnom Zakonu kao zainteresirano radno tijelo. Na sjednici je bila nazočna većina članova Odbora. Odbor je jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu usklađen s pravnom stečevinom Europske unije.

RASPRAVA

Potrebno je kontrolirati i količine uvoza

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislava Ledića**, u ime Kluba zastupnika HSL-a govorio je **Marko Baričević (HSL)**. Ustvrdio je da njegov Klub prihvaća ovaj zakon koji je "jedna blaga usklađba sa zakonima i pravilnicima Europske unije". Rekao je da je najveći akcent na graničnoj veterinarskoj inspekciji, odnosno osnovni cilj izmjena i dopuna Zakona o veterinarstvu je unapređenje obavljanja poslova granične veterinarske inspekcije, u skladu sa suvremenom europskom praksom, "da uvoz, izvoz i provoz pošiljaka životinja, životinjskih proizvoda i drugih pošiljaka nadgledaju naši veterinarski inspektori".

Međutim, Baričević je izjavio da bi volio da imamo i inspekciju koja će kontrolirati količine uvoza uopće, te da bi na taj način mogli smanjiti uvoz.

Iznio je podatke o izvozu i uvozu poljoprivrednih proizvoda od 1. do 6. mjeseca 2003. godine. Podsjetio je da smo u Italiju izvezli poljoprivrednih proizvoda za 31 milijun dolara, a iz Italije smo ih uvezli za 52 milijuna. U Njemačku smo izvezli za 13 milijuna dolara, a uvezli za 38 milijuna, u Austriju smo izvezli za 5 milijuna dolara, a uvezli za 36 milijuna dolara. U Mađarsku smo izvezli za milijun i šesto tisuća dolara poljoprivrednih proizvoda, a uvezli za 48 milijuna.

Naglašava da iako je Hrvatska ravničarsko-kontinentalna i mediteranska država, a Slovenija alpsko-brdska država, mi smo u Sloveniju za prvih 6 mjeseci ove godine izvezli poljoprivrednih proizvoda za 29 milijuna dolara, a uvezli za 41 milijun dolara. "Neće naša granična veterinarska inspekcija ovo spriječiti nažalost. Oni će raditi svoj posao, ali ovo je posao možda neke druge, nazovimo to i državne inspekcije".

Rekao je da je sigurno jedno od osnovnih pitanja poštuje li se Zakon o poljoprivredi. "Ako je naš odgovor da ga poštujemo, onda lažemo. Ako je naš odgovor da ga ne poštujemo, onda nećemo u EU, a mi ga ne poštujemo".

Zaključno je rekao da će Klub zastupnika HSL-a podržati ovaj Prijedlog, iako se njime neće riješiti problemi o kojima je govorio.

Ovime je zaključena rasprava.

Zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, **Tomislav Ledić**, u ime predlagatelja dao je završnu riječ. Rekao je da je Nacionalni program poljoprivrede, tzv. Zeleno izvješće o stanju u poljoprivredi na dnevnom redu ovog zasjedanja Sabora, te da se nada da će biti prilike o njemu raspravljati. "Koja je točka, ne odlučujemo mi iz ministarstva".

Zahvalio je zastupniku Baričeviću na podršci ovom Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu.

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova, sa 78 glasova "za" i 17 "suzdržanih" donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

S.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU

Smanjen broj obveznih dokumenata

Nakon rasprave Hrvatski je sabor većinom glasova odlučio (uz određene zaključke) da će se o Konačnom prijedlogu zakona o prostornom uređenju provesti treće čitanje. Ovim se zakonom uređuju osnovni ciljevi, načela i uloga sustava prostornog uređenja, subjekti prostornog uređenja, sustav praćenja stanja u prostoru, uređenje građevinskog zemljišta te, među ostalim, postupni prelazak iz dosadašnjeg sustava prostornog uređenja u novi sustav.

O Prijedlogu ovog zakona pisali smo u broju IHS-a 328, od 17. 4. 2002.

O PRIJEDLOGU

Ovdje prikazujemo samo razlike između rješenja koja se sada predlažu u odnosu na rješenja iz Prijedloga zakona o kojem je Sabor raspravljao krajem veljače 2002. godine. Prema obrađenim primjedbama i mišljenjima iznesenim u vezi s Prijedlogom zakona izvršena je nomotehnička dorada teksta i to naročito definiranjem određenih pojmova dosljednom primjenom tehničkih termina čime je tekst zakona transparentniji. Smanjen je broj subjekata prostornog uređenja (ne propisuje se potreba osnivanja Savjeta za prostorno uređenje RH čije će poslove obavljati Savjet za održivi razvoj koji će biti ustrojen Zakonom o zaštiti okoliša). Dopunjen je sadržaj programa za unapređenje stanja u prostoru na način da osim već propisanog mora sadržavati bilancu izvršenja prethodnih programa mjera, čime se postiže kontinuitet i međusobna povezanost ovih programa te da mora određivati sredstva potrebna za izvršenje programa mjera i izvore tih sredstava.

Smanjen je broj obveznih dokumenata prostornog uređenja (nema više obveze donošenja programa prostornog uređenja RH i urbanističko-konzervativnog

plana), produžen je rok važenja odluke o građevinskom području općine do donošenja prostornog plana uređenja općine i omogućena je provedba zahvata u prostoru izvan građevinskog područja u funkciji obavljanja poljoprivrede, šumarstva i turizma u seljačkom domaćinstvu.

Smanjen je broj obveznih dokumenata prostornog uređenja (nema više obveze donošenja programa prostornog uređenja RH i urbanističko-konzervativnog plana), produžen je rok važenja odluke o građevinskom području općine do donošenja prostornog plana uređenja općine i omogućena je provedba zahvata u prostoru izvan građevinskog područja u funkciji obavljanja poljoprivrede, šumarstva i turizma u seljačkom domaćinstvu.

Brisana je obveza davanja mišljenja županijskog odnosno Gradskog zavoda o detaljnom planu uređenja prije njegova donošenja, jasnije je određen sadržaj Uredbe o prostornom uređenju i korištenju građevinskog zemljišta, promijenjena je nadležnost za izdavanje izvoda iz dokumenta prostornog uređenja, koji sada izdaje upravni odjel grada odnosno općine. Nadalje, definirani su cilj i nositelj obveze uređenja građevinskog zemljišta i izbrisana definicija pojma građevinskog zemljišta kao tehnički nepotrebna.

Omogućena je izgradnja zdravstvenih, obrazovnih, upravnih i drugih građevina potrebnih za obavljanje poslova iz djelokruga jedinica područne i lokalne samo-

uprave u izgrađenim dijelovima građevinskog zemljišta bez obveze donošenja urbanističkog plana uređenja ili detaljnih planova uređenja, te, među ostalim, uveden je doprinos za komasaciju kao novi izvorni instrument financiranja urbane komasacije, instrument podjele građevinskih čestica u postupku komasacije kojim se izjednačuju razlike u građevinskom potencijalu tih čestica.

RADNA TIJELA / AMANDMANI

Odbor za zakonodavstvo je prvi put razmatrao Konačni prijedlog zakona o prostornom uređenju još u rujnu, odnosno u listopadu 2002. godine. Podupro je njegovo donošenje, ali je sugerirao Hrvatskom saboru da odgodi raspravu o tome dok zajednička radna skupina, sastavljena od predstavnika ovog i matičnog Odbora, ne utvrdi prijedloge amandmana na njegov tekst. U ožujku ove godine, nakon provedene rasprave o Prijedlogu amandmana te brojnim primjedbama i prijedlozima na ponuđena zakonska rješenja, utvrdio je 46 amandmana na Konačni prijedlog ovog Zakona. Pođimo redom.

Predložio je, ponajprije, brisanje odredbi koje utvrđuju ciljeve i načela sustava prostornog uređenja, uz obrazloženje da kao takve ne utvrđuju prava, obveze i odgovornosti, te da se ne mogu izravno provoditi (stavak 2. u članku 1. te članci 2. i 3.). Među ostalim, sugerirao je da se novim člankom 6a. predvidi mogućnost osnivanja Savjeta prostornog uređenja Republike Hrvatske koji bi davao mišljenja, i ocjene o prijedlozima dokumenata prostornog uređenja koje donosi Hrvatski sabor, te koji se odnose na zaštićeno obalno područje. Založio se i za brisanje članka 11. kojim se predviđa da Gradsko vijeće, umjesto upravnog odjela grada,

može ustrojiti Gradski zavod za prostorno uređenje.

Svoj prijedlog za brisanje riječi "od važnosti za županiju odnosno Grad Zagreb" u članku 13. popratio je obrazloženjem kako je dvojbeno da se ovlaštenom arhitektu daje pravo samo na izradu lokacijskih projekata za zahvate u prostoru od važnosti za županiju odnosno Grad Zagreb, a ne i za grad i općinu ili za "obične" zahvate, odnosno sve lokacijske projekte. Smatra neprihvatljivom i mogućnost da resorno Ministarstvo prenese poslove polaganja stručnog ispita radi provjere osposobljenosti stručnjaka za poslove prostornog uređenja, na drugu osobu (amandman na čl. 14).

Njegov je daljnji prijedlog da se sadržaj informacijskog sustava prostornog uređenja Republike Hrvatske, koji je nepotpuno i nepregledno pobrojan u članku 15, sustavno propiše podzakonskim aktom. Među ostalim, predložio je i brisanje stavka 2. u članku 17. kojim se predviđa poduzimanje mjera prema posebnom zakonu, u slučaju da tijela državne uprave te pravne osobe s javnim ovlastima ne osiguraju dokumente i podatke iz svog djelokruga potrebne za uspostavu i vođenje informacijskog sustava te za izradu dokumenata praćenja stanja u prostoru i prostornog uređenja.

Spomenimo, nadalje, prijedlog za brisanje stavka 3. u članku 20. koji predviđa da Program mjera za unapređenje stanja u prostoru sadrži i bilancu izvršenja prethodnih programa mjera, te sugestiju za brisanje stavka 4. u članku 21. (propisuje da je nepodnošenje tog dokumenta predstavničkom tijelu lokalne jedinice, najkasnije do 1. siječnja godine u kojoj se donosi, teža povreda radne dužnosti gradonačelnika odnosno općinskog načelnika).

Odbor je sugerirao i preformulaciju odredbi članka 22. Prema njegovu prijedlogu Županijski odnosno Gradski zavod za prostorno uređenje trebao bi u roku 15 dana od donošenja spomenutog programa mjera obavijestiti Ministarstvo o njegovoj objavi u službenom glasilu jedinice područne (regionalne) samouprave (u Zakonu je predviđena dostava tog dokumenta). Istu obvezu imali bi upravno tijelo grada, odnosno gradski zavod i upravno tijelo općine prema županijskom zavodu za prostorno uređenje.

Članovi tog radnog tijela založili su se i za izmjenu stavka 2. (podstavak 3.) u članku 25. Naime, po njihovu mišljenju

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, među ostalim, mora sadržavati i organizaciju prostora u odnosu na prostorne cjeline zajedničkih prostornih i razvojnih obilježja za koje se donose prostorni planovi područja posebnih obilježja." Prema njihovu prijedlogu, novelirani članak 26. Konačnog prijedloga zakona bi glasio:

"Strategiju prostornog uređenja Republike Hrvatske donosi Hrvatski sabor.

O prijedlogu dokumenata prostornog uređenja iz stavka 1. ovog članka pribavljaju se mišljenja županijskih skupština i Skupštine Grada Zagreba, u kojima su sadržana i prethodna mišljenja predstavničkih tijela jedinica područne (regionalne) samouprave.

Prijedlog Strategije iz stavka 1. ovog članka te mišljenja iz stavka 2. ocjenjuje Savjet.

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske objavljuje se u "Narodnim novinama".

Spomenimo, među ostalim, i njihovu sugestiju da se iz članaka 28. i 35. izostavi rečenica "Suglasnost se radi znanja dostavlja i urbanističkoj inspekciji" (riječ je o suglasnosti Ministarstva o usklađenosti prostornog plana županije s odredbama ovog Zakona, Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske, itd., odnosno o suglasnosti županijskog upravnog odjela o usklađenosti prostornog plana uređenja grada ili općine s prostornim planom županije, itd.

Predlažu, nadalje, da se iz članka 32. Konačnog prijedloga zakona izostavi stavak 2. koji regulira što sve sadrži prostorni plan uređenja područja posebnih obilježja, radi provedbe. Mišljenja su, također, da bi stavak 4. u članku 36. (propisuje da se prostorni plan grada ili općine ne donosi za područje unutar granica nacionalnog parka) trebalo dopuniti riječima "i parka prirode". Prema predloženim izmjenama članka 37.

Odlukom o građevinskom području općine (vrijedila bi privremeno, do donošenja prostornog plana, a najduže 5 godina) određivale bi se granice izgrađenog građevinskog područja naselja.

Spomenimo i njihovu sugestiju za dopunu članka 39. novim stavkom 2. koji bi glasio: "Urbanistički plan uređenja donosi se za naselja, odnosno dijelove naselja koja su sjedišta gradova, za naselja odnosno dijelove naselja registrirana kao povijesne urbanističke cjeline te

za naselja određena prostornim planom županije i Grada Zagreba, odnosno Programu mjera." Založili su se i za brisanje stavaka 2. i 3. u članku 41. Riječ je o odredbama koje reguliraju što sve sadrži urbanistički plan uređenja prostora, radi provedbe.

Zahtijevali su i da se iz stavka 2. u članku 42. izostave alineje 4. i 5. jer smatraju da urbanističke planove uređenja prostora ne bi trebalo donositi za izdvojena građevinska područja turističkih, rekreacijskih, gospodarskih i drugih namjena u kojima je predviđena nova izgradnja i uređenje zemljišta, te za područja cjelovite rekonstrukcije i sanacije izgrađenih dijelova građevinskih područja.

Među ostalim, založili su se i za brisanje članka 46. kojim se uređuje postupak donošenja detaljnog plana prostornog uređenja. Istodobno su predložili dodavanje novog stavka 2. u članku 49., koji bi glasio: "Mjerila kartografskih prikaza grafičkog dijela dokumenata prostornog uređenja, standard elaborata prostornih i urbanističkih planova, te obvezne prostorne pokazatelje propisuje ministar".

Predložili su, nadalje, dopunu stavka 2. u članku 52, tako da glasi: "Zaštićeno obalno područje izvan područja grada od posebnog je interesa za Republiku Hrvatsku". Mišljenja su, također, da iz ovog članka treba izostaviti stavak 3. kojim je propisano da Vlada RH donosi Uredbu o provođenju ovog Zakona u zaštiti, uređenju i korištenju zaštićenog obalnog područja.

Daljnji je njihov prijedlog da se iz zakonskog teksta izostave članci 53, 54. i 55. koji obuhvaćaju propise i norme koje se primjenjuju u izradi dokumenata prostornog uređenja. Spomenimo i sugestiju za izmjenu stavka 1. u članku 56, tako da glasi: "Izradi dokumenata prostornog uređenja pristupa se na temelju prostornog plana višeg reda, te ako je to određeno programom mjera za unapređenje stanja u prostoru. Članovi Odbora smatraju suvišnim i članak 60. Konačnog prijedloga zakona kojim se uvodi mogućnost promjena dijelova plana šireg područja, kada se to u izradi plana užeg područja utvrdi kao opravdano te regulira kojim postupkom i u kojem opsegu. Mišljenja su, također, da o lokacijskim projektima nije potrebno provoditi javnu raspravu (amandman na članak 61.).

Svoj prijedlog za brisanje članka 66. popratili su obrazloženjem da nije pri-

hvatljiva ovlast Vladi RH da propisuje "način" sudjelovanja drugih tijela i osoba u postupku donošenja dokumenata prostornog uređenja.

Pored navedenih amandmana Odbor je utvrdio i brojne primjedbe i prijedloge radi otklanjanja utvrđenih manjkavosti u pojedinim zakonskim odredbama (članci 8, 10, 12. i 13, 16, 20, 21. i 22, 24, 27, 28, 30, 32, 34, 38, 41. i 44, 48, 71. i 72, 65, 75. - 77, 79, 81. - 84, 91. - 105, 107. - 109.). Zbog brojnosti amandmana, primjedaba i prijedloga članovi tog radnog tijela sugerirali su Hrvatskom saboru da konačni prijedlog zakona o prostornom uređenju prosljedi u treće čitanje.

U raspravi na sjednici matičnog **Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša** ponovljene su primjedbe iznesene na tekst Prijedloga zakona koje predlagatelj nije uvažio (to se posebno odnosi na strukturu zakonskog teksta u kojem nije utvrđena podjela na prostorno i urbanističko planiranje, sukladno članku 134. Ustava, niti obvezni sadržaj tih planova). Budući da u obrazloženju zakonskog prijedloga nisu navedeni podnositelji čiji su prijedlozi u cijelosti ili djelomično prihvaćeni i ugrađeni u konačni prijedlog zakona, Odbor je sugerirao predstavniku predlagatelja da ih u uvodnom izlaganju na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora poimenično spomene. Ujedno je upozorio na potrebu usklađivanja predloženog Zakona s novim zakonima o gradnji i o komunalnom gospodarstvu (ta tri zakonska akta trebalo bi donijeti istovremeno).

U raspravi je izražena sumnja u provedbu predloženog zakona, s obzirom na to da nisu stvorene sve pretpostavke za njegovu primjenu. Naime, predstoji još donošenje 12 podzakonskih akata (predviđeni rokovi nisu realni) a i dalje ostaje neriješen problem valjanosti prostornih planova, posebno zbog starih i neažurnih prostorno-planskih dokumenata na razini lokalne samouprave.

Izraženo je mišljenje da novi zakon neće omogućiti bržu i jednostavniju gradnju, te upozoreno na mogućnost povećavanja bespravne gradnje, jer će u provedbi biti više problema za građane nego li za velike investitore. Po ocjeni sudionika u raspravi udio doprinosa za urbanu komasaciju suviše je veliko financijsko opterećenje za jedinice lokalne samouprave. Primijećeno je, nadalje, da je člankom 54. predviđena mogućnost donošenja "građevnog reda", ali nije

utvrđena nadležnost za njegovu izradu, a upitna je i njegova neposredna primjena, kao lokalnog propisa. Za članove Odbora dvojbene su i odredbe članaka 201. do 203. kojima se, u prijelaznom razdoblju, utvrđuje lokacijski nacrt kao supstitut za lokacijske uvjete, umjesto da se predvidi postepeno ukidanje lokacijske dozvole.

Među ostalim, upozoreno je na netočnost u obrazloženju razloga zbog kojih predlagatelj nije prihvatio primjedbe na članke 45. i 51. Prijedloga zakona o pribavljanju suglasnosti na urbanistički plan uređenja i detaljan plan uređenja. Naime, županijski i gradski upravni odjeli nisu i ne mogu biti nadležni za to da, putem izdavanja suglasnosti, kontroliraju "zakonitost" ovih dokumenata prostornog uređenja, kako se to navodi u obrazloženju, napominju članovi Odbora.

Nakon provedene rasprave Odbor je sugerirao Hrvatskom saboru da doneše predloženi Zakon, uz amandmansku korekciju pojedinih odredbi. Evo o čemu se radi.

Amandmanom što ga je uložio na članak 8. određuje se nadležnost županijskoga, odnosno Gradskog zavoda Grada Zagreba za izradu građevnog reda za područje županije, odnosno Grada Zagreba, a onim na članak 10. nadležnost upravnog odjela grada, odnosno općine za izradu građevnog reda na toj razini.

Amandmanskom korekcijom članka 51. predlaže se brisanje odredbe kojom bi se na zemljištu izvan građevinskog područja dozvolila gradnja građevina turizma u seljačkom domaćinstvu. (usvajanje ovog amandmana povlačilo bi za sobom i izmjenu stavka 2. u članku 37.). Svrha - spriječiti devastaciju ovog izuzetno vrijednog prostora. Njegovim amandmanom na članak 91. definira se pojam građevinskog zemljišta (tu je definiciju predlagatelj izostavio kao tehnički nepotrebnu). Predloženo je, naime, dodavanje novog stavka 1., koji bi glasio: "Građevinskim zemljištem, u smislu ovog Zakona, smatra se zemljište u građevinskom području naselja i zemljište izvan granica građevinskog područja naselja koje je izgrađeno ili za koje je donesena odluka o lokacijskim uvjetima".

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o ovom zakonskom prijedlogu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela (raspolagao je i pisanim mišljenjem Hrvatske udruge poslodavaca o tom aktu). Podržao je njegovo donoše-

nje bez primjedbi, uz napomenu da bi o predloženim rješenjima trebalo raspravljati paralelno s raspravom o novim zakonima o gradnji i o komunalnom gospodarstvu, koji su u izradi (s obzirom na pitanja koja uređuju navedeni zakonski propisi trebaju biti međusobno usklađeni).

U nastavku ukratko o amandmanima koje je **Vlada RH** utvrdila na vlastiti zakonski tekst. Isto kao i Odbor za zakonodavstvo, dodavanjem novog članka 7a. predvidjela je uvođenje novog subjekta prostornog uređenja - Savjeta prostornog uređenja i održivog razvitka Republike Hrvatske (sačinjavali bi ga stručni, znanstveni, politički, javni i drugi djelatnici). Smatra da je to nužno radi osiguranja uvjeta za ravnomjerniji održivi prostorni razvitak Republike Hrvatske, kao i radi povećanja stupnja stručnosti i znanstvene utemeljenosti dokumenata prostornog uređenja i drugih koje donosi Hrvatski sabor.

Radi terminološkog usklađenja s posebnim zakonom, korigirala je članak 8. i naslov ispred tog članka. Amandman na članak 11. popratila je obrazloženjem da donošenje pravilnika o uvjetima koje mora ispunjavati gradski zavod za prostorno uređenje treba biti u ingerenciji Vlade, a ne resornog ministra.

Amandmanskom korekcijom članka 13. proširila je djelokrug rada ovlaštenog arhitekta, na način da može izradivati lokacijske projekte za sve zahvate u prostoru, a ne samo za one od važnosti za županiju, odnosno Grad Zagreb, kako je to prvobitno bilo propisano.

Radi usklađivanja s posebnim propisima prema kojima pitanje nadležnosti mora biti uređeno zakonom, iz stavka 3. u članku 14. izostavila je riječi: "koje pojedine ili sve poslove vezane uz polaganje stručnog ispita može prenijeti na drugu osobu". S obzirom na to da je predložila brisanje članka 100. (predviđa zabranu gradnje do donošenja urbanističkog plana ili detaljnog plana uređenja) amandmanom na članak 20. se iz stavka 2. alineje 6. tog članka izostavljaju riječi "zabrana gradnje prema članku 100. ovog Zakona". Amandmanska korekcija tog članka uključuje i brisanje alineje 1. u stavku 2. Tom je odredbom propisano da Program mjera za unapređenje stanja u prostoru, ovisno o obuhvaćenom području, određuje potrebu izrade novih, odnosno izmjenu i dopunu postojećih dokumenata pro-

stornog uređenja i drugih dokumenata te dinamiku njihove izrade.

Svoj prijedlog za brisanje stavka 4. u članku 21. te stavka 3. u članku 22. obrazložila je potrebom usklađenja s posebnim zakonom kojim se uređuje pitanje odgovornosti gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika (u ovom slučaju radilo se o nepravodobnom podnošenju prijedloga programa mjera za unapređenje stanja u prostoru i dr.). Radi jasnijeg definiranja odredbi i otklanjanja dvojbi u pogledu pravnog karaktera odluke o lokacijskim uvjetima te sadržaja prostornog plana županije Vlada je podnijela amandmanskim korekcijama članaka 30, 32. i 34. preciznije je definirala sadržaj i pravni karakter prostornog plana Grada Zagreba, te prostornih planova uređenja područja posebnih obilježja, grada ili općine. U navedenim odredbama riječi "lokacijske uvjete" zamijenila je riječima "podatke potrebne za izdavanje uvjerenja o lokacijskim uvjetima". Isto je učinila i u člancima 38. i 41. radi jasnijeg definiranja i otklanjanja dvojbi u pogledu provedbe generalnog urbanističkog plana te urbanističkog plana uređenja prostora, a i radi terminološkog usklađenja s amandmanima na članke 67. i 74.

Precizirala je, nadalje, odredbe članka 35. te korigirala stavak 4. u članku 36. Svrha je ovog posljednjeg - otkloniti preklapanja prostornog plana grada ili općine s prostornim planom nacionalnog parka i parka prirode. Preformulirala je i članak 37. Konačnog prijedloga zakona radi njegova jasnijeg definiranja i otklanjanja dvojbi u pogledu primjene. Njegov amandmanom dodaje se i novi stavak 3. u tom članku koji glasi: "Odluka o građevinskom području općine sadrži podatke potrebne za izdavanje uvjerenja o lokacijskim uvjetima za zahvate u prostoru izvan građevinskog područja naselja u funkciji obavljanja poljoprivrede i šumarstva" (brisane su riječi "i turizma u seljačkom domaćinstvu").

Amandman pravno-tehničke naravi na članak 44. uložila je radi terminološke konzistentnosti i dosljednosti zakona, a onaj na članak 45. st.1 radi otklanjanja paralelnog (dvostrukog) načina određivanja obuhvata detaljnog plana uređenja (u stavku 1. brišu se riječi "odnosno programom mjera"). Po njenom mišljenju premještanje naslova - "Propisi o izradi dokumenata prostornog uređenja"

- ispred članka 52. (dosad je bio ispred članka 53.) pridonijet će preglednosti zakonskog teksta. Predložene amandmanske korekcije članka 53. trebale bi spriječiti negativne posljedice koje mogu proizaći iz provedbe prostornih i urbanističkih planova koji nedovoljno određuju pojedine zahvate u prostoru, odnosno situacije.

Jednodušna ocjena svih je da predloženi zakon nije prihvatljiv i da bi najbolje rješenje bilo poslati ga u treće čitanje, rekao je zastupnik.

Amandmanom na članke 67. stavci 1. i 2. te 74. uvodi se, kao instrument provedbe dokumenata prostornog uređenja, uvjerenje o lokacijskim uvjetima (način njegova izdavanja, sadržaj, rok važenja i dr. razrađeni su novopredloženim člancima 74a, 74b, 74c, 74d, 74e. i 74f.) To nije upravni akt, ali njime se zadržavaju dobre strane upravnog akta (lokacijske dozvole), napose u pogledu pravne sigurnosti investitora, a istodobno se uklanjaju loše (npr. složenost i dugotrajnost postupka donošenja). Na taj se način, naglašava Vlada u svom obrazloženju, otklanjaju dvojbe ističane u dosadašnjim raspravama u Hrvatskom saboru, u pogledu mogućnosti izravne primjene postojećih dokumenata prostornog uređenja i negativnih posljedica koje bi iz toga mogle proizaći. Radi terminološkog usklađenja s navedenim promjenama naslov Odjeljka 2. ispred članka 72. promijenjen je u "izvod iz detaljnog plana uređenja i uvjerenje o lokacijskim uvjetima" a korigiran je i članak 76. st 1.

Spomenimo i predloženu izmjenu članka 71. kojom se precizira da se "u slučaju neusklađenosti dokumenta prostornog uređenja nižeg s onim višeg reda, u provedbi zahvata u prostoru primjenjuje prostorni plan višeg reda".

S obzirom na to da je uveden institut uvjerenja o lokacijskim uvjetima više se neće izdavati izvodi iz svakog prostornog i urbanističkog plana, nego samo izvod iz detaljnog plana uređenja, napominje Vlada. To je razlog i za amandmansku korekciju članaka 72. i 73. (ispred ovog

posljednjeg stavljen je naslov: "Izvod iz detaljnog plana uređenja").

Ispred članka 74. Vlada je stavila naslov: "Uvjerenje o lokacijskim uvjetima" a izmjenama tog članka precizirala da se taj dokument izdaje na temelju prostornog plana, urbanističkog plana, odnosno odluke o građevinskom području, kojim je planiran namjeravani zahvat u prostoru, a u skladu s ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju njega, te u skladu s posebnim zakonima i propisima donesenim na temelju tih zakona, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno."

Amandmanom na članak 81. st. 1 mijenja se nadležnost za provođenje postupka pripreme odluke o lokacijskim uvjetima za zahvate u prostoru od važnosti za županiju odnosno Grad Zagreb, koji se provode na području dviju ili više županija odnosno Grada Zagreba (predviđeno je da ga provodi Zavod za prostorno uređenje Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja). To povlači za sobom i izmjenu u članku 77. (briše se stavak 3.).

Amandmanom na članak 84. Vlada je predložila uklanjanje nepotrebnog dijela teksta, dok bi predložene izmjene članka 86. st. 3. trebale osigurati potpunu usklađenost s posebnim zakonima kojima se uređuje pitanje zaštite okoliša i zaštite prirode. Amandmanskim korekcijama članaka 93. st. 1, 96. st. 2. i 97. ispravila je jezične greške i otklonila nedorečenosti, a u članku 142. stavku 1 riječi "stavka 2. navedenog članka" zamijenila riječima: "članka 137. ovog Zakona". Svrha je njena amandmana na članak 99. usklađivanje s Konačnim prijedlogom zakona o gradnji. Već smo ranije spomenuli da je iz zakonskog teksta izostavila članak 100. i naslov ispred tog članka. Smatra, naime, da nije potrebno privremeno zabranjivati gradnju na području na kojem će se izrađivati urbanistički plan uređenja ili detaljni plan uređenja, do donošenja tog plana.

U obrazloženju amandmana na članak 105. navodi se da Zakon ne sadrži odredbe koje bi pitanje provedbe postupka izvlaštenja uređivale na drugačiji način, a u onome na članak 189. da je sadržaj tog članka uređen Zakonom o prekršajima, pa ga nije potrebno ponavljati u ovom Zakonu.

Budući da je uveden institut uvjerenja o lokacijskim uvjetima koji omogućava provedbu svih dokumenata prostornog

uređenja, prijelazne odredbe regulirane člancima 201. - 203. više nisu potrebne, stoji u obrazloženju Vlade RH.

U okviru pripreme rasprave zastupnik **Franjo Kučar (SDP)** podnio je amandman na članak 68. Konačnog prijedloga zakona. Predložio je, naime, dodavanje novog stavka 2. koji bi glasio: "Kod dodjele rudarske koncesije za eksploataciju energetskih mineralnih sirovina: nafte, prirodnog plina i geotermalnih voda, lokacijski uvjeti ne prethode donošenju odluke o koncesiji, nego se trebaju ishoditi za gradnju rudarskih objekata i postrojenja.

U obrazloženju svog amandmana zastupnik, među ostalim, navodi da eksploatacija energetskih mineralnih sirovina predstavlja zahvate u prostoru od važnosti za Republiku Hrvatsku i redovito se odvija na područjima za koje nije i ne može unaprijed biti donesen detaljni plan uređenja. Po njegovu mišljenju prolongiranje donošenja odluke o koncesiji, dok se ne ishodi odluka o lokacijskim uvjetima, nepotrebno bi i gospodarski posve neopravdano produžilo ostvarivanje koncesije, onemogućavanjem izvođenja onih radova koji još ne predstavljaju zahvat u prostoru.

Spomenimo, na kraju i amandmanski zahtjev **Valtera Drandića (IDS)** za izmjenu članka 192. Konačnog prijedloga zakona, tako da glasi: "Na dan stupanja na snagu ovog Zakona ured državne uprave u županiji i Gradski ured za prostorno uređenje, graditeljstvo, stambene i komunalne poslove i promet Grada Zagreba prestaju obavljati poslove prostornog uređenja propisane Zakonom o prostornom uređenju koje nastavljaju obavljati upravni odjeli općina i gradova, odnosno Gradski upravni odjel.

Predmete, dokumentaciju i arhivu ureda koji se odnose na obavljanje navedenih poslova danom stupanja na snagu ovog Zakona preuzimaju općine, gradovi, odnosno Grad Zagreb, prema području općine i grada, odnosno Grada Zagreba, na koje se isti odnose.

Službenike i namještenike ureda koji su obavljali poslove iz stavka 1. ovog članka, preuzimaju općine, gradovi, odnosno Grad Zagreb, prema području općina i gradova, odnosno Grada Zagreba, za koje su pojedini djelatnici obavljali navedene poslove."

U obrazloženju svog amandmana zastupnik navodi da je rješenje predlo-

ženo člankom 192. Konačnog prijedloga zakona neracionalno i da predstavlja nepotrebno prebacivanje financijskog tereta na županijski proračun. Po njegovu mišljenju nema nikakvog opravdanja da predmete, dokumentaciju i arhivu ureda državne uprave u županiji, ali i djelatnike, preuzmu upravni odjeli u županiji jer prema zakonskim odredbama oni ne preuzimaju te poslove. Naime, člankom 73. Konačnog prijedloga zakona propisano je da izvode iz dokumenata prostornog uređenja izdaje upravni odjel grada, odnosno općine, na čijem se području namjerava provesti zahvat u prostoru (radi se o poslovima koji zamjenjuju poslove izdavanja lokacijske dozvole, koje su dosad obavljali uredi državne uprave u županijama). U prilog tome zastupnik naglašava da navedeni poslovi nisu od regionalnog značaja, već je riječ o poslovima od lokalnog značaja (odnose se na područje općine odnosno grada na kojem se namjeravani zahvat treba izvesti).

Zastupnik **Drandić** uložio je i amandman na stavak 1. u članku 193. (riječi "u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona" promijeniti u: "do dana stupanja na snagu ovog Zakona"). Predložio je, uz to i brisanje stavka 2. u tom članku. Naime, zalaže se za to da se zakonom propiše obveza općina i gradova da ustroje upravne odjele koji će obavljati poslove provedbe ovog Zakona, napose one navedene u članku 73. do dana njegova stupanja na snagu (na raspolaganju imaju relativno dugi rok od 6 mjeseci). Mišljenja je da nema nikakvog razloga da ove poslove privremeno obavljaju županijski upravni odjeli, koji nisu ni materijalno ni financijski pripremljeni za to, a nemaju ni sjedišta po područnim općinama i gradovima. Naime, poslove izdavanja izvoda iz prostorno-planske dokumentacije treba približiti građanima, napominje zastupnik. Osim toga, postavlja se pitanje što bi radili djelatnici koji su dosad obavljali te poslove u uredima državne uprave (a sada bi ih trebale preuzeti županije), nakon što se ustroje upravni odjeli po općinama i gradovima.

Pored navedenih amandmana **Drandić** je, u ime Kluba zastupnika **IDS**-a, sugerirao zastupnicima da donesu zaključak kojim bi obvezali Vladu RH da do dana stupanja na snagu ovog Zakona predloži dodatne izvore prihoda jedinica lokalne samouprave za financiranje poslova preuzetih temeljem ovog Zakona.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora uvodno o predloženom zakonu govorio je zamjenik ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja **Mladen Ružman** napominjući, među ostalim, da je ovim zakonskim prijedlogom uveden doprinos za komasaciju te da je točno određeno koje troškove ovog postupka snose sudionici komasacije a koje jedinica lokalne samouprave. Iznesene primjedbe usmjerene su na krućijalne promjene u ovom zakonu, ukidanje lokacijske dozvole a dobar dio njihovih odnosi se na institut urbane komasacije. No nismo ih mogli prihvatiti jer bismo na taj način odustali od samog duha i smisla izmjena zakona, rekao je zamjenik ministra ujedno dodajući da neovisno o tome moli zastupnike da iznesu svoje prijedloge i primjedbe a da je Vlada spremna o njima razgovarati.

Zatim je dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** prenio stajalište Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša nakon čega je otvorena rasprava i govorili su predstavnici klubova zastupnica.

Stvaranje uvjeta za razvoj

Vesna Podlipec (SDP) prenijela je da će Klub zastupnika **SDP**-a podržati ovaj predloženi zakon ali uz podnesene amandmane za koje drži da na kvalitetniji način reguliraju pojedine njegove institute te pridonose njegovoj transparentnosti i provedivosti.

Radi se o jednom vrlo važnom zakonu čiji razlozi za donošenje su složenost i teška situacija u provedbi politike uređivanja i korištenja prostora na svim razinama, državnoj, regionalnoj i lokalnoj. To se očituje naročito u neracionalnom, neprihvatljivom korištenju prostora, komunalnoj neuređenosti građevinskog zemljišta, dugotrajnim i kompliciranim postupcima za dobivanje pojedinih dozvola. Upravo zbog ovakvog stanja te činjenice da uređenje prostora predstavlja važno gospodarsko pitanje a uređenje građevinskog zemljišta je bitan uvjet za razvitak graditeljske djelatnosti kao gospodarske grane koja daje najveći pečat razvitku sveukupnog gospodarstva, ovaj Klub zastupnika smatra važnim, kazala je zastupnica, da se predloženim zakonom unaprijedi postojeće stanje u prostoru uz njegovo optimalno i racionalno korištenje, očuvanje te stvaranje

uvjete za razvoj tamo gdje je to moguće i dopustivo, naglasila je zastupnica govoreći u nastavku i o pojedinim predloženim rješenjima. Napomenula je da će amandmani ovog Kluba zastupnika pojednostaviti proceduru donošenja pojedinih planova.

Marina Matulović-Dropulić (HDZ) govorila je u ime Kluba zastupnika HDZ-a koji i dalje smatra, rekla je, da su odredbe Konačnog prijedloga zakona o prostornom uređenju lošije od postojećeg Zakona i da se temeljem postojećeg zakona ne treba izdavati lokacijska dozvola ako postoje detaljni planovi. Nitko nema ništa protiv izrade planova ali oni puno koštaju i za njihovo donošenje treba puno vremena i tko će moći objasniti stranim investitorima ili našima koji su uložiti velika sredstva da investicije trebaju čekati dok se ne donesu planovi ili da oni sami moraju naručiti izradu detaljnih planova.

U ime Kluba zastupnica je izrazila žaljenje što nije nazočan ministar Banac, pa da onda to kaže u Saboru u lice zastupnicima (ne usudi se doći). U ovom zakonskom prijedlogu predlagatelj je usvojio vrlo malo iznesenih primjedbi u raspravi o Prijedlogu zakona i javne rasprave u kojoj je sudjelovalo 50 stručnjaka, i nitko nije podržao ovakav prijedlog zakona, podsjetila je zastupnica šire govoreći o tadašnjim primjedbama. A gdje je tu demokracija kada sada trojica ili četvorica u Ministarstvu rade Prijedlog zakona a spomenuti stručnjaci i saborski zastupnici kazali su nešto sasvim drugo, rekla je. Klub zastupnika HDZ-a inzistirat će na mišljenju Ureda za zakonodavstvo i Ministarstva pravosuđa (zastupnica ih pročitala) te i dalje smatra, rekla je među ostalim, da je trebalo predložiti dva zakona, jedna o prostornom planiranju i drugi koji bi se odnosio na uređivanje zemljišta, urbanističku komasaciju i slično. Klub zastupnika HDZ-a prihvatit će prijedlog da ovaj zakon ide u treće čitanje kao jedini način da se tako prevažan zakon donese, naglasila je.

Klub zastupnika LS-a dao bi potporu donošenju ovog zakona ako se, s obzirom na brojne podnesene amandmane, još jedanput učini dodatni napor i pokušaju naći optimalna rješenja i riješiti sve nesporazumi koji su već očiti više od godinu dana, izvijestio je dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. U opširnom izlaganju podsjetio je najprije kao pred-

sjednik matičnog Odbora na primjedbe tog radnog tijela koji je istaknuo, a to je i stajalište ovog Kluba, da je, među ostalim, upitna mogućnost provedbe predloženog zakona jer nisu za to stvorene sve pretpostavke, previše toga treba propisati podzakonskim aktima, a ni rokovi za njihovo donošenje nisu baš previše realni. Iznio je i brojne primjedbe na predložena rješenja te rekao da ostaje i dalje neriješen problem valjanosti prostornih planova posebno zbog starih i neažurnih prostornih planskih dokumenata na razini lokalne samouprave i očito je da lokalna samouprava s tim problemom ne može samo tako izaći na kraj. Nismo do kraja ni uvjereni da će ovaj novi zakon omogućiti jednostavniju i bržu gradnju, a upozoravali smo, i upozoravat ćemo i dalje, na mogućnost pojačane bespravne gradnje. Zastupnik je i naveo, među ostalim, da je bilo prefokusirano ukidanje lokacijske dozvole kao da ona rješava baš sve probleme (jer rasprava je pokazala suprotno).

Klub zastupnika LS-a smatra, među ostalim, i da je predviđen doprinos za komasaciju veliko financijsko opterećenje za jedinice lokalne samouprave.

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je **Valter Drandić (IDS)** te rekao da se i IDS pridružuje svima onima koji su iznijeli mišljenje i stavove da ovim zakonom nisu postignuti ciljevi koji su očekivani. Skloni smo onim koji smatraju da treba podržati prijedlog Odbora za zakonodavstvo da se o ovom zakonu provede treće čitanje. Prostor je danas u Hrvatskoj uz ljude najznačajniji resurs, velika razvojna šansa za gospodarstvo, pogotovo turizam. No to je i resurs koji moramo izuzetno pažljivo koristiti i čuvati jer je on već duže vrijeme meta jedne beskrupulozne navale, devastacije. Bespravna gradnja postalo je jedno od najvećih zala danas u Hrvatskoj i mi u IDS-u mislimo da se takve gradnje neće riješiti sve dok ne bude jače sankcionirana (kazneno djelo), rekao je, među ostalim, podsjećajući i na amandmane IDS-a.

Povući Prijedlog iz procedure

Mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)** pitao je u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a za koga se ustvari donosi ovaj zakon, da li za neku drugu državu, za tuđe jedinice lokalne samouprave, tuđe građane. Kad se sjetimo svega onoga o čemu

se raspravljalo 2001., 2002., od strukovnih udruženja pa do rasprave u Saboru u prvom čitanju proizlazi da danas imamo Prijedlog koji je sasvim nešto drugo od onoga što je izrečeno u toj raspravi i evidentno je da su predložena zakonska rješenja lošija od postojećih i puno lošija od onih što bi se trebalo donijeli na osnovi stručne rasprave.

Mi smo se za ovu priliku minimalno konzultirali s nekoliko jedinica lokalne samouprave, proračunski siromašnih, i oni su jednodušni u ocjeni da ovaj zakon ne bi trebalo donijeti. Zato se priklanjamo zahtjevu da ovaj zakon ide u treće čitanje iako bi najkorektnije bilo i prema Saboru i prema javnosti da predlagatelj povuče iz procedure ovo što se zove konačni prijedlog i da se u idućem sazivu Sabora ovoj problematici pristupi iznova stručno i odgovorno.

Želimir Janjić (HSLs) izvijestio je da će i Klub zastupnika HSLs-a glasovati za prijedlog Odbora za zakonodavstvo odnosno da zakon ide u treće čitanje. Mnogi nisu zadovoljni predloženim rješenjima no nije prvi put da je konačni prijedlog zakona lošiji od samog prijedloga o kojem se već raspravljalo. Ministar Banac tvrdio je u medijima kako ovaj zakon jako dugo čami u saborskim klupama, što nije točno jer su provedene mnoge stručne rasprave o njemu a i odbori su raspravljali. Mi u HSLs-u očekivali smo da se ministar pojavi u sabornici i obrazloži ovaj Konačni prijedlog no nije se pojavio, a i to nije neuobičajeno. A jednodušna ocjena svih je da predloženi zakon nije prihvatljiv i da bi najbolje rješenje bilo poslati ga u treće čitanje, rekao je zastupnik. Umjesto da se gradnja olakša a time i ulaganja, ovakvim zakonom to će se samo zakomplicirati i stvorit će se kaos a nije ni točno da građevinski lobi ne žele donošenje ovakvog zakona jer im ovakva polovična rješenja možda čak i odgovaraju. Brojne odredbe su neprecizne posebno kad je riječ o vlasništvu pa je tu čak i pitanje protuustavnosti tih odredbi, rekao je podsjećajući na stajalište Ureda za zakonodavstvo Vlade RH da su ovako neprecizne odredbe u delikatnim pravnim stvarima kao što je vlasništvo nedopustive.

Prijavljenih za raspravu više nije bilo pa je ona zaključena. Na primjedbe iz rasprave osvrnuo se predstavnik predlagatelja **Mladen Ružman**, zamjenik

ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja i pledirao da se razgovora o rješenjima i otklone strahovi o kojima se govorilo. Dosad nije postajala obveza donošenja prostornih planova i popravljavanje u ovom zakonu svodi se na to da je ta obveza uvedena. Danas ima situacija da lokacijska dozvola rješava stanje u kojem nema detaljnog planiranja a ni ne postoji takva obveza. Uz sve razumijevanje za to planiranje, to je preinvesticijski ciklus i sigurno da na taj način jedinice lokalne samouprave stvaraju i povoljnija investicijska uvjerenja i na neki način stvaraju veću pravnu sigurnost, rekao je. Dodao je ujedno da je izvršen popravak u skladu s primjedbom Ministarstva pravosuđa a i da je predlagatelj odgovorio na primjedbe odnosno

amandmane odbora a nije se oglašio o njih, kako je rečeno.

Rasprava je zatim bila zaključena.

IZJAŠNJAVANJE

Prije prelaska na izjašnjavanje o ovom zakonskom prijedlogu Ante Markov je, u ime Kluba zastupnika HSS-a, zatražio kraću stanku radi konzultacija o brojnim amandmanima uložnim na njegov tekst.

U nastavku rada predsjednik Tomčić je najprije dao na glasovanje zaključak što ga je predložio Odbor za zakonodavstvo. Budući da je prihvaćen većinom glasova nazočnih zastupnika Konačni prijedlog zakona o prostornom uređenju prosljeđen je u treće

čitanje (s obzirom na to, nije se glasovalo o podnesenim amandmanima).

Na sugestiju Kluba zastupnika HSS-a, Hrvatski sabor je obvezao Vladu RH da putem Ministarstva financija i Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja utvrdi kriterije za općine i gradove koji ne mogu samostalno financirati izradu prostornih planova i osigura potrebna financijska sredstva za tu namjenu u Državnom proračunu za 2004. godinu.

Nakon napomene predsjednika Tomčića da je donesenim zaključcima pokriven i onaj što ga je predložio Valter Drandić, zastupnik je povukao svoj Prijedlog zaključka.

Đ.K; M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O HIDROGRAFSKOJ DJELATNOSTI

Hrvatski sabor je donio predloženi Zakon. Za njega je glasovalo 83 zastupnika, dok je 9 zastupnika bilo suzdržano.

O Prijedlogu zakona pisali smo u IHS-u, broj 366. na stranici 42. U nastavku donosimo samo razlike u odnosu na pravo čitanje.

Razlika je sadržana u članku 4. koji utvrđuje sastav Hidrografsko-navigacijskog vijeća te se umjesto dva predstavnika ministarstva nadležnog za poslove pomorstva predlaže jedan, a umjesto tri predstavnika lučkih kapetanija predlažu se dva, da bi istovremeno propisalo da u Hidrografsko-navigacijskom vijeću predstavnike imenuju i udruga nautičara i udruga ribara.

Donošenje zakona poduprli su **Odbor za zakonodavstvo te za pomorstvo, promet i veze.**

Odbor za zakonodavstvo podnio je dva amandmana. Prvim se tekst nomotehnički uređuje, dok se drugim amandma-

nom davanje suglasnosti na Statut Hrvatskog hidrografskog instituta ponovo daje u nadležnost Hrvatskog sabora.

Podnositelj tri amandmana bio je **Klub zastupnika LIBRE**. Predloženo je da predstavnika udruženja nautičara u Hidrografsko-navigacijskom vijeću predlaže to udruženje umjesto resornog ministarstva. Ostala dva amandmana odnose se na stavljanje u nadležnost Sabora davanje suglasnosti na Statut Hrvatskog hidrografskog instituta.

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona o hidrografskoj djelatnosti nastoji se sveukupno stanje hidrografske djelatnosti u Republici Hrvatskoj podići na odgovarajuću stručnu i znanstvenu razinu primjerenu vremenu u kojem živimo i suvremenim potrebama okruženja, rekao je uvodno ministar pomorstva, prometa i veza **Roland Žuvanić**.

U ime Kluba zastupnika LIBRE dr.sc. **Hrvoje Kraljević (LIBRA)** je naglasio da njegov Klub zastupnika podržava

ovaj Zakon. U nastavku izlaganja pojašnio je amandmane koje Klub zastupnika LIBRE podnosi.

Nakon rasprave predstavnik predlagatelja se očitovao o podnesenim amandmanima. Prvi amandman Odbora za zakonodavstvo ministar pomorstva, prometa i veza **Roland Žuvanić** je prihvatio dok se s drugim, koji se odnosi na to da suglasnost na Statut Hrvatskog hidrografskog instituta daje Sabor, nije složio. Isti stav imala je i saborska većina. Sličnu sudbinu doživjeli su i amandmani Kluba zastupnika LIBRE. Prihvaćen je prvi, dok su druga dva jednakog sadržaja kao odbijeni amandman Odbora za zakonodavstvo (pitanje suglasnosti na Statut Hrvatskog hidrografskog instituta) postala bespredmetna.

Rasprava je time zaključena i zastupnici su prešli na glasovanje te donijeli predloženi Zakon.

M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DOBIT

Na svojoj posljednjoj sjednici u listopadu Hrvatski sabor je, među ostalim, novelirao i Zakon o porezu na dobit. Najnovijim izmjenama tog propisa, koje su zastupnici poduprli bez rasprave, poreznim olakšicama stimulira se istraživačko-razvojna djelatnost, kao negospodarstvena infrastruktura čiji rezultati utječu na razvoj cjelokupnog gospodarstvenog sektora, koji na taj način postaje konkurentniji na međunarodnom tržištu.

U obrazloženju ovog zakonskog prijedloga navodi se da su prema Zakonu o porezu na dobit, koji se primjenjuje od 1. siječnja 2001. godine, porezni obveznici domaće pravne i fizičke osobe te inozemni poduzetnici koji na području Republike Hrvatske obavljaju gospodarsku djelatnost. Radi poticanja istraživačko-razvojne djelatnosti Vlada je predložila izmjene i dopune tog Zakona u dijelu poreznih olakšica. Evo o čemu se radi.

Propisala je oslobođenje od plaćanja poreza na dobit za sve pravne osobe koje su registrirane isključivo za obavljanje istraživačko-razvojne djelatnosti, kako bi se otvorile nove mogućnosti za proizvodnju novih i unapređenje već postojećih proizvoda i postupaka, razvijanje vlastitog know-how-a, itd.

Zahvaljujući ovim novelama poreznim obveznicima koji obavljaju djelatnost istraživanja i razvoja dodatno se umanjuje porezna osnovica za troškove koji pritom nastaju, kao i troškove školovanja i

stručnog usavršavanja zaposlenika (ti im se troškovi priznaju dva puta).

Kako se naglašava u obrazloženju Vlade, cilj navedenih olakšica je stimuliranje gospodarstvenog sektora na veća ulaganja u istraživanje i razvoj.

Noveliranim Zakonom se, među ostalim, predviđa oslobođenje kamata po obveznicama koje se isplaćuju imateljima - inozemnim pravnim osobama, radi poticanja razvoja financijskog tržišta, kao i bolje konkurentnosti na međunarodnom financijskom tržištu. Uz ostale izmjene preciznije se i potpunije uređuju pitanja vezana uz transfer neoporezive dobiti u inozemstvo putem kamata, te uporaba sredstava poduzeća za privatne potrebe, uočena primjenom postojećeg Zakona.

Spomenimo, na kraju, i tvrdnju predlagatelja da se ova zakonska rješenja temelje na analizi prakse i razmjene iskustava zemalja u okruženju, a i ostalim zemljama europskog tržišta, iz koje se može zaključiti da se u većini tih zemalja u istraživanje i razvoj ulaže znatno više nego u Hrvatskoj. Naime, u većini zemalja država se aktivno bavi poticanjem istraživačko-razvojne djelatnosti u okviru poreznog sustava, jer se tehnološkim napretkom pospješuje gospodarski rast. Hrvatskoj su također potrebne mjere koje bi potakle da se razina izdataka za tu namjenu podigne barem na razinu prosjeka u razvijenim zemljama, odnosno da se poslovni sektor motivira da poveća svoj udio u izdacima za istraživanje i razvoj, naglašava se u obrazloženju Vla-

de. Prilikom razmatranja ovog zakonskog prijedloga članovi matičnog Odbora za financije i državni proračun, raspolažali su mišljenjem Hrvatske gospodarske komore, koja ga je u cijelosti podržala. Predstavnik Vlade RH izvijestio ih je da predlagatelj nije uvažio njihovu načelnu primjedbu na Prijedlog zakona, kako bi sustav potpora konkretnim znanstvenim projektima bio bolje rješenje od poreznih olakšica, prijedlog da se troškovi za premije dopunskog i privatnog zdravstvenog osiguranja priznaju kao porezni rashod, te tvrdnju da predložene izmjene nisu usklađene s međunarodnim standardima.

U raspravi na sjednici Odbora izraženo je mišljenje da bi domaćim brodari- ma, za brodove koji sudjeluju u međunarodnoj plovidbi, trebalo omogućiti porezne olakšice koje bi bile usklađene s normama koje vrijede za brodare zemalja EU, kako bi se stvorili uvjeti za njihovu konkurentnost na međunarodnom tržištu.

Nakon provedene rasprave Odbor je sugerirao Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon.

Uvaživši tu sugestiju, zastupnici su, većinom glasova (67 "za" i 27 "suzdržanih") donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit, u predloženom tekstu (za riječ su se javili jedino dr. Mato Crkvenac, ministar financija, koji je uvodno obrazložio predložene izmjene, te Tonči Žuvela, izvjestitelj matičnog Odbora.).

M.Ko.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora